

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 29 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Egy elmaradt párbajról.

Budapest, december 6.

(v.) Vázsonyi Vilmos megréftáta a parlamentben Szüllő Gézát, Szüllő Géza párbajra hívta ki Vázsonyi Vilmost, Vázsonyi Vilmos erre kijelentette, hogy csak tréfálkozott, de sérteni nem akart, egyébiránt pedig elvi ellensége a párbajnak, tehát nem verekszik. Egy ember, aki nem verekszik! Kell-e ennél idegrázóbb szenzáció Magyarországon? Jöhet most miniszterbukás, intendánsválság, földrengés, hidleszakadás, jöhet akár egy váratlanul a kék égről alácikkázó ex-lex is: ez mind nem tenne semmi hatást. Mert bukott minisztert, válságba jutott intendást, rengő földet, leszakadt hidat láttunk már eleget, sőt volt már részünk az ex-lexben is. De olyan embert, aki nem verekszik, a magyar közélet még nem pipált soha. Hát még olyat, aki nemcsak hogy nem verekszik, hanem ezt az elvét hangos szóval, szilárd önérzettel, szinte büszkén hirdetni is meri! Pedig Vázsonyi ezt cselekszi meg: felvázelve elvével, melyért éveken át sikraszállott az eszmék porondján, kiáll a közvélemény elé s kimondja hideg nyugalommal, hogy becsületét egyedül a polgári köztörvény oltalma alá helyezi s a lovagiasság fogalmához fűződő társadalmi előítélettel szemben a hajthatatlan visszautasítás álláspontján marad, arról magát semmi szín alatt le nem szoríttatja. Elszörnnyüködvé, mintha valami kimondhatatlan s megfoghatatlan tüneményről volna szó, adják tovább a hirt: „Hihetetlen, Vázsonyi nem verekszik!” Ha egy császár odavágná koronáját s elmenne omnibuszkocsisnak, ha a Biela-féle üstökös az égboltról leereszkedne a Damjanich-utcába, hogy éjjeli szállást kérjen a hajléktalanok menhelyében, ha Molnár János apát ur felvételért folyamodna valamely szabadkőműves páholyba, akkor se lehetne nagyobb a közmegegyezés. Akkor se kér-

dezhethetnek idegesebben, hevesebb fejcsóválással egymástól az emberek, hogy amikor ilyen dolog is meg tudott esni, hát czentul most már mi lesz.

A párbaj s a rajta lógó sokféle társadalmi babona csakugyan annyira urrá lett nálunk az emberek gondolkodásán, hogy a Vázsonyi elvi állásfoglalásának nyomán általános ámulat fakad. Sehogysem fér az emberek fejébe, hogy akadt ebben az országban valaki, aki természetesen találja, hogy megverekedni nem kell, sőt nem is szabad. És kétféle megdöbbenés támad a lelkekben. Az egyik az, hogy miként fog megállani ez az ember abban a társadalomban, amelyben lovagiasság nélkül nincs becsület. A másik pedig az, hogy miként fog megállani ez a társadalom, ha ki nem pusztul belőle az az ember, aki hiszi és vallja, hogy a becsületnek semmi köze a lovagiassághoz. És megindul a tépelődő találgatás, a kettő közül melyik fog vajjon összeomlani: Vázsonyi-e, vagy a társadalom? A legjellemzőbb pedig az, hogy csak erre a két abszurd eshetőségre gondol mindenki, de annak a józanabb és egészségesebb lehetőségnek az elkövetkezésében nem hisz senki, hogy talán megmarad Vázsonyi is, a társadalom is, ellenben kipusztul a párbaj társadalmi babonája.

Hát már most mi lesz? Menjenek el a tépelődők a Nemzeti Kaszinóba s kérdezzék meg a lovagiasság hangadó gavallérait, gentlemanek tartják-e Edvárd brit királyt? A válasz egyhanguan igenlő lesz. Pedig Edvárd király ő felsége, akit a világ legelső gentlemanjének ismer a föld kerekége, éppugy esztelen előítéletnek, nevetséges és kiirtandó babonának tartja a párbajt, mint dr. Vázsonyi Vilmos. S ha Edvárd király valamely főrangú alattvalójához, herceg Marlborough-hoz, herceg Devonshirehez, márki Lornehoz vagy gróf Russelhoz toppanna be két ur azzal a felszólítással, hogy gentleman létére vivjon pár-

bajt azzal, akit megsértett, az angol főurak boxoló állásba helyezkednének s így intéznék el e furcsa felszólítást. Mert Angliában addig gentleman az ember, amíg nem viv párbajt. Mihelyt párbajt viv, nem gentleman többé, hanem páciens, akit orvosi felügyelet alá helyeznek. Nálunk kinevetnék azt az asszonyt, aki krinolinban jelenne meg az utcán. Angliában a párbaj — krinolin. Aki magára ölti ott ezt az ósdi ruhát, tüstént a világ csufjává lesz, kizáratik a jó társaságból s uri ember többé szóba nem áll vele. Igaz ugyan, hogy Vázsonyi Vilmos nem angol, hanem magyar ember. De ha akad valahára a párbajtéboly orgiáit ülő ebben az országban egy ember, aki hiszi és vallja, hogy a józan ész és a tisztesség csak egyféle lehet, hogy a polgári becsület fölött nem állhat a becsületnek valamely magasabb kategóriája, amelyből csakis a kiválasztottaknak jut rész, akkor értjük ugyan a hámulást, melyet ez a viselkedés kelt, de nem tudjuk megérteni azt a megdöbbenést, amelylyé ez a hámulás fokozódik. Mert hogy Vázsonyinak igaza van a dolog lényegére nézve, azt közülünk senki nem tagadhatja. Mi is, akit minden csip-csup dologért tévoválás nélkül megverekszünk, elmotyogjuk magunkban minden párbaj után, hogy no, ez ugyan nagy bolondság volt. S amikor még őszintebbek vagyunk saját magunk irányában, akkor hozzáteszszük azt is, hogy merő kényelemszeretetből vittük a vásárra irhánkat. Mert párbajt vivni nálunk kényelmes dolog. Az ember pórre vetkőződik csipőg s egy vékonyka acélpengét vesz a kezébe vagy pedig ennyit se tesz, hanem átvesz baráti kézből egy pisztolyt, aztán: vigyázz! rajta! kardcsattogás vagy fegyverdurranás, ha van seb, azt bevarrja az orvos, aztán alszolgatja. Ennyi a párbaj. Hát kérem szeretettel, van-e ennél kényelmesebb dolog széles e világon? S e kényelem jutalmul még kijár a társadalom egyhangul-

T Á R C A.

A Műbarátok kiállítása.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Yartin.

Immár nembarna fürteimre nem akarom az essay-írás borostyánjait sarlózni, pedig ilyesvalami bírızgal az ujjaim hegyében. A Műbarátok Körének a kiállítását háromszor is megnéztem s ha a referens kötelesség nem iszolna, még továbbra is szedném a rajokban támadó benyomásokat. A jó istennek olyanná alkotta a kritikust, hogy ha nem akar, hát nem ír essayt (ami nem is oly megvetendő negatív előny az emberiségre). De viszont adott neki szemeket a látásra és hajlandóságot az érzésre, tehát a lelkesedésre is, s így essay helyett a benyomásoknak inkább összefüggéstelen, rapszodikus visszaadása fog kikerülni.

Nem tehetünk róla, de a Katona Nándor gyűjteményes kiállítása mélyebben megragadja a gondolkodást, mint egy egész nagy tárlat s oly perspektívát nyit a jövőbe, melyen szivesen elkapandozunk. Éreztük az apró képei előtt, hogy végre-valahára fordulat készül a magyar művészetben. Van valami a levegőben, ami a mult évek füllesztő áramlatában nem volt meg. S ha még áramlat lett volna. De nagyon veszedelmesen kezdett hasonlítani a tespedéshez és viszszaeséshez.

Kezdenek letűnni a régi napok, s ujak kezdenek az égre tolni új fényvel. Régi, jó hitű nevek kezdenek kimenpi a forgalomból s ujakat

kezdenek emlegetni. Régi irányok lekonyulnak s maholnap a magyar műtörténelem lapjain fogjuk elkönyvelni őket, mint amelyeket már semmi szál sem fog a lelkünkhez kötni, de „azért” érdekesek lesznek, mint a kornak és egyes iskoláknak jellemzői. S támadnak helyettük új irányok.

Ot-tíz esztendő mulva nagyot fogunk nézni a kiállításokon s nagyot fogunk bámulni a változáson. Fényes, Ferenczy s más jövendő nagyságok művei előtt fogunk tolongani, akik most még ismeretlenül lappangnak a homályban: viszont sok mostani jeles művész X. „bácsi” és Y. „bácsi” lesz, akiknek a képei előtt mosolyogva fogjuk oldalba figyelmeztetni egymást.

Katona Nándor is közöttük lesz. Az előbbiektől, t. i. — Előző még a magyar művészet fényes korszaka s ő lélesen az egyik nagyapja. Eece sacerdos magnus! Két napig néztük a képeit s nem tudtunk rólok írni, mert nem tudtuk magunktól megtagadni azt az önzést, hogy előbb teleszivjük a lelkünket a műveiből kiáradó gyönyörűséggel s mert mindig ujabbnál-ujabb benyomásokkal lettünk gazdagabbak. Részben általánosabb jelentőségű benyomásokkal, de melyeket mégis az ő művészete keltett föl.

Eleve is konstatálhatjuk, hogy Katona Nándor nem magyar művész abban az értelemben, melyben őt zöld ifjonek veszik, akik nem akarnak a maguk mesterségének a kaptafájánál maradni. Sértő lelkülettség csak azt a képet itélni magyarnak, mely a bugaczi pusztát július 5-ikén reggeli tíz órákor ábrázolja szintelen fehér felhővel és peripatetikus csacsiájával. És sovínista botanika azt hinni, hogy az akácán kívül nincs fa és nincs hangulat széles e hazában. Ki meri tagadni, hogy nincs nálunk oly hangulat, oly felhő és

levegő, amelyet Katona örökít meg? Csakhogy ezek sokkal ritkábbak, nem sablonosak s észre-vevésűkhöz sokkal finomultabb művészi érzék, megfestésűkhöz nagyobb művészet, borongó, zárköztől kedély szükségese. Megfigyelhetők ezek ősi párázatok, közszeállítások, a hegyek között, bus alkonyatokon, mikor nálunk is akárhánszor dantei felhők vonulnak el a nyugati éf peremén. Eleget tapasztalhatja még a fővárosi ember is, ha novemberi alkonyatokon kísétál a Duna partjára.

A Katona gyűjteménye egyik dokumentuma annak, hogy mint fejlődik az emberi psyche, mint szaporodnak a regiszterei a képzőművészeti benyomások terén. Az irodalomban ez már régibb idő óta észlelhető. A színmű megállapodott: válfajai közé újabb válfajok tolokodnak be s tágulván az izlés, elaprózódnán a lelki szükséglet, megteremnek az Überbrettlik és a Tarkaszinpadok, melyek nem egészen színházak s nem egészen orfeumok.

Mikor azt mondják, hogy Katona a festészet, a táj poétája, ez sokkal jellemzőbb, mint első pillanatra látszik. A hasonlatokkal nagyon óvatosan kell bánni, mert egyoldalúak, igazságtalanok. Mikor az ember komor fenyeserdőben jár, lelkesedve fölkiált, hogy olyan, mint egy komor szekesegyház. Mennyivel különb egy katedrális, mint egy fenyeserdő s a gót szekesegyházban miért nem édelgünk azon a benyomáson, hogy: olyan, mintha fenyeserdőben járnánk? Katona sem poéta. Festő és semmi más. Hanem... hanem az ő festészete nem az a szigoruan körülvonala-zott valami a művészetek hierarchiájában, melynek kánonjait oly precíze szokták megszabni mohos fejű esztetikusok. Katonában már van valami a jövő perspektívájából, van, ami azt mutatja,

ismerése. Felebarátaink jóakaró tekintetéből s előzékeny modorukból kiérezzük, hogy gavallérok, uri emberek, tetőtől talpig gentlemanek vagyunk a szemükben. De ha megkérdeznők felebarátainkat, mire alapítják e hizelgő vélekedésüket, s ha pörére vetkőztetnők feleleteiket, vajjon mi jönné ki belőle? Az, hogy mivel magunknak különb tisztességet vindikáltunk az emberek nagy tömegénél, mivel összezavartuk a nyers fizikai bátorságot a becsülettel, mivel nem a társadalomnak a törvényben lüktető eleven lelkiismereténél, hanem a társadalomnak egy személyes előítélete révén szereztünk magunknak elégtételt s mivel verekedtünk, a helyett, hogy igazunkat kimutattuk s foganatosítottuk volna: — mind ezekért a ferde, meghibbant dolgokért vagyunk mi kifogástalan urak, akiket a jó társaság megsüvegel.

Mi tehát verekszünk, mert kényelmesekek vagyunk s kényelemből deferálunk egy előítéletnek. Ellenben angol földön senki nem viv párbajt, mert ott viszont a bajvivás kényelmetlen. Higgadt perceinkben magunk is megvalljuk, hogy az angoloknál van az igazság, nem minálunk, hogy ők az okosak, nem mi, hogy az egyénnek férfias becsülete s a társadalmi tisztesség ott legalább oly szilárd alapokon áll, mint Magyarországon, noha ott merőben ismeretlen a lovagiasságnak nálunk divó fogalma. Vázsonyi Vilmos sem tett egyebet, csak elismerte ugyanazt, amit mi is ismerünk. A különbség csak az, hogy mi csupán higgadt perceinkben és csupán in camera sinceritatis győnjük ezt meg, holott Vázsonyi nemcsak évek óta nyíltan valija, hanem az első adott esetben inhol alkalmazza is ezt a mi intim igazságunkat. A józanabb angol felfogásnak eddigelő ő az egyetlen hive minálunk. Bezzeg külföldön már erősen hódít az antiduellizmus elve. Ausztriában egy főhercegnek szolgálattevő kamarása aktív katona léte nyilván csatlakozott nemrég a párbajellenes mozgalomhoz; a kardbojtot elvették ugyan tőle, de azért meg nem tántorított s a társadalom rokonszenvenvel jutalmazta bátor fellépését. Sőt Lueger is kereken megtagadta a minap egy tartalékos tiszttel szemben a lovagiasság elégtételt, s e mellett udvarképességét mégis megtartotta. Németországban néhány hét előtt egy csomó herceg, gróf és báró, excellenciás ur és magasrangú katonatiszt kötelezte magát becsületzavarára, hogy párbajt senkivel semmi szín alatt nem fog vívni. S maga a német császár is, aki pedig gavallérnak eléggé kifogástalan, várfogságra vetett legközelebb egy tisztet, aki belekötött

bajtársába s azt párbajban agyonlőtte. A gentleman szó angol szó. A gentlemanség angol fogalom. A szárazföldi Európában a gentleman lovagiasságból, a gentlemanség párbajhősködéssé torzult. Miként egykor a szó és a fogalom Angliából jött át a szárazföldre, azonképp ugyanonnan két most utra a józan ész nevében megindult visszahatás az eltorzulás ellen. A párbaj, mely eddig az előítélet lábain járt s a kényelem sáncái közt helyezkedett el, kezdi magát szemközt találni a szárazföldön is a tisztesség jósággal és a józan becsülettel.

Nálunk Vázsonyi Vilmos az első, aki eleven eszközzé szegődött az Angliából utnak indult visszahatásnak. Nem irigyeljük a helyzetet, amelyre jutott. De irigyeljük tőle a lelki erőt, amely ezt az elhatározását megérelte. Sok ódiomot, teméntelen ingerkedést zudit e lépésével magára. Talán többet, semmint e percben gondolja. Lesznek neki még erős kísértései. Szörnyű teherpróbáknak kell még akarata szilárdságát alávetnie. Ő kezdője akart lenni egy társadalmi reformnak; de meglehet, hogy vértanuja lesz annak a társadalmi előítéletnek, mely ellen sikra szállt. Követőit még nem látjuk, de annak az ellenáramlatnak a viharzó zugását már halljuk, amelylyel meg kell küzdenie. Mi, akik verekszünk, nem tagadhatjuk meg tőle azt az elismerést, hogy bátor kézzel nyult a kigyomlálandó előítélethez, mely nagyon mélyen gyökeredzik a magyar társadalom felfogásának talajában. Nagyok a kockázatai az ő vállalkozásának. Ekkora kockázatok vagy dicsőséget hoznak, vagy tragikumot.

Tarka napirend.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, december 6.

A kérvények rendjén ma egész sor érdekes kérdés került napirendre. Az is igaz, hogy ezeken a kérdések kiszorítottak a mai ülésből egy lényesen várt nyilatkozatot: a kereskedelmi miniszternek az államvasuti hivatalnokok fizetéscsökkentésére vonatkozó nyilatkozatát. Ezt ma akarta Hegedűs Sándor megtenni és Hellai Ferenc egy sürgősnek jelzett interpellációval meg is adta rá a módot, de a kérvények tárgyalása váratlanul hosszúra nyúlt s Hegedűs miniszter válasza holnapra maradt. Így a szegény vasutasok egy nappal később fogják megtudni, mivel és hogyan akarja őket a miniszter megnyugtanni.

De nem szabad elvitatni, hogy az a tarka napirend, mely a kérvények rendjén szövődött, nemesak változatos, hanem érdekes volt.

Sorban a következő kérdések kerültek szövegnyegre:

1. Az amerikai kivándorlás.
2. A fedezetlen határidő.
3. A katonai beszállásolás.
4. A homestead.
5. A borítaladó.
6. A vármegyei alkalmazottak fizetése.

Ezeket a kérdéseket az illető kérvények kapcsán ellenzéki szónokok hozták szóba és Széll Kálmán miniszterelnök egyetlen kérdés elől sem tért ki. Mindegyikre megfelelt s legtöbb esetben még az ellenzék is sikerült megnyugtanni. Mert kétségtelenül fontos kijelentéseket és ígéreteket tett. Így a kivándorlás kérdésében megismételte azt az ígéretét, hogy a kormány kezébe veszi a kivándorlási mozgalom ellenőrzését és szabályozását, az agyonzsarolt kivándorlók hazaszállítására és a kivándoroltak nemzeti érzelmeinek istápolására pedig szintén gondja lesz. Ez a nyilatkozat mindenkit megnyugtató. A fedezetlen határidő-üzel dolgában Széll Kálmán sokkal, de sokkal lefokozta a néppárti szónokok hangzatos követeléseit, de annyit kijelentett, hogy a tisztán jásztermezeti határidő-üzel miatt szükség lesz a reformra. S a Ház tulajdonom többségét ez az elvi nyilatkozat megint kielégítette. Zajosabban indult a katonai beszállásolás vitája, melynek során Szederkényi Nándor és Pichler Győző élesebben fakadtak ki és alkotmányos intézkedéssel való orvoslást sürgettek. Kiderült, hogy ez a hü-bó se volt szükséges, mert Széll Kálmán miniszterelnök az ő megszokott nyugalmával konstataitá, hogy nem élünk a gravámenek korszakában és éppen semmi sem állja útját, hogy ez a kérdés törvényhozási uton rendeztesék. Ebben aztán még a szélsőbal is örömmel nyugodott meg, csak a néppárt kurukodott tovább, persze hiába. A homestead kérdése elől se tért ki Széll Kálmán miniszterelnök s nemesak általánosságban jelezte, hogy a kormány szívesen foglalkozik a kis egzisztenciák sorsával, hanem jelezte azt is, hogy az adóreformnál s a végrehajtási törvény revíziójánál a kormány gondoskodik az orvoslásról. A borítaladóra vonatkozó kérvényeknél az ellenzék megint élesebben fordult a kormány ellen, hogy a kis embereken való segítséget kezdje a börtmerelőkn. Itt a megnyugtató szerepét Lukács László pénzügyminiszter vette át, aki kijelentette, hogy a kormány az általános jövedelmi adót is progresszív alapon kívánja rendezni, előkészítés nélkül azonban új adórendszerre áttérni veszedelmes volna. Végül a vármegyei alkalmazottak fizetésére vonatkozó kérvényeknél volt még egy kis vita, de inkább zavar, mint vita. Mert a szavazás körül zaj támadt, míg a folyosóról bejött mindenki s megtörténhetett a szavazás.

hogy a művészet is élő, változó izzadmánya a földnek, hogy idővel befogad magába oly rejtjelmes elemeket, mikről nem tudjuk: zene-e, poézis-e, vagy a léleknek új formájú megnyilatkozása, mely eddigelő lappangott. Mikor a tulfnom idegzett franciák legelőször hallották Párisban a „Trisztán és Izoldát”, az emberi szenvedélynek ezt a fölülmulhatatlan sikongását, szintén azt kérdezték eskztázisukban, hogy mi ez? Mert érezték, hogy nem pusztán zene, hogy az emberi szellemnek egy óriási megnyilatkozása, de hogy voltaképp micsoda, annak nem tudtak nevet adni.

Katonának is vannak dolgai, melyekben szigorúan a természetre támaszkodik, de ismét vannak, melyekben a természet nagyon eltűnőelemet képez, szinte csak vázú szolgál s amit ő belehoz e képekben, az tisztán a léleknek sajátos rezgése, eddig ismeretlen revelációja, talán buddhizmus, talán a kisszerű világi bajoktól megcsömörlött léleknek a nagy mindenségbe való visszavonulása, talán más. Misztikus esti, alkonyati világítású és éjszakai hangulatu képei ezek, melyekhez a nagyon futólagos ihletet a természetből vette ugyan, de mikor ezeket a képeket — nem a természetben, hanem okvetlenül a műterem magányában — megfestette, ezt az ihletet az önefelelt, az ittasult lélek teljesen átgtyurta.

De mivé?

Hogy ezek a képek „nem természetűek”? Hogy „talozva vannak”? De ki meri tagadni a jogosultságukat akkor, mikor igazán csak hangulat a világ, és minden csak hangulat? Nem a fagygy-kereskedők főfogásáról beszélünk ugyanis. Ki képes csak megsejteni is, hogy micsoda alakatlan vágyak, a lélek micsoda kívánkozásának, micsoda \$\$-okba nem szedhető gerjedelmeknek a

tolmácsolói ezek? Ki meri kodifikálni az ihlet megnyilatkozásának útját, mikor már az is más hangulatot kelt az emberben, ha a művész a tájképének a láthatarát harmadával fölebb emeli? Azután megvan a hangulatuk a színeknek is, különben Böcklin sem lett volna Böcklin, ha a világoszöldnek látoft va lombját nem festi vala barnás-zöldre, s pár árnyalattal sötétebbre, a lélekének vágyódása szírent.

O, jönnék a művészetbe elemek, melyek kibővítik majd a birodalmát. Ez ember Meuniernél már hajlandó keresni ily elemeket; Rodinnél már sejt, Katona műveiből pedig kiérez. Es jönnék a művészetbe elemek, melyeket nem is lehet majd kizárólag az igaz és nem-igaz mértékével mérni s a megszokott szempontokból megítélni.

Ó ti diéső szempontok, ti kánoni erejű patronok, mennyire meg fog még sokasodni a ti számotok! Es te diéső emberi lélek, melynek fejlődése előtt beláthatatlan perspektiva nyílik, melynek lesznek előttünk még ismeretlen szükségletei, most még nem is sejthető állapotai, hangulatai és gyönyörűségei! Es te örök művészet, melynek lesznek új formái, új anyagai, új feltételei és új ihletei! Oly bizonyos ez, mint ahogy egykoron majd a népdait az elkerített Hortobágyon mesterségesen tartják fön, lithániai bölény módjára körülzárt s mesterségesen nevelt csifókakkal, különben pedig e kerítésen kívül nem lesz népdal, mert nem lesz többé — shoking! — gatyás nép, hanem leszen rideg, számitó és szótlan polgárok tömege, akiknek ha csikorgó szája megszólal, szöbvészékekről és gyárimunkások bérmozgalmáról fog nótákat zengeni. Akkoron, mikoron a legutolsó pusztait is villanyos vicinális köti össze a nagyvilággal s a polgárságnak még a hitét is a gyárkémények száma sze-

rint becslik. De jó is volna, ha idejekorán egy szörnyű kataklizma csapna le a világra.

Bármilyen hibetetlen dolgok ezek, nem igen szabad mosolyogni rajtuk. Vagy el tudtak volna a Cinquecentoban egy Katona-féle tájképet képzelni (az imént említették közül)? El tudtak volna ily festészetet képzelni s elgondolni oly jelkiallapot, mely az ily képben is gyönyörködik? Sejtették-e, hogy a léleknek lesz valaha oly regisztere, mely ily képeket is létrehoz s ilyenekben is gyönyörűséget talál? Volt-e fogalmuk az emberi pszichének erről a lappangó erejéről? Volt-e sejtelmük arról, hogy eljövendő lesz egy Whistler, kinek a szín öncéllá válik s megértették volna-e a ferrari udvaroncok, akik Tasso stanzáit hallgatták, Beethoven skármelyik szimfóniáját, például a nagy Kilencediket? Katonának is van pár festménye, mely nem egészen festmény, de nem is zene, és nem is poézis. De mi? Kontur nélküli, ébreverő, névtelen dolog. Talán éppen ezért tetszik az igazságmajereknek, s éppen ezért tetszik a fantaszatáknak. Anynyira egyéni, annyira pszichofizikai érzést keltenek az emberben, hogy a majorosok és a fantaszaták abszolúte nem is vitakozhatnak fölöttük.

De vannak neki oly munkái is (s ezek a tulnyomók), hol leteszi a fegyvert mindenki, s a tetszés általános, mert mindenki megérti. Megérti pedig azért, mert könnyű megérteni. De neogy itt meg Tolstojt jussan az eszünkbe, aki a művészetet a nagy tömeg közkinésévé akarja tenni, olyanná, melyet mindenki megért, melyből mindenki „okulhat és nemesedhetik”. Mert nem bizonyos, hogy igaza van-e a világ leghíresebb eszmatatalpallójának. Hátha úgy áll a dolog, hogy a tömegnek kell fölemelkednie nagy kinnla művészethez, ha bír. A jámbor tömeg csak maradjon tömeg,

Az ülés végén még egy kis napirend-vita is volt.

Mikor ugyanis a miniszterelnök azt indítványozta, hogy a Ház hétfőn kezdje meg a megyei pénzkézelésről szóló törvényjavaslat tárgyalását, a szélsőbal ellenkezéssel próbálta az indítványt, még pedig azzal a megokolással, hogy ez a törvényjavaslat is egy neve az adminisztráció államosításának, úgy volna tehát rendjén, hogy ezt ne kiszakítva, hanem az egész reform keretében tárgyalják. Széll Kálmán miniszterelnök azonban méltán kérdezte, hogy mért nem ellenzte a szélsőbal ugyanezt a javaslatot tavaly és mért nem ellenzte a közigazgatási bíróságról szóló törvényt, mely szintén ki volt szakítva a reformból?

Erre a szélsőbal nem tudott kávéciát s a többség most már elfogadta a miniszterelnök indítványát. . . .

A képviselőház ülése december 6-dikán.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallián Béla.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Hegedűs Sándor, Flósz Sándor, Darányi Ignác, Cséh Ervin.

(Elnöki előterjesztések.)

Elnök bemutat több kérvényt és feliratot a kivándorlás megállítására és a tanítói nyugdíjtörvény mellánvos módosítására iránt.

Kammerer Ernő benyújtja a pénzügyi bizottság jelentését.

Elnök jelenti, hogy Heltai Ferenc sürgős interpellációt jelentett be az államvasúti tisztviselők fizetés-emelése tárgyában.

A Ház elfogadja harmadik olvasásában az indemnitást és a horvát pénzügyi provizóriumot.

Vancsó Gyula, az igazságügyi bizottság előadója, kéri, hogy az igazságügyi bizottság ama véleményének adott kifejezést, hogy a törvényhatósági községi, városi és vasúti szolgálatban álló tisztviselőkre vagy alkalmazottakra nézve, akik képviselőkké választottak, a törvények nem foglalván magukban oly intézkedést, hogy ezektől a képviselőkhöz jogszerűen megvonható a lakbérletmentés ezeknek tehát képviselői lakbérletmentező egy október, mint november havára kiutalványozandó és kiadandó.

(A kivándorlás.)

Kossuth Ferenc huszonhat törvényhatóságnak a kivándorlás megállítására végett benyújtott kérvényét a kormány külföldi figyelmébe ajánlja.

Széll Kálmán miniszterelnök: Csak elvi szempontból szól az ellen, hogy Kossuth Ferenc indítványa ellogadassék, nem pedig azért, mintha a maga részéről nem látná át, hogy a kivándorlás ügyében igen komoly, beható intézkedések és rendszabályok szükségessége torog fenn. Már a múlt esztendőben, a pénzügyi bizottságban ezen esztendőben, bőven kifejtette, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozni akar. Hiszen a trónbeszédbe is, amelyet ő teltsege intézett az országgyűléshez, felvetni javasolta ezt a kérdést, ami pedig trónbeszédében még soha megemlítve nem volt. Látnivaló, hogy milyen fontosságot tulajdonít a kérdésnek. A kivándorlás kérdésével egy a kormányzat, mint a

az emberiség thomas-salakja, vagy háttér, melyből a nagyok annál élesebben válnak ki. A nagy nyelvtanulmányok unalmassá tenné a világot. Azt kérdezheti valaki, hogy a humanizmus kutya? A humanizmus nem kutya, de a művészet nem „szódatévtő öt árpakegyerek”, melynek még a morzsát is kosárszámba lehet ésszeszedni. . . .

Mindezzért a sok szóért pedig Katona Nándorra háritom a felelősséget, mert az ő gyönyörű képei lelkesítettek rá.

Kalmár Elza szobrászművésznő négy litografikus látéképet és tizenhét kisebb-nagyobb szobrászati művet állított ki, köztük olyanokat, melyek már ismeretesek s melyek — elég érthetetlenül — még művelt embereknél is megbotránkoztatást kellettek. Ebből a gyűjteményből már teljesebb képet alkothatunk a nagytehetségű művésznő lelki világáról, az ő szokatlanul erős egyéniségéről, mely szinte férfias vonásokkal rokon. Nagy tudását mindegyik művében elárulja, s fölfogása oly eredeti, oly érdekes, amint nőnél ritkán találni. Ereje pedig még az oly kis szobrászati műveknél is megnyilvánul, mint például a jól ismert „Incsekkedés”, hol az átmenetek mellőzésével erőteljes lapokat használ. Bizonyos, hogy a rendkívül érdekes tehetségű ifjú művésznő gyorsan kiforrja magát s előlék helyet fog elfoglalni szobrászati munkában.

A báró Huszár Ilona tervezte és részben díszítette férfi-hálószoba nagyon előlék interieur. Motivuma vadgesztenyelevél. A díszítésben *Uj-lakóné-Madarász Malvina* volt a munkatársa. Mindketten fölülállnak a dícsereiten, mindketten ismeretekes finom ízlésűek s azokról az igazán nagy szolgálatokról, melyeket az örök szépek, a válogatott ízlésűek női körökben terjesztésével tettek.

törvényhozás körében is foglalkozni kell; annak idején szándékozik is előterjesztéseket tenni általában a kivándorlás ügyében.

De a kérdés nemcsak kormányzati kérdés és nemcsak egyoldali intézkedések kérdése. A kivándorlás lehet megállításának egyik módja, hogy gazdasági uton igyekezzünk gazdasági rendszabályokkal a kivándorlás okait lehetőleg megszüntetni. (Élénk tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ez az első. A másik azután az, hogy mivel a kivándorlás éppen az *üzérkedés és agenciák*, az olasz és más agenciák beözönlése folytán a csábítás minden módjának felhasználásával mozdították elő és terjesztették, és ez az ennek következtében a szegény emberek között előállott mozgalom lehetőleg szigorú ellenőrzés alatt álljon és szabályoztassék. (Általános élénk helyeslés.) Egyszer már kijelentettem, hogy a kivándorlási törvény által, peremtorie megtiltani nem lehet, mert az a *szabad mozgás* megtiltása volna. (Ugy van! a szélsőbalon.) De szabályozni szabad és kell. Tehát az állam vegye kezébe az ügyet, hogy az állam a maga befolyásával, ellenőrzésével szabályos, normális medrek közé szorítsa a kivándorlási mozgalmat, hogy a lelkiismeretlen csábításoknak elejét vegyüik és a kivándorlás csupán azokra szorítkozzék, akik munkát keresnek ki és aztán munkájuk keresményével vissza is jönnek. (Élénk helyeslés.) Általában azt tartom és az az alapeszmém, hogy aki ki akar menni azért, — mert hiszen sok helyütt ez az eset — hogy sokkal többet keresen, az ne emigráljon, t. i. ne úgy távozzék a hazából, hogy azután ottmaradjon, ne szakadjon el a hazától, hanem maradjon, ha nem menjen munkát keresni, aztán jöjjön vissza. (Általános élénk helyeslés.) Tartás fenn az összekötöttség a hazával, vallásukat és nemzetiségüket ott semmiképpen se vesztik el, abban érmelet ne szenvedjenek, az épségben maradjon minden érzelmeikkel együtt, amelyek őket az országhoz kapcsolják. Aztán pedig, ha jónak látják, jöjjenek vissza. Mert ma már ezt a kérdést nem lehet úgy kezelni, amint az talán kezeltetett volna a régi időben. Ma már Amerikába menni annyira, mint azelőtt volt Szolnokról jöjjön Budapestre. Ezt tehát meggátolni nem lehet, de szabályozni kell nemcsak itt, de odakint is. Gondoskodni kell arról is, hogy azok az emberek az idegenben is a magyar állammal óvó és védő kezét találják meg oly intézkedések által, amelyek őket segítik, támogatják: ilyenek a humanitárius intézmények, iskolák, egyházi, vallási, emberszereteti intézmények, munkaszervezés, jótékonyosság, ipotályok, stb. Ilyenekkel kell odakint fenntartani az élő kapcsolatot köztük és az anyaország között. Így kell azoknak visszatérését, akik idetartozóknak tartják magukat, — és ez a legnagyobb részük — megkönnyíteni és szabályozni. (Általános élénk helyeslés.)

Mindezeket azért hoztam fel így incidentaliter, hogy lássa a Ház hogy foglalkozom az ügygel és szándékozik is ebben komoly intézkedést javaslatba hozni. De ennek az ügynek oly sok oldala van, hogy azt csak alapos megfontolás után lehet ide hozni; de ide fogom hozni. (Általános élénk tetszés és helyeslés.)

(A határidőzűlet.)

Erszt Sándor a fedezetlen gabonahatáridőzűlet betöltése tárgyában husz vármegye közgyűlési határozata által beadott kérvények mellett kér szót. Ajánlja hogy a kérvényeket pártolólág adja ki a Ház a kormányának.

Buzáth Ferenc utalva a börze visszaéléseire, szintén pártolólág kéri kiadati azt a kérvényt, mely a fedezetlen határidőzűlet betöltését előozza. Ausztriában is tettek ily irányú indítványt, de az osztrák földművelésügyi miniszter ellenzte azt az indoklással, hogy Magyarországon az még előzve nincs.

Széll Kálmán miniszterelnök: Emlékezteti a képviselőházat arra, hogy a múlt országgyűlési bezárása előtt két nappal, épp most három hónapja szeptember 5-én, szintén a kérvények tárgyalása alkalmából, a nélkül, hogy tudta volna, hogy ez az ügy szóba fog kerülni, az összes gazdasági kérdésekre, ugynevezett agrár és merkantilsta fellegásokra vonatkozólag igen terjedelmes nyilatkozatot tett (Ugy van! Ugy van! jobbról.) egy gazdasági programot adott, amelynél jobbat nem tud és nem is fog adni. (Minden helyeslés.) hanem amelynél meg fog maradni minden körülmények között elvi tételeiben és összes következtéseiben. (Élénk helyeslés jobbról.) El program keretében akkor a határidőzűletről is nyilatkozott. Nincs abban a nézetben, hogy a határidőzűlet peremtorius és föltélen eltitása használna a földművesnek és a kereskedőnek használna gazdasági életünknek és az hiszi, hogy a határidőzűlet feletlen betöltése nemcsak azért nem helyes, mert a gazdasági életben a szabad mozgást, amelyet nem szabad meggátolni, teljesen megöli, hanem azért sem, mert ez első sorban a gazdáknak és a buzárnak ártana. Hiszen az a malom, amely a maga képletét, egy bizonyos időben, az árphullámsz ellen akarja biztosítani, mert az ő reális üzletmenete azt követeli, az nem követ el tisztességtelenséget, ha bizonyos ár mellett biztosítja magának bizonyos időre azt a mennyiséget, amely neki kell. Ha azt a földműves, az a földbírtokos, akinek van tíz, husz, harminc vagy száz vagon gabonája, ha azt előre eladja, mert biztosítani akarja magát, mivel úgy rendezte be az ő szükségletét, háztartását, gazdasági életét, hogy neki a jövő májusban ekkora összegre szüksége van, ugyan micsoda tisztességtelenség van ebben? Ebben semmi tisztességtelenség nincsen. Ellenkezőleg, ez a józan gazdálkodásnak és a gazdasági élet reális vezetéseinek és menetének egyik conditio sine qua nonja. Van a fedezetlen határidőzűletnek olyan eleme is, amely tisztán játék. (Ugy van! a jobboldalon.) hazárdjáték és az nem esik ezen tekintet alá. (Felkiáltások a baloldalon: Erről van szó!) Nem arról van szó hanem, ha mindent el akarnak tiltani, akkor

a másról is van szó; (Ugy van! a jobboldalon.) a reális és a jó üzletéről is. Hanem úgy nem lehet ám megjavítani és reformálni semmit, hogy az ember vesz egy dolgot és azért, mert abban vannak hézagok, vannak hiányok, agyonütöi az egészet, vagy kiönti a gyermeket a vízzel, vagy pedig egyszerűen megöl mindent. Ez nem reform, hanem rombolás. (Ugy van! a jobboldalon.) A határidőzűlet kérdését is reformálni kell (Általános helyeslés.) és igyekezni kell arra, hogy azokat a hézagokat, azokat a hiányokat azokat a visszaéléseket lehetőleg szűk korlátok közé szorítsuk. (Általános helyeslés.) Erre vállalkozom és a kormány nevében épp úgy, mint ahogy kijelentettem szeptember hatodikán, kijelentem most, hogy igenis mi foglalkozunk a kérdéssel és a kérdés minden izét alapos vizsgálát alá véve, olyan megoldást, olyan reformot fogunk prolóngálni, amely a gazdasági életet megmenti attól a békőtől, amelyet önkök akarnak rádiktálni, de amely mástelől kitisztítja ezt a dolgot azoktól az elemektől, amelyek nem oda valók. (Általános, élénk helyeslés.)

A Ház elfogadja a bizottság javaslatát.

(A katonai előfogatok.)

Gróf Forgách Antal előadó referálja több vármegyének kérvényét amelyben a katonai előfogatok kiállításának rendezését s a beszállásolási törvény módosítását kérelmezik.

Szederkényi Nándor régi romnak nevezi az előfogati rendszert. Súlyos sérelme ez a vármegyéknek, amelyek csekély pénzért tuvarokat kénytelenek állítani katonai szállítások céljából. Pártolólág kéri kiadati a kérvényt.

Pichler Győző közjogi szempontból mérlegeli a kérvény jelentőségét. Határozati javaslatot nyújt be, amely szerint utasítatnák a kormányt, hogy a kérvény közjogi sérelmeit orvosolja s erről jelentést tegyen.

Széll Kálmán miniszterelnök: A multnak maradványait nem sikerült még vaiaennyit átalakítani és kodifikálni ni, rendszeres magyar kodexekben és nem sikerült mind alkotmányos, törvényes alapokra helyezni. Bizonyos dolgokra vagy nem volt idő, vagy bizonyos dolgok nem készültek el. De hát a mi történelmi fejlődésünk, fájdalom, azt hozta magával, hogy megszüntven 184-ban az alkotmányos élet és szünetelven 1867-ig, bizonyos állapotok a maguk ténylegi súlyánál fogva keletkeztek és egy részük eleinte át kellett venni. Az állami életnek nincs zuga, amelybe bele ne nyúlt volna a magyar törvényhozás, amint mutatják a magyar törvények, amelyek 1867. óta már könyvtárrá gyarapodtak!

Ha ut-ott maradt valami ilyen dolog, nem azért maradt, mert különös, speciális guszussal fenn akarjuk tartani hanem azért maradt, mert nem került rá a sor. Csak formai szempontból kéri Pichler, hogy határozati javaslatról és minden módosítástól tekintsen el.

Rakovszky István: Csak hogy ne legyen igaz az ellenzéknek!

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem azért! Majd megmondom, miért.

Pichler Győző nem akarja gyengíteni a miniszterelnök igéretét, tehát visszavonja a határozati javaslatát.

Rakovszky István magáévá teszi a határozati javaslatot.

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt tartja, hogy a parlamentáris életben a normális és helyes felleg az, hogy ha a képviselő akármelyik oldalon szól fel valamely dologban, valamint az ország érdekében proponál és objektive s nem pártszempontból szól egy bizonyos kérdésről és mikor a kormány nem is nézve, hogy micsoda pártól támad az a felszólalás (Igaz! Ugy van! jobboldal.) azt a kérdést olyannak tartja, melyvel foglalkozni kíván, akkor a parlamentáris igazi lényegének helyes fellegása szerint helyeseini kell ezt az eljárást, nem pedig holmi kicsavart és pártszempontból eredő fellegásból kiindulva, ami nem egyezik meg a parlamentarizmus lényegével, ellenezi.

A Ház a bizottság indítványát fogadja el.

(A kisemberek védelme.)

Molnár János: A miniszterelnök a multkor kellő tagteljesséssel kísérve (Derűtlenség.) magyarázta, hogy mennyire fejlődött az ország 1867 óta. Horárszky e mondásra nem tette kezére szívért, (Zajos derűtlenség.) azaz szívére kezét, mert akkor érezhette volna, hogy az nem dobog együtt a miniszterelnökével. Mert Horárszky arról is panaszkodott, hogy a kisembereknek rosszul megy a dolguk.

E kitérés után orvosszereket sürget a kisemberek helyzetének javítására vonatkozólag és a következő határozati javaslatot nyújtja be:

Utassítatik a kormányt, hogy a házitűzhely védelmére ugynevezett home stead törvényjavaslatot terjeszse be a képviselőházhoz.

Kossuth Ferenc pártolja Szabadka város kérelmét.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem szabad törvényt csinálni, sem addótörvényt, sem igazságügyi, sem gazdasági törvényt, sem semmi mást, amely tekintettel ne legyen a kis egzisztenciáknak és a kisbirtokosok sorsának lehető enyhítésére. (Helyeslés.) A költségekvetés tárgyalása alkalmából mindenki meggyőződött arról, hogy a gazdasági miniszterek, mindkettő, különös súlyt helyeznek a kis egzisztenciák dolgára; és igen sok része van e költségvetésnek és igen sok törvény adatott be a mult esztendőben is, amelyeknek kizárólág az a célja, hogy a kis egzisztenciák sorsán lehetőleg segítsünk. (Élénk helyeslés jobboldal.) De hát egy kódexben vagy egy törvényben amelyet a kisgazdálkodó hoznánk, nem lehet ezt a kérdést megoldani. Minden egyes kormányzati s törvényhozási kérdésbe be kell vinni azt a gondolatot, hogy mindent úgy kell csinálni, hogy lehetőleg és első sorban a kis

existenciák helyzetén javítsunk. (Általános helyeslés.) Ugy az adóreform kérdésénél, mint a végrehajtási törvény revíziójánál, amely munkában van, a mostaniaknál továbbmenő intézkedéseket kell behozni, amelyeknek célja és feladata az lesz, hogy a kis existenciákat lehetőleg kiméljük. (Általános helyeslés.)

Molnár János azt akarja, hogy ne lehessen megterhelni egy bizonyos minimumon alól a birtokot; ez nagyon veszedelmes dolog volna, mert azzal annak abszolút hitelképességét mondjuk ki és talán sokkal nehezebb helyzetbe hozzuk, mint hogy ha a kérdést nem ilyen egyoldalúan fogjuk fel.

A Ház elfogadja a bizottság javaslatát.

(A borítaladó.)

Rátkay László jogosnak találja az a kérelmet, hogy a borítaladó eltöröltesse. Adjunk alkalmat hogy a kisemberek segítve legyen, mert a legnagyobb botrány, hogy a kisemberek vannak legjobban sújtva az adók által. Kéri, hogy pártólól adják ki a kérvényt.

Szederkényi Nándor pártolja a kérvényt.

Lukács László pénzügyminiszter: Visszatartja azt a vádat mintha a kormány a borítaladó hasznosításánál olyan utasítást adna közegeinek, hogy helytelen adatok alapján vessék ki az adót. Lehetséges, hogy néha a kimutatott adatok nem precízek, de az összehasonlításban félrevezetés szándékáról szó se lehet.

Azzal is vádolta Rátkay a pénzügyi kormányt, hogy évtizedek óta ígérgeti az adóreformot. Az tény, hogy miután az adóreform az államra nézve bevételi veszteséggel jár, nézete szerint csak oly időpontban lehet azt az életbeléptetni, mikor számítani lehet arra, hogy az államnak más jövedelmi forrásból származó bevételei az itt beállandó veszteséget pótolni fogják.

A progresszivitás eszméjével is foglalkozott Rátkay, aki abban a véleményben van, hogy a progresszív adó magában véve egy külön adó. Nem az az csak egy elv, egy rendszer, amelyet helyesen vagy nem helyesen minden adóra lehet alkalmazni. De arról szó sincs, hogy a kormány a progresszivitás elvét elette volna. Még a harmadosztályú kereseti adót is, mely ma nincs progresszív alapon melynek rejtőmódját nem is kívánja hosszabb időre elodázni progresszív alagra tozja helyezni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Az általános jövedelmi adó szintén progresszív alapon van tervezve. Ez utóbbi adónak most rögtönös megvalósítása nem lehetséges; kell előfeltételek nélkül tökéletesen helytelen, eredménytelen, sőt ennél sokkal rosszabb. veszélyes volna egy új adórészt behozni, mert annak eredményei nem lehetnének helyesek és igazságosak.

Hogy a borádó egyszerűen eltöröltesse, az nem volna helyes. A bor olyan fogyasztási cikk, mely a világ minden államában adótárgy s éppen ezért nem látom be, hogy minálunk, hol az állami bevételeknek minden ezer koronájára rá vagyunk utalva, miért ettenek el a boradót, amely nem 8 millió koronát jövedelmez, amint azt Buzáth emítette, hanem 16 millió koronát. Ugy látszik tévesen nézte meg az adatokat; ez 16 millió korona állami bevétel és mindaddig, amíg nem méltóztatik megmondani nekem, hogy az államháztartásban mivel vagyunk képesek pótolni ezt a 16 milliót, ha ezt egyszerűen elvetjük, igen sajnálom, de nem vagyok abban a helyzetben, hogy a t. képviselő ur ezen javaslatát elfogadjam.

Pichler Győző: Ne tessék beleegyezni 100 millió hadiköltségre, akkor lesz pénz!

Elnök (csenget): Ne méltóztaték állandóan közbeszólni!

Lukács László pénzügyminiszter: Ami a hadiköltséget illeti, nem tudom, a multra, vagy a jövőre vonatkozik-e a képviselő urnak ezen megjegyzése.

Pichler Győző: A multbeli határozatra!

Lukács László pénzügyminiszter: A multra vonatkozólag csak annyit kívánok megjegyezni, hogy a hadiköltségek nem 100 millióval, hanem 800.000 koronával emelkedtek ami lényeges különbség. (Élénk derűtség a jobboldalon.)

Pichler Győző: 100 milliónál többet határoztak meg a delegáció elé terjeszteni a mult héten flottákra és ágyukra!

Elnök: Ismételve kérem a képviselő urat, ne méltóztaték beszéde) tartani.

Lukács László pénzügyminiszter: A jövő adóztatási rendszerének a sulypontja éppen a fogyasztási adókon lesz, amint ezt más államokban is látjuk, ahol az egyenes adók mindinkább háttérbe szorulnak, mindinkább a városi élet alimentálására engedtetnek át és az állami szükségletek lefedésére leginkább a fogyasztási adók vétetnek igénybe.

A borádó felemeléséről tudomása nincs, s ami a filloxera pusztításait illeti, ezért, a kormányt nem lehet felelősségre vonni. Ez mindenesetre egy igen súlyos szerencsétlenség, nagy csapás volt az országra nézve, de igyekeztünk megtenni, amennyit csak lehetett, arra hogy ennek a csapásnak hátrányos következményei elháríthatóak.

(A vármegyei alkalmazottak fizetése.)

Pichler Győző azt tartja, hogy méltányos a vármegyei tisztviselők fizetése. A legutóbbi hadügyi tanácsban száz milliót megszavaztak hadi célra; mindezen van pénz, csak a tisztviselők fizetése. A mostaniaknál továbbmenő intézkedéseket kell behozni, amelyeknek célja és feladata az lesz, hogy a kis existenciákat lehetőleg kiméljük. (Általános helyeslés.)

Széll Kálmán miniszterenök: Habár a pénzügyi politika igen nehéz feladatai között akkor, amikor kedvezőtlen gazdasági helyzetet és a nehéz pénzügyi viszonyok nehezdednek az országra, kereste is a módot hogy minden igény kielégíthessék, — és ez a pénzügyi politika egyik nehéz feladata — mégis arányosan, a szükségletek mértékéhez, igazi, valódi, realis mivoltához és az adott viszonyokhoz képest kell megállapítani, hogy minden állami szükségletre

jusson. Hogy azonban erre is igyekezett, bizonyítja az, hogy a tisztviselők fizetésének felemelése dolga eddig több történt, mint 30 esztendő óta. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Először 1900-ban a költségvetésbe felvett 550 ezer forintot, azután kért 350 ezer forintos póthitelt és most ismét kért 550 ezer forintot. Egy millió koronát jóval meghaladó összeggel emelte tehát a vármegyei alkalmazottak fizetését, ami a mostani súlyos viszonyok között inkább elismerést, mint korholást érdemel. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(Napirend.)

Széll Kálmán miniszterenök azt ajánlja, hogy a Ház holnap iolytassa a kérvények tárgyalását, azután talán az igazságügyminiszter fog válaszolni arra az interpellációra, melyet tegnap Barta Ödön intézett hozzá. Ezenkívül holnap érdemleges tárgyalást nem folytatna a Ház. (Helyeslés.) Kéri a Házat, hogy a vármegyei pénztári és számviteli szolgálólatának reformjáról szóló törvényt a hétfői ülés napirendjére tűzze ki.

Rakovszky István kéri, hogy holnap, tekintettel a szombati napra, interpellálni is lehessen. (Derűtség. Felkiáltások: Az természetes!) Egy kis elővigyázat az ellenélek részéről sohasem árt.

Széll Kálmán miniszterenök: Mit tesz a napirend? A napirend magyarul annyit tesz, hogy akárci: éinők, képviselő miszterenök-proponícióit tehet az iránt, hogy mit fog tárgyalni a Ház. Akárci interpellál, ha huszan interpellálnak is, az nem tárgyalás. A házszabályok megírják azt, hogy ez szabad, de ez nem napirend megállapítása.

Rátkay László arra kéri a Házat, hogy a vármegyei pénztárak ellátásáról szóló törvényjavaslatot most ne tűzze napirendre. A lex Szapariana utasította a kormányt, hogy a közigazgatás államosságára vonatkozó törvényjavaslatokat egyszerűen terjeszse be. A miniszterenök, okulva elődeinek balesetén, nem meri egészen előterjeszteni a közigazgatás államosságát, hanem kamaunkint adja be a mérget. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Zboray Miklós hozzájárul Rátkay kérelméhez. Széll Kálmán miniszterenök: E napirendre-tűzést nézete szerint, nem lehet megtagadni és nem is volna indokolt, mert sajtárság precedens volna és nem az, akotmányosság érdekének felel az meg, és nem is az akotmányosság és nem a parlamentarizmus szelleméből tolyik, hogyha a képviselőház egy törvényjavaslatot bíralat és megvizsgálás nélkül mar a limne bizonyos okokból, bizonyos felszólalásokra napirendre sem tűzne, tárgyalásra sem bocsátana. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hiszen még a kisebb-ség indítványát is kelő megokolással és kelő tárgyalás után szoktuk csak elvetni. És most, midőn a kormány, amely törvényes előterjesztéssel teljesíti, maga iniciatív jogánál fogva előterjeszt egy javaslatot, azt egyszerűen tárgyalás alá se akarja venni a t. képviselőház? Sántikálnak tehát s abszolúte nem helytálló az okoskodások, hogy ne tűzessék ki e javaslat a napirendre. Hogy jó-e, rossz-e, helyes-e vagy helytelen az a törvényjavaslat, azt méltóztaték mentül bővebben a tárgyalás során kifejezni; majd azokra az argumentumokra akkor fog ielelni. (Helyeslés a jobboldalon.) A képviselőház és az ország munkát kíván, mi összejuittunk, elvégeztük a leirratí vitát, az indemintást, ez volna az első érdemleges munka. Azt hiszi, a képviselőház nem jogosult megtagadni a kormánytól, hogy tárgyaljon egy törvényjavaslatot, amelyet az előterjeszt.

Pichler Győző a házszabályokhoz kér szót. A miniszterenök azt mondta, hogy az ellenélek nem tagadhatja meg a napirend megállapítását. (Ellentmondás jobboldal.)

Széll Kálmán miniszterenök: Nincsen a képviselőháznak morális joga egy miniszteről megtagadni egy javaslat tárgyalását. Aki ért magyarul szavaimat így értete és nem másképp. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Rátkay László fenntartja előbbi állításait, hogy ez a törvényjavaslat csak egy része a közigazgatás államosságának. Hány oly kérdés volna megoldandó amelyek hatogátása o y nyomasztólaz hat közigazgatási állapotunkra. Iven a vámtári a megállapítása is. Ezeket kellene először megoldani. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Széll Kálmán miniszterenök: Mikor ezekre a kérdésekre egy a törvény szerint, mint a kérdések állása szerint a sor kerül a rájok vonatkozó előterjesztéseket meg fogja tenni, még pedig úgy az autonóm vámtarifára, mint a gazdasági kérdéseknek egész komplexurára nézve. Ami pedig azt illeti, hogy mi a felogása a gazdasági kérdésekről, arról nyilatkozott már kétszer is és Rátkay figyelmeztetése éppen nem volt szükséges.

Az 1891. évi III. t.-c. nem azt mondja, hogy egyetlen közigazgatási szervről külön ne lehessen törvényjavaslatot előterjeszteni, hanem azt, hogy mikor az összes, a teljes közigazgatási reformról lesz szó, azok a javaslatok terjesztessenek elő egyidejűleg.

Miért nem ellenozte Rátkay, amikor az állam-egészségügy államosságáról tavaly törvényt csináltunk? (Ellentmondás a szélsőbalon. Felkiáltások: Ellenoztük!) Nem hallotta, hogy azért nem szabad azt tárgyalni, mert egyidejűleg kell betervezteni a többivel. (Felkiáltások a szélsőbalon: Ellenoztük!)

Aztán miért nem ellenozták a közigazgatási bíróságról szóló törvényt? Azt meg éppen nem is ellenozték, mert jónak tartották magában véve; sőt kövezték. Akkor azt sem lett volna szabad előterjeszteni. De ha ez a javaslat ellenkeznek is azzal a törvényvel, ha azt módosítani akarná is: az is meg van engedve; minden törvényt szabad módosítani. Hát az ellenélek állítja fel a stabilizmus elvét, a stationarizmus elvét, hogy azt a törvényt, amely meg van hozva, többé szóba nem lehet hozni? Miként forja

akkor megváltoztatni az 1868: XII. törvényeiket? (Derűtség a jobb- és baloldalon.)

A Ház elfogadja a miniszterenök indítványát. Heltai Ferenc kéri, hogy interpellációját holnap mondhasa el.

BELFÖLD.

Az államháztartás mérlege. Az 1901. év harmadik negyedében előfordult állami bevételekről és kiadásokról szól a pénzügyminiszterium legújabb ki-mutatása. E szerint a bevételek összege 2,360.134 koronával nagyobb, a kiadások összege 2,792.886 koronával kisebb, mint az 1900. év hasonló időszakában volt s így az 1901. év III. negyedének mérlege 5,153.021 koronával kedvezőbb, mint volt tavaly a III. negyed mérlege. Kedvezőbb bevételek mutatkoztak az idén az egyenes adóknál, a fogyasztási adóknál, a jogilletékekénél az állami lőtenyészintézeteknél. Nagyobb kiadást tüntet föl, a dohányjövédéknel a mérleg nagyobb mennyiségű külföldi dohány beszerzése miatt, a magyar királyi államvasutaknál (ötföldi millió korona), a földművelési minisztériumnál az állami ménestelep-eken, a közoktatásügyi minisztériumnál a kongrua és elemi iskolák építése folytán.

Petelők tárgyalása. A kir. Kuria választási tanácsa ma délelőtt tartott ülésén a következő képviselő mandátuma ellen kiadott petíciókat tüzte ki tárgyalásra: báró Solymosy Lajos kis-jenői képviselő elleni petíció tárgyalásának napjúl 1902. március 18-át tüzte ki. előadó Asztalos Aba, Benke Gyula kézdí-vásárhelyi képviselő elleni petíció március 21-ére előadó Nedeczky Ödön, Molnár Jenő szentesi képviselő elleni petíció április 3-ára, előadó Gyárjás, Lászar Menyhért gergyó-f-szt.-miklósi képviselő elleni petíciót április 15-ére előadó Losonczy és a Wolfner Tivadar gödöllői képviselő elleni petíció tárgyalását április 8-ára tüzte ki.

Szeged város és a belügyminiszter. Szeged város képviselőtestületének határozatával szemben a belügyminiszter tudvalyólag egy intézkedett, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok száma a legutóbbi népszámlálás arányában állapíttassék meg. A képviselőtestület kétnapos tanácskozás után tizennyolc szó-tóbbbséggel megtagadta a miniszteri rendelkezés vég-rehatását és egyuttal elhatározta, hogy ebben az ügyben egy a belügyminiszterhez mint a kormány többi tagjaihoz és az országgyűléshez is feliratot in-téznek és hogy az új választást december 15-ikén a régi beosztás szerint tartják meg. Ilyképpen, ha a belügyminiszter gyorsan nem dönti el a felirat dolgát nagyon onak helyzet áll elő. Mert Szeged polgársága december 15-ikén megválasztja a régi alapon a törvényhatóság tagjait a miniszter pedig kétségtelenül tenntartja rendeletét. Ez-zel a helyzettel szembe vetve, a városi törvényhatóság két kiváló tagja, dr. Koszó István és dr. Kóháy István távirati uton megfélebbzték a közgyűlés újabb határozatát és arra kéri Széll Kálmán belügyminisz-tert, hogy felebbezzék sürgősen még a 15-iki választások előtt intézze el. A felebbezők aggodalma azonban tévedésen alapszik; az elrendelt törvény-hatósági bizottsági választások december 15-ikén semmi esetre sem éjthetők meg, mert az a határozat, amely a választásokat elrendeli, felebbezés alatt áll.

A statisztikai hivatal jelentése. A képviselőház közgazdasági bizottsága gróf Andrássy Tivadar elnöklésé-vel ma ülést tartott, melyen a kormány részéről Hegedűs Sándor miniszter volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette a központi statisztikai hivatal 1902. évi munka-programjára vonatkozó jelentést, melyet az előadó ismertetett. Neumann Armin, Weisz Berthold, Rubinék és Enrey bizottsági tagok felszólalása és Hegedűs miniszter felvilágosításai után elfogadta a bizottság a munkatervet. Ezután tudomásul vette a bizottság a kereskedelmi miniszternek a vasárnapi munkaszünet ügyében kiadott két rendeletét.

Az országgyűlési szabadlevél pártokról szombaton, e hó 7-én este 7^{1/2} órakor értekezetlet tart, amelynek tárgya: 1. A vármegyei pénztári és számviteli teendőinek ellátásáról szóló törvényjavaslat; 2. Sándor község bekebelezéséről; 3. a pápa-bánhidai helyi érdekű vasút engedélyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

A fumelek kérelme. Fiuméből tavorozzák, hogy legközelebb gróf Bathányi Lajos fumei képviselő vezetésével küldöttséget meneszenek Budapestre a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy tőle a szabad-hajózás segélyezéséről szóló törvényjavaslat módosí-tását kérjék.

A költségvetés a bizottságban.

Budapest, december 6.

A képviselőháza pénzügyi bizottsága Falk Miksa előzékenyével ma ülést tartott melyen a kormány részéről Széll miniszterelnök, a belügyminisztérium részéről Gulner államtitkár és Bezerédy miniszteri tanácsos volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette a belügyi tárca költségvetését, melyről Jakabffy Imre referált.

Kossuth Ferenc a választási reformot, nevezetesen a közszéchenyi szavazás életbeléptetését sürgeti. Kivánatosnak tartaná továbbá, hogy a kuriai bírósági törvény hiányai kijavítottassanak s a közegészségügye, nevezetesen a gyógyszerügyi-ügy rendeztessék.

Szederkényi Nándor a közigazgatás hiányainak tüzetes lejtegetése után kéri a minisztert, hogy ismeresse meg általános reformtervezetének alapelveit. Kéri továbbá, mikor fogja a miniszter reformjavaslatait előterjeszteni s sürgeti a szolgálati pragmatikát.

Neményi Ambrus a főváros pénzügyi helyzetének alapos megvizsgálására és bajainak orvoslására komoly és erélyes akciókat tart szükségesnek, mely az eddigi tapasztalatok tanúsága szerint csak a kormánytól indulhat ki. Erre szólítja fel a minisztert, jogosultnak s teljesítendőnek tartja azt a kérést hogy a fővárosi köösönkötvények az árvaügyon elhelyezésére alkalmasnak minősüljenek. — Barta Ödön közigazgatási jogunk kodifikálását sürgeti és intézkedést kíván az iránt, hogy a vármegyei dotációk kiosztásánál az egyenrangú tisztviselők javadalmazása egyenlő mértékben állapíttassék meg. Sürgeti továbbá a virilis intézmény eltörlését s felhívja a kormányt, hogy a pauperizmus s ezzel kapcsolatban a kivándorlás megakadályozásának eszközeivel komolyan foglalkozzék.

Hieronymus Károly a főváros kérdésének így mellesleg, a pénzügyi bizottság tárgyalásainak során való megoldását merőben lehetetlennek tartja. A főváros bajai oly soktéltek, hogy azokat egy felszólalás keretében tel sem lehet ölelni. Nem is megy bele ezek diskusszióba, csak arra kéri a minisztert, hogy a főváros bajainak orvoslása iránt a törvényhozásnak előterjesztéseket tegyen.

Bezerédy Albert nem akarja szépiteni a főváros dolgait, megjegyzi azonban, hogy nem igazságos dolog ezeket kizárólag a fővárost okolni. A főváros keretében megnövekedése s az ezzel járó igények tokozódása sokkal rohamosabb volt, mint amennyire sikerült a főváros gazdaságilag megerősíteni. A főváros bajainak másik főoka a fővárosi szervezet és törvény hiányossága s az is, hogy a főváros kénytelen bizonyos nem méltányos terheket viselni.

Komjáthy Béla kéri a minisztert, hogy a gyűlékezési és egyesületi jog tárgyában ismeresse meg álláspontját. Hangsúlyozza, hogy a közegészségügy terén még sok a teendő s e téren áldozatoktól sem szabad visszariadni. A gümőkór ellen igen jó eredménnyel járna a vidéken olcsó klímatisu sanatóriumok leállításai. Hangsúlyozza továbbá a szegényügy rendezésének s a vandorolmányok ügyében való megfelelő intézkedéseknek égetően szükséges voltát.

Széll Kálmán miniszterelnök beható lejtegetésben válaszol a felvetett kérdésekre, előrebocsátván azt, hogy költségvetését lehetőleg redukálta, mert meg kellett hajlania az államháztartási egyensúly fenntartásának mindennél fontosabb érdeke előtt. A közigazgatás reformjait az önkormányzat lényegének minden megszorítása nélkül, egységes elvek alapján, fokozatosan akarja keresztülvinni s ezt már meg is kezdte. Azt hiszi, ez a leghelyesebb eljárás. Arra, hogy mindezt egyszerre terjeszsen elő, nem is vállalkozhatna. A főváros momentán tényleg rossz pénzügyi helyzetben van részint a rossz gazdálkodás, részint az ugrásszerű feloldás következtében. Azt, hogy a fővárosi állapotokba rövid uton belenyuljon, nagyon nehéznek tartja. Az azonban a főváros komolyan akarja a helyzet javítását s a kormányval vállaltva fog munkálkodni, kétségkívül megnyugtató mederbe lesz a dolog juttatható. Ami a kormánytól méltányosan kívánható, meg is fog történni, azonban elől követelésekkel állottak elő, amelyek teljesítése merő lehetetlenség, mert az állam maga nem rászoríthatja a fővárost.

A kuriai bírósági törvény hiányait megmutatta az élet. Bizonyos módosítások tagadhatatlanul szükségesek, erre néve azonban be kell várnai azt az időpontot, midőn a Kuria választási ügyekben való judikaturájának eredménye előtűnik lesz. A gyógyszerügyi ügyben, mely legnagyobb terhe a belügyi minisztériumnak s úgy, amint most kezelik, valóságos rákfenéje az országnak, törvényhozási intézkedést tervez s a közegészségügy rendezéséről is törvény alkotását vette célba. Hogy egyébként a közegészségügy terén ha nem is annyi, amennyi kellene, de mégis történik valami, a halálórási arány lényegesen csökkenése is bizonyítja. A közigazgatási jog kodifikációja folyamatban van s bármily nagy nehézségekbe ütközik is, rajta lesz, hogy minél

előbb elkészüljön. A gyűlékezési és egyesületi jogot, amint már ki is jelentette, törvény által fogja szabályozni.

Ezek után, minthogy a belügyi tárca költségvetését általánosságban el fogadták, a részletes tárgyalás a hét óráig délután 5 órakor tartandó ülésre tüzetett ki.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

KÜLFÖLD.

A hármasszövetség. Senki sem érdeklődik jobban a hármasszövetség megújítása iránt, mint a francia és orosz politikai világ. Az olaszok pedig, akik most nagyon kéretni szeretnék magukat, sietnek az általános kiváncsiságnak eleget tenni oly kijelentésekkel, amelyekről azt hiszik, hogy megpuhítják Németországot és Ausztria-Magyarországot. Egy orosz lap meginterjúvolta Luzzatti volt olasz minisztert a hármasszövetség megújításáról. A miniszter ezeket mondta:

— Azt kérde, mit gondolok a hármasszövetség megújításáról? Franciaországgal való viszonyunk megváltoztatni helyzetünket Németországgal és Ausztria-Magyarországgal szemben. Azt hiszem, nagyon nehéz lesz Olaszországnak a szövetségből kilépnie, de nem lesz azokkal a bilinesekkel leköve, mint eddig és tevékenységének szférája nagyobb lesz.

Egy másik olasz politikus, kinek nevét nem közli a lap, a következőket mondotta:

— Azt hiszem, a hármasszövetséget megújítja, de egészen más alapon, amelyek Olaszországra néve sokkal kedvezőbbek. Nem is lesz az már szövetség, hanem csak megegyezés bizonyos fontos kérdésekben. A francia-olasz érintkezés nagy csapást mért a hármasszövetségre. Olaszországra néve, mely most Franciaországgal jó viszonyban van, egyáltalán nem előnyös az, ha bilinesekben van és Németországnak vagy Ausztria-Magyarországnak játéklabdája.

Szerb-bolgár barátokozás. A bolgár szobrányje tagjainak belgrádi látogatása, amelyről ma már szólunk, december 23-ikán fog megtörténni. A szkupstina tagjai a látogatást január 2-ikán fogják visszaadni. A kölcsönös látogatásnak nagy jelentőséget tulajdonítanak, amit nem is lehet elvitatni, mert a belgrádi ünnepi program egyik pontja: a szkupstina és szenátus, valamint a szerb-bolgár közös ülése, amelyen a szerb-bolgár szövetséget dícsőítő beszédek fognak elhangzani. A nevezetes ülés után nagy díszbéd lesz.

A lembergi tüntetés. Berlini értesítéseink szerint gróf Goltzowski és Eulenburg herceg tanácskozása meg egye tart, de a lembergi tüntetés dolgát elintéztéknek tekintik. Különös elégtétellel vették itt tudomásul, hogy Erőse József király, mi helyt a tüntetés híre meghallotta, távirati utasítást küldetett a lembergi hatóságoknak, hogy minden eszközzel gondoskodjanak a rend fenntartásáról és akadályozzák meg a tüntetés megismétlését.

A konfliktusra vonatkozólag még a következőket jelentik Berlinből: A Lokalanzeiger ezt a kommunikét teszi közzé: Az itteni irányadó körök nagy nyugalommal nézik a külföldi lengyel diákok németellenes mozgalmát. A bécsi és pétérvári német nagykövetelek az ottani vezető miniszterekkel folytatott eszmecsereje következményeként úgy az osztrák-magyar, mint az orosz kormány el van tökély, hogy Németországot a németellenes lengyel törekvések visszautasításában támogatni fogja. Annál is inkább megteszik ezt, mert nagyon jól tudják, hogy ez a mozgalom főképpen és legelső sorban a három hatalom jó viszonyának és egyetértésének megzavarására irányul.

Egy poseni távirat szerint a wrescheni elítelték számára indított gyűjtés eddigi eredménye ötvenezer márka. Ma kezdődött meg a Rakowski lengyel író ellen lázítás miatt indított pór tárgyalása, mely előreláthatólag három napig fog tartani.

A német birodalomgyűlés tegnapi ülésén a lengyel képviselők a centrupárt támogatásával a következő interpellációt nyújtották be:

— Van-e tudomása a birodalmi kancellárnak arról, hogy a wrescheni események nemcsak minálunk, hanem külföldön is feltűntést kelteket, ami Németország tekintélyének esorbolását idézheti elő? Milyen álláspontot foglal el ebben az ügyben a kancellár?

Az anarkhisták ellen. Az északamerikai Egyesült-Államok szenátusának mai ülésén Comas és Hoar szenátorok megokolták az anarkhisták ellen való intézkedések dolgában beadott indítvá-

nyaikat. Comas azt mondta, hogy a nemzetközi udvariasság követeli, hogy az Egyesült-Államok intézkedéseket tegyenek annak megakadályozására, hogy az Egyesült-Államokban idegen uralkodók ellen összeesküvést szöjjenek. Hoar szigorú büntetéseket indítványoz az Egyesült-Államok elnökének és alelnökének, valamint külföldi államfők megértésére. Hoar huszví fogságbüntetést kér arra, aki valamely uralkodó vagy államfő meggyilkolására valakit felszólít.

Ito márkí utja. Ito márkí, mint már jelentettük, európai köruton van s néhány napot Péterváron töltött, ahonnan tegnap este Berlinbe érkezett. Tekintettel arra, hogy Ito márkí ma is fontos politikai személyiség, többféle kombinációt fűztek utjához. A Timesnak erről az utról a következőket jelentik Tokióból: Ito márkí pétérvári látogatását a japán sajtó nagyon közömbösen tárgyalja. Nyilvánvaló, hogy a közvélemény nem tulajdonít ennek a látogatásnak politikai jelentőséget s nem hiszi, hogy Oroszország és Japán között Anglia kizárásával létrejöj egyezménynek hatása volna. Mindazáltal orosz ügyökök befolyásolni akarják Japánt, amennyiben arra utalnak, hogy a tegezentuli vasut teljes kiépülésével okvetlenül növekedni fog a kereskedelmi forgalom Oroszország és Japán között, másrészt pedig hangsúlyozzák, hogy Oroszország pénzügyi szempontból nem tarthatja állandóan megszállva Mandzsurszágot.

Berlin, december 6.

A Nord. Allg. Ztg. jelenti: Ito marquis, aki tegnap Cuzuki volt külügyminisztériumi alelnökkel tegnap ideérkezett, ma délelőtt az idevaló japáni követtel és Cuzukival meglátogatta Bichthofon minisztert.

Nikita európai körutja. Nikita fejedelem egy hónagra odahagyta Montenegrót s több európai udvart látogat meg ezeken kívül néhány nagyobb bankházat is, mert sürgősen szüksége van pénzre. Utja először is Párisba vitte, ahol most tartózkodik, onnan Rómába megy vejét meglátogatni, de hir szerint a pápánál is kihallgatást kért a San Girolamo-intézet ügyeinek megbeszélése céljából. E miatt neheztelnek rá az olasz liberális lapok. December közepe táján Bécsbe, onnan Pétervárra utazik a fejedelem. Nikita utazásának idejéig az, hogy nagyobb összegű kölcsönt vegyen föl, hogy a cetiniei udvarnak fűggő adósságait, amelyek körülbelül hat millió frankra rúgnak, kifizethesse. A montenegrói udvar kiadásai ugyanis a legutóbbi években igen sokra szaporodtak és az ország bevételei nem voltak elegendők ezeknek a lefedésére. E bevételekből, amelyek az elmúlt esztendőben mintegy egy millió kétszáz ezer frankot tettek ki, igen keveset fordítottak közösiokra. Az összegnek legnagyobb részét a fejedelem és a hercegek udvartartása emésztette föl. Jóllehet Oroszország minden eszközei támogatta a kis Montenegrót, ez a segítség mégis kevesnek bizonyult és a lakosság nagy nélkülözésnek nézett elébe. Nagy szükség volt buzára, gabonára és a nagylelkű oroszok minden évben nagy mennyiségű gabonát küldtek Cetinjébe hogy azt kioszassák a lakosság között. De Nikita mintegy tíz évvel ezelőtt azt a ajánlatot tette az orosz kormány, hogy inkább készpénzt küldjön a szegények nyomorának az enyhítésére, és husz esztendőre járó segélyösszeget fel is velt az orosz kormány számára, nyilván azért, hogy ezen a pénzen maga vásárolja össze a szükséges gabonát. De az elmúlt tíz év alatt mindössze csak két ízben osztottak ki ingyen gabonát s a lakosság elégedetlensége e miatt nődön-nött. Az állampénztár is kiürült, úgy hogy a hivatalnokok meg sem kaptatták a fizetésüket. De magának Nikitának is elogyott a pénze, mert lényainak és fainak házassága alkalmával igen sokat költött. E miatt tehát flumel, triezsi bécsi és párisi pénztételeknél magánkölcsönöket vett föl, amely bankok most annyira türelmetlenkednek, hogy a fejedelem egy nagyobb kölcsönt kénytelen tövönni, hogy hitelezőit kielégíthesse. Mijuskovic, aki Nikitával utazik, pénzügyi dolgokban szaktekiutély és a kölcsön felvétele ügyében részletes tervzetet dolgozott ki.

Az Unió óceánközi osztonájá. Washingtonban ma tették közzé az Isthmus-osztonára vonatkozó angol-amerikai szerződést, amely az 1850-iki szerződést hatályon kívül helyezi. Az új szerződés azt rendeli, hogy a csatorna az Egyesült-Államok kormánya által vagy annak auspiciuma alatt építtessék, hogy kizárólag a kormánynak legyen joga a csatorna forgalmát szabályozni és hogy az összes nemzetek egyenlő feltételek mellett való hajózására ugyanazok a szabályok alkalmaztassanak, mint a Suez-csatornán. A szerződés ratifikációt hat hónapon belül kell kieserőlni.

Botrány a Reichsrathban.

Bécs, december 6.

Az osztrák képviselőház mai ülésén *Welsersheimb* báró ujoncudelmi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be az *ujjoncudelmi értekezésként meghosszabbításáról* és az 1902. évi ujoncudalmi megállapításáról. A beérkezett irományok között van *Breiter* képviselő interpellációja a *lembergi tüntetés* dolgában, továbbá ugyanevnek *Breiter*nek egy másik interpellációja, amelyben azt kérdezi, hajlandó-e a kormány a külügyminiszterrel fölvilágosítást kérni annak az újsághírnek a valóságáról, hogy a *lembergi német konzulátus előtt történt tüntetés miatt a külügyminiszter sajnálkozását szándékozik kifejezni, vagy már ki is fejezte a német kormányban.*

Az elnök azután jelenti, hogy *Herzog nagynémet képviselő lemondott mandátumáról.*

Herzog, aki a házban van, kijelenti, hogy *nem mondott le*, mire az elnök konstatálja, hogy *missziókáció történt.*

Mint hogy a délszláv egyetem felállítására vonatkozó indítvány kivételével valamennyi sürgős indítványt visszavonták, a képviselőház megkezdi ennek az indítványnak tárgyalását.

Sustersic szlovén képviselő kezdett beszélni, hogy megokolja az indítványt, de ekkor *óriási botrány történt.* Alig kezdte meg beszédét, *Stein* nagynémet képviselő félbeszakította:

— Ön nyomorult denuncians! Itt ne beszéljen. (Ellenmondás a centrumban.) Azért beszél, hogy mandátumát megmentse.

Az elnök felszólítja *Steint*, hogy ne zavarja a szónokot s ismételt közbeszólásaira rendreutasítja. *Sustersic* csak néhány szót beszélhetett, mert *Stein* újra félbeszakította:

— Komisszág, hogy ilyen emberek beszélhetnek. Lője magát agyon. Elnök ur, szerezzen neki egy pisztolyt, hogy agyonlőhesse magát.

Ennek a közbeszólásnak magyarázata az, hogy *Sustersic*ot, aki egy mezőgazdasági bank élén állott, mindenféle piszkos üzemekért a járásbíróóság elítélte. *Sustersic* akkor kijelentette, hogy ha a felsőbbíróság megerősíti az ítéletet, akkor agyonlővi magát, de ezt még sem tette meg.

Az elnök *Stein* közbeszólására erősen megzavarta a csengőt és másodszer is rendreutasította a nagynémet képviselőt és felszólította, hogy a parlamentben viselkedjék tisztességesen.

Stein azonban nem hallgatott el: — Bocssáson meg, elnök ur az én szememben ez gazember. Kijelentette, hogy agyon kell magát lőnie, ha a felsőbbíróság megerősíti a járásbíróóság ítéletét. Az ítéletet megerősítették és most agyon kell magát lőnie, mert különben gyáva ember.

Az elnök erre harmadszor is rendreutasította *Steint*.

Stein folytatta: — Sajnálom, elnök ur, de nem vonhatok vissza semmit!

Az elnök (*Sustersic*hez): Nagyon sajnálom, *Sustersic* ur, de nincs módomban, hogy önnek lehetőségem tegyem, hogy beszélhesen.

Stein: O gyáva gazember.
Pacher: Nyomorult embernek itt nincs beszélni valója. O erkölcsi halott.

Stein folytatja a közbeszólását: — Lője magát agyon. Önnek, elnök ur, lesz hől régi pisztolya a lovagtermében. Hozza el hogy agyonlőhesse magát. Orva meg elnök ur, ennek a háznak a tekintélyét és vonja meg tőle a szót. Szégyeneltja a parlamentünknek.

E közben a szélsőbalon *Schuhmeier* és *Gessmann* képviselők között támadt veszekedés. Végre *Sustersic* nagynehezen szóhoz jutott, mert *Stein* e hagyta a termet. De *Stein* nemsokára visszajött és folytatta közbeszólásait:

— A jegyházban beszéljen.
Pacher: A *svindologiaról* tartson előadást.
Sustersic folytonos nagy zajban folytatja beszédét.

Végül *Sustersic* szóhoz jut és pár percig beszél a szlovén egyetem felállításának szükségéről.

Stein azonban újból félbeszakítja: — Ez a fickó a szlovén nemzet ségyene. Micsoda gyáva gazember!

Ezalatt a keresztényszocialisták és a szociáldemokraták közt is szóváltás támad.
Gessmann (*Schuhmeier*hez): Ti most a nagynémeteket támogatjátok!

Schuhmeier: Semmi köze hozzá.
Gessmann: Akkor fogja be mosdatlan száját. *Szentelen fickó.*

Sustersic ezután befejezi beszédét. Azt mondja, hogy a szlovénok hozzájárultak ahhoz, hogy az indítványt első olvasás nélkül a közoktatási bizottsághoz utasítsák. A kormányok mindig utját állták annak a

tartománygyűlési deputációknak, amely a királytól a délszláv egyetem felállítását akarta kérni. A délszláv lakosság minden rétege sürgősen óhajtja az egyetem létesítését, amely nemcsak a délszlávok, hanem az egész birodalom érdekeit szolgálja. Sa nájja, hogy a délszlávoknak azt, ami őket jogosan megilleti, politikai harcokkal kell kivívniuk.

Berger ellenzi az indítványt és egyáltalán állást foglal idegennyelvű emberek létesítése ellen. Elismeri ugyan az olasz nép kulturális jelentőségét, de azért mégis ellenzi, hogy Triesztben olasz egyetemet állítsanak, mert az egyetlen osztrák kikötőt nem szabad odaengedni Olaszországnak. A mi pedig a szlávokat illeti az összes szláv nyelveken Ausztriában évenként 700 könyv és folyóirat nem jelenik meg.

Zaek: Ez arcdán hazugság!
Berger: Ne nyissa ki az aienök a száját, mert különben valamivel betömöm! (Nagy zaj.)

Zaek: Ez a német kultúra!
Stein: Nem, a kulturát önök kanállal ették! Ez már mégis szemtelenség! Aljas tráter!

Berger: Lojalisan bocsánatot kérek az aienöktől, mert meggyőződtem, hogy nem rám vonatkozott a sértés!

Később újból kitört a vihar. Mikor ugyanis *Berger* a brünni cseh műgyetemet kritizálta, a csehek kinevették.

Herzog: Nevethetnek, míg megpukkadnak!
Malik: Ez az a bömische Zirkel! (Nagy láрма a csehek padjain.)

Fresl (a padra üt): Ez már mégis sok! (Neki-rohan *Malik*nak hogy megüsse, de *Veith* megakadályozza ebben.)

Herzog: Csönd *Fresl*, mert megfogjuk a gallérodát!

Iro: Kényszerzubbony kell a cseheknek! (Elnök csöngtet.)

Fresl: Hiábavaló itt már minden.

Végre helyreáll a nyugalom, mire *Hartel* közoktatásiügyi miniszter megkezdi beszédét.

A közoktatási kormányzatnak — mond a miniszter — egyik legnehezebb feladata egy új egyetem felállítására, ha a tudomány valóságos hájkjáról és teljes értékű képzőintézet felállításáról van szó. Most egy sürgősségi indítvánnyal akarják megoldani a legnehezebb kérdéseket egyikét, egy szlovén, horvát, német, sőt egy olasz egyetem felállítását is. A miniszter nem vállalhatná el ezt a felelősséget, mert a feladatot nem lenne képes megoldani és kéri a házat, fontolja meg, vajjon a sürgősségi indítvány elfogadásával járó felelősséget pénzügyi tekintetben is magára akarja-e vállalni. Kijelenti azonban a miniszter, hogy szívesen járna hozzá oly keresztülvitt indítványokhoz, melyek az illető nemzetiség kulturális fejlődésének hasznát tehetnek. Bizonyára, amennyire telik, támogatni fog az akadémiát pályán minden tehetséges szlovén diákot, akik neki ajánlanak. De nyitott ki kell jelentenie, hogy a kitűzött célt nem lehet egy nap alatt egy sürgősségi indítvánnyal elérni.

Zaek kijelenti, hogy a csehek támogatják *Sustersic* indítványát, mert az teljesen jogos. O nem mond le a reményről, hogy az összes vitás kérdések szerencsésen elintéződtek lesznek. Csak nyitott a bátorrával és lojalitással kell egymással beszélnünk, akkor bizonyára eljutnak a helyes eredményhez. A kormánynak azonban meg kell tenne kötelességét az iskolai ügy terén és meg kell tennie az előkészületeket a sürgősségi indítvány értelmében. Ezt azonban nem akarja bár 30 év óta elismerni egy brünni cseh egyetem szükségét. Tanulok meg, — ugymond — hogy tárgyi kérdéseket tárgyalatosan intézzünk el, kicsinyes pártveszekedés nélkül, akkor iskolai ügyünk és tudományunk a virágzás legmagasabb fokára emelkedik. (Teiszés.)

Hortis utal arra, hogy az olaszok ötven év óta követelik az olasz egyetemet, melynek felállítására minden előfeltételt megvan e törkévsök ellen azonban közösen küzdenek a szlávok és a németek. A legutóbbi innsbrucki események világosan bebizonyították, egy olasz egyetemnek olasz időn való felállításának szükségét, mely egyetemet az elsősegéti illeti meg a többiek fölött. Ezért az olaszok a sürgősségi elen tognak szavazni.

Forjanos az sürgősségi mellett szót és ellenzi az olasz egyetem felállítását, különösen Triesztben, az irritentia házában, mert ez oly következményekre vezetne, amilyenekről Ausztria már véres tapasztalatokat szerzett Lombardiában és Veneciában.

Javorzski és a vezérszónokok fejszóalása után a sürgősséget elvetették.

A legközelebbi ülés bétőn lesz.

Bécs, december 6.

Mint több lap jelenti, képviselői körökben híre jár, hogy *Tschan* reichsrathi képviselő mandátumáról lemondott. A képviselőház elnökségén azonban eddig mitsem tudnak erről.

Bécs, december 6.

Pacher, *Stryansky*, *Kramarz Herold* és *Zaek* új-cseh képviselők tegnap délután bizalmas jellegű politikai konferencián voltak *Koerber* miniszterelnöknel. Ez a megbeszélés nem a parlamentre, hanem egyéb ügyekre vonatkozott. A konferencia után a képviselők külön tanácskozást tartottak.

Bécs, december 6.

Wolf Hermann legközelebb ismét föláll cseh tartománygyűlési képviselőnek. *Schönerer*, mint a nagynémet párt vezére, már megadta beleegyezését.

Bécs, december 6.

Dignánóban a tegnapi tartománygyűlési képviselőválasztáson két olasz jelöltet választottak meg.

Innsbruck, december 6.

Ma voltak a kereskedelmi és iparkamarák tartománygyűlési választásai. *Probieza* kamaraeinöktől (nemzeti szabadelvű) újból megválasztották. Innsbruckban és Bozenben egy-egy szabadelvűt és Roveredóban egy nemzeti szabadelvűt újból megválasztottak.

A délafrikai szabadságharc.

Pretória, december 6.

Az angolok tegnap megtámadtak három boer tábort és ez alkalommal kétszázal több boert fogták el és pedig százat *Ermelot* délnyugatra, kilencvenháromat *Nilstroom* mellett a westerbergi kerületben, ahol *Bayer* kommandójához tartozó táborot támadták meg és tizenkilencet *Transvaal* északnyugati részében, ahol *Ljbenberg* kommandóját fogták el.

Hága, december 6.

Jól értesült helyen megerősítik azt a híresztelést, hogy *béketárgyalás legközelebb megkezdődik*. Valószínű, hogy az angol kormány rövid idő alatt megieszi a kezdeményező lépést.

London, december 6.

Dr. Krause volt transvaali fő-államügyész ellen *Forster* ügyész meggyilkolására való izgatás miatt tegnap kezdtek meg a tárgyalást a Bow-Street rendőr-bíróóság előtt, de mint hogy a tanuk nem vallottak lényeges dolgokat, a tárgyalást e hó 12-ikére halasztották.

Fiume, december 6.

Az itteni kikötőből tegnap indult el a *Rippingham* *Gange* nevű angol gőzhajó Dél-Afrikába 750 lóval, amelyeket Oroszországban vásároltak.

Berlin, december 6.

Egy lipsei kiadó körülbelül száz német osztrák és svájci egyetemi tanárt írszólított, hogy mondja el véleményét a délafrikai háborúról. A megkezdett tanárok kivétel nélkül lángoló szavakkal teiezik ki azon való megbotránkozásukat, hogy az angolok a boerokat a háborúra rákényszerítették és hogy az angolok a háborút ily emberelleni folytatták.

Czerny heidelbergi tanár ezt írja: Az angolok rossz lelkiismeretéről tanuskodik az a körülmény is, hogy nem engedik meg a Vöröskereszt az éhező boer asszonyokat és gyermekeket segíten.

Eiselberg báró (Bécs): Nagyon szomorú, hogy az angolok, akik oly hős emberek által, mint *Jenner* és *Luster* oly sok millió ember életét megmentették, most az évszázad fordulóján néhány ember gaz pénzvágya miatt egy hősiességét védelmező, keresztény nép érdekeit, asszonyait és gyermekeit ellenpusztító hadjáratot folytatnak. Az angolok hadalozása a vad népek barbárságára emlékeztet.

Lehman (Berlin): A boerok ellen indított *vadhadjárat* oly gyalázatos bűntett, amelyre nem találunk elég erős kifejezést.

Lossen (Königsberg): A római költő szava: *Auri sacra fames*, még sohasem 'ert oly szomorú es undorító illusztrációt mint ebben a háboruban.

Magnus (Boroszló): Az a hadjárat, amelyet az angolok a boerok ellen folytatnak, beieillik a népvándorlás korszakába, de a huszadik században nem egyéb szegényföldnél.

Schulze (Bozen): Barbárság: a te neved Anglia!

Bollermann (Berlin): Csak azt mondhatom, hogy szívemből üdvözlöm a boerokat és győzelmet kívánok nekik.

Haußen (Prága): Az angolok a kulturnépek élén állottak és senki sem merte volna fölük ezt az állást elvitatni — a háboru előtt.

Weider (Innsbruck): Hogy az oroszlan nem nagy-lekű, már régóta tudjuk, de hogy ily kegyetlen ragadozó állat, csak ebből a háborúból tudjuk meg.

Gartner (Innsbruck): Az anarkhisták dicsőség-vágyból, vagy az emberiségnek javára gilkolnak lejelmekeket. Sa ná om őket. Az angolok rabásvágyból, válogatott kegyetlenséggel meggyilkolnak egy derék népet. Megvetem őket.

HIREK.

Budapest, december 6.

— BUDAPESTI NAPLÓ. November 30-án új

előzetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A trónörökös Bécsben. Bécsből jelentik, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg ma reggel odaérkezett.

— Erzsébet főhercegnő esküvője. Bécsből táviratozzák: A *Correspondenz Wilhelm* megbízható oldalról értesül, hogy Erzsébet Mária főhercegnő esküvője Windischgrätz Ottó herceggel 1902. január 27-én lesz. Január 26-án lesz a főhercegnő ünnepes renúnciaciója. Este Mária Valéria főhercegnőnél a Hofburgban estély lesz. Az esketési szertartás a Hofburg József-kápolnában megy végbe. Az esküvőn résztvesz a menyasszony anyja, Lónyay Stefánia grófné és Gizella bajor hercegnő. A Windischgrätz-család az egybekelés alkalmából emlékművet készített, melynek egyik oldalán két zászlót tartó angyal lesz látható, a másik oldalán pedig ez a felirat: Erzsébet Mária főhercegnőnek Windischgrätz Ottó herceggel 1902. január 27-én történt egybekelése emlékére.

— Bál az udvarnál. Mint a *Budapesti Tudósító* írtasul, Budapesten a legközelebbi bál az udvarnál február hó 11-én lesz.

— Fejérvári miniszter unokái. Szegedről jelentik, hogy ott e hó 8-án érdekes hangverseny lesz. A hangversenyre leutazik Fejérvári miniszter is, mert két bájos unokája, a két Gerliczy-baroness is játszanak egy-egy oldalon a zongorán, melyet a szegedi Fehér-kereszt szolgál. Azt mondják, mind a ketten művészi képességgel vannak megáldva. A miniszter-nagypapa megígérte, hogy meghallgatja a két kedves unoka szegedi jótékonycélú játékát. Elíz báró-kisasszony hegedűnli fog, még pedig eigány-kvarterben. A makói Puresi cigányprimással és társaival tanult össze a baroness több nőfát. Hasonlóképpen érdekesnek ígérkezik Margit báró-kisasszony művészi zongorajátéka. Egy Beethoven-féle szonátát fog eljátszani a szegedi hallgatóságnak.

— A király a mentőknek. A király a XXII. állami jótékonycélú sorsjáték tiszta jövedelmének tizedrészét, vagyis 15.074 korona 23 fillért a budapesti önkéntes mentőegyesületnek adományozta.

— Küldöttség a kereskedelmi miniszternél. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter ma délután két vidéki küldöttséget fogadott, mind a kettőt vasuti ügyben. Az egyik Nógrád és Hontmegyének valamint Selmeczbánya közönségének nevében tiszteltelt és a *vác-romhány-dréglépatánaki* helyi érdeki vasut érdekében megajánlott állami segély felemelését kérte. A küldöttség szóznoka Scitovszky János kiemelte e vasut fontosságát, mire a miniszter megígérte a kérelem teljesítését és azzal a biztató megjegyzéssel bocsátotta el a küldöttséget, hogy „a vasutat a tavasszal építeni fogjuk.” Megjegyzendő, hogy az új helyi érdeki vasut hossza 65 kilométer és az építési tőke hatvencélmillió koronában állapított meg. A másik deputáció a *podolin-orlói* vasut kiépítése ügyében kereste től a minisztert. A küldöttség tagjai voltak a szepes- és sárosmegyei képviselők, aoprárdvölgyi vasut igazgatói és Ó-Lubló polgármestere, vezetőjük Tolnay Lajos miniszteri tanácsos kiemelte, hogy ennek a közgazdasági és hadászati szempontból fontos összeköttetésnek *mielőbbi kiépítésére a közös hadügyminiszter is nagy súlyt helyez.* Fontos szerepe volna e vasutnak nemcsak a tömeges kivándorlás megakadályozása szempontjából, de kiépítésével az általános hanyatláson és elszegényedésen is segítve volna. E vasutvonal kiépítése által a *Gácsországgal* való kereskedelem rendkívül emelkednék és a *Foprárdvölgy* kibontakozhatnék azon szomorú anyagi helyzetből, mely e völgynek derék, munkás és hazafias lakosságára immár végzettség kezd válni. A miniszter is hangsúlyozta, hogy oly vidék megmentéséről van szó, mely Magyarország határszélén a magyarságnak védője, őre és a hazaságnak védbástyája és ezért megígérte, hogy a vasut ügyét melegen felkarolja és annak kiépítését a maga részéről is siettetni fogja.

— Vörösmarty-ünnepély. A Fejérvári megye Kör és S.-Csurgói Kör és a Műegyetemi Mémőkör Daleskör közreműködésével e hó 8-ikán vasárnap délelőtt 1/11 órákor a váci-utcai újvárosba a diszteremben Vörösmarty-ünnepélyt rendez, amelyen dr. Ferenczy József műegyetemi tanár mond emlékbeszédet.

— Hegel főnök halála. Hegel Károly német történetíró, a nagy német filozófus fia, a müncheni, bécsi és berlini tudományos akadémiák tagja, mint

egy erlangeni táviratunk jelenti, ma 88 éves korában meghalt. Hegel 1813-ban született Nürnbergben. Egy évvel fiatalabb öccse, Immanuel német egyházpolitikus, már 1891-ben halt meg.

— Szegény gyermekek. Nyáron nincsenek is szegény gyermekek. A napsugaras város, a csatangolás, a vidám gyermeki könnyelműség megtölti a nyomort s a játék elűzi a keserűséget. De mikor eljő a tél, megfagy a játék s a gyermekek, hiszen szüleik eltartani sem tudják őket, elzúllanak. Ki gondoskodik arról a sok szerencsétlen gyermektől, kiket az utcákon látunk dideregni, fázni s akik vagy elpusztulnak, vagy pedig börtönbe kerülnek. Ezeket akar segíteni a *Gyermekvédő-Egyesület*, mikor megnyitja a züllesnek induló gyermekek otthonát. Tápálékot, nevelést kapnak ott a gyermekek, ez lesz az igazi javítóház, amely javít, de nem bélyegez meg. Eppen így állásunk indítványt fogadott el tegnap a fővárosi jótékonyügyi bizottság ülése. Dr. Verédy Károly tanfelügyelő ajánlotta, hogy a szegény középiskolai tanulók számára minden iskolában szervezzenek gyermekotthont. Méhetetlen sok jótékonyág fakad ebből. Hány gyermeknek nincs fűtött otthona, ahol nyugodtan tanulhat, mennyi betegséget fojt el csirájában a középiskolai otthon! Csak menjetek el kora reggel az iskolák elé, nézzétek meg, hogy a bezárt kapuk előtt hány diák didereg és fagyoskodik s csak akkor fogjátok megérteni ez intézmény áldását.

— Küldöttség a belügyminiszternél. Széll Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszternél, Koloss rendezett tanácsú város küldöttsége tisztelt, melynek Bónis István országgyűlési képviselő vezetése alatt tagjai voltak: Rónay Elemér polgármester, dr. Halász János községi orvos, Emmerling Rezső főkapitány, Zabulák Lajos tanácsos, Csoma András főjegyző, Csörtlyá Tiivadar esperes, Nemes Bazil, Szentés István és Bernád Ferenc képviselőtestületi tagok. A küldöttség arra kérte a belügyminisztert, hogy arra az esetre, ha a város mostani jellegét elvesztené, fészol-gabiról székbe legyen. Széll Kálmán szives ajánlódósságát nyilvánította a küldöttségnek, amely ezután Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternél tisztelt, aki szintén megígérte támogatását.

— Szilágyi emléke a Tátrában. A Magyarországi Kárpátgyűlés meg a nyáron elhatározta, hogy Szilágyi Dezsőnek, a Tátravidék nagy barátjának és rendes látogatójának, emléket állít. A megindult gyűjtés már eddig szép összeget eredményezett. Az adakozók közt vannak a kormány tagjai mind, Apponyi Albert, Graenzstein Béla, gróf Tisza István, Weiss Berthold, Kezser Miklós, Horváthy Nándor, Vészi József, Szentiványi Árpád, Singer Zsigmond, Hódossy Imre, azonkívül a képviselőháznak még nagyon sok tagja, a társadalmi élet kitűnősei, akiknek nemes példáján felbuzdulva, a művelt magyar közönség áldozatkészsége bizonyára hamar megvalósításhoz segíti a kegyeletes tervet.

— Értesítés. Gróf Andrássy Dénes u a következő nyilatkozat közzétételére kéri lapunkat:

Köz tudomásra hozom ezennel azt, hogy *Hodinka Mihály* Kraszna-Horka-Váralján székelt volt főügyészemet eddigi állásától mai napon végleg felmentettem s öt nyugdíjba helyezve, tőle meghatalmazásomat visszavontam. Tudatom egyuttal mindazokkal, akiket illet vagy érdekelhet, hogy egyidejűleg összes uradalmai teljhatalmu igazgatói és jogügyeim kizárólagos képviselőitől is jogügyezsembe *Sulyoszy István* volt nagymihályi, ezután *Kraszna-Horka-Váraljai* ügyvédet kineveztem s részére szabályszerű megbízásomat is kézbesítem.

Kelt *Kraszna-Horka-Váralján*, 1901. november 26-án.

Gróf Andrássy Dénes.

— Üdvös mozgalom. Máramaroszigetről jelentik: báró Rosner Ervin főispán kezdeményezésére mozgalom indult meg városunkban az újvízi üdvözlések megváltására. A befolyó összegben három hónap alatt kenyeret és tejet fognak kiosztani a szegényeknek; e jótéteményben szegény iskolásgyermekek is részesülnek. A kiosztást, amelynek célja a Szőlőssytele fűrdőépület több helyisége áll rendelkezésre, már a napokban megkezdik. A hölgybizottság élén a főispán neje, született *Forgách Klótild* grófnő áll. A jótékony célra adományokat Lator Sándor országgyűlési képviselő fogad el.

— Párbajellenes liga. Bécsi lapok jelenlése szerint sok ausztriai előkelőség, köztük az arisztokrácia, a hivatalnokai kar, a Reichsrath stb. tagjai párbajellenes ligát alakítottak, amelynek célja a párbajmánya ellen küzdeni. Holnap 300 aláírással felhívást bocsátanak ki, melyben törvényhozási intézkedéseket követelnek a becsület védelmére és becsületbírósgok és választott bírósgok szervezését ajánlják.

— Urechia meghalt. Bukarestből jelenti egy távirat, hogy Urechia szenátor ma hatvanhét éves korában hirtelen meghalt. Az elhunyt politikust hazájában nagy tisztelet vette körül, bár nem tartozott a román államférfiak kiválóságai közé. Mint történetíró sem vetekedhetett a külföld nagy tudósaival és mégis ismerték nevét egész Európában, főképpen nálunk, mert elferdített tanai keltették életre a bukaresti román ligát, mely hazánk romjain akarta megalapítani Románia nagyságát. A bukaresti eszécselék magyarellenes tüntetéseiben Urechia maga sohasem vett részt, de nem szűnt meg izgatni a magyar állam integritása ellen a katedrán, a parlamentben s az interparlamentáris konferenciákon, ahol ugyancsak kemény dolgok akadt a magyar törvényhozóknak, hogy a különben tiszteletet keltő öreg politikusknak ferde okoskodásait megdöntsék. Minden ilyen konferencián csufos vereséget szenvedett, de azért csaknem a legutóbbi időkig állhatatosan küzdött azért, hogy Magyarországot a külföld előtt befeketítse. Egy időben kultuszminiszter is volt, de mióta Károly király felismerte a monarchiánkkal való barátság értékét, Urechia kénytelen volt távolmaradni az aktív politikai szerepléstől. A szenátusnak évek óta alelnöke volt, de az elnöki méltóságot még Sturdza idejében sem tudták neki barátai megszerezni, oly erősen kompromittálva volt irrendisztikus szereplése folytán. Rövid életrajzát a következőkben adjuk.

Urechia Vazul, 1834-ben Peatra moldvai városban született. Egyetemi, bölcsészeti és jogi tanulmányait a párisi és madridi egyetemeken végezte. Visszatérve hazájába a jászvásári akadémián a román nyelv és irodalom tanszékét bízták reá; 1864-ben a közoktatásügyi minisztériumba hívták s itt igazgatótanácsossá nevezték ki. 1865-ben ez állással kapcsolatosan a bukaresti felső iskolán ugyancsak a román nyelv és irodalom történetét adta elő. Munkái között legismertebb román irodalomtörténete s a Costiu Mironról szóló műve. Mint képviselő s később mint miniszter gyűjtő és irrendisztikus szónoklataival tett nagy hatást a románságra. O alapította meg a makedo-román egyesületet a makedóniai románok fölségítésére. Midőn a hirhedt liga 1891-ben megalakult, ő lett az elnöke. Majd lemondván, tiszteletbeli elnöke lett. Ellenzéki korában fura minas beszédekkel mondott a szenátusban a magyarok ellen, mint akik a magyarországi románokat elnyomják.

A román szenátusban az elnök megemlékezett Urechia elhunytáról, mire a szenátus a gyász jelöl elnapolta üléseit.

— A teli hajóraj Fiumében. Mint levelözök táviratozza, a teli hajóraj ma délelőtt megérkezett Fiuméba. A *Monarch*, *Wien*, *Budapest*, *Magnet*, *Planet* és *Panther* hadigőzösök a tengerészeti akadémia kikötőjével szemben a nyílt tengeren vetettek horgonyt. A kilenc torpedónaszád a belső kikötőben a Szapary-Rivánál kötött ki. A flotta legénysége 1726 főből áll. Ripper ellentengernagy, a hajóraj parancsnoka látogatást tett gróf Szapary László kormányzóknál, aki a tisztikart ebédre hívta meg. A flotta a dalmát partoknál végzett gyakorlatot és hétőn visszatér Pólába.

— Merénylet szmirnai alkonzulunk ellen. Csak most jött hire egy merényletnek, amelyet Szmirnában követtek el odavál alkonzulunk, *Haller von Hallenburg* ellen. Az alkonzul november 29-én este nyolckor gyanútlanul sétálgatott az utcán, midőn a török dohány-eggyedűrség egyik alkalmazottja orozva merényletet követett el s revolverlövessel nyakán megsebesítette. Az alkonzult rögtön lakására vitték, ahol az orvosok konstalták, hogy a seb nem halálos, de gondos ápolást igényel. Az osztrák-magyar konzul a török hatóságoknál rögtön jelentést tett és szigorú megtorlást követelt. A vizsgálat folyamán a merénylet, akit rögtön le is tartóztattak, azzal védekezett, hogy az alkonzult dohánycsempésznek nézte.

— A kivándorlás. Sátoralja-Ujhelyről írják: Az Amerikába való kivándorlás nemcsak Felső-Zemplén tót vidékén, hanem a tősgyökeres bortermő Hegyalja némely vidékén is kezd nagy merveket ölteni. Máról és a szomszéd helységekből, hol mindig munkáshiány van és ahol minden munkásember állandó munkára tehet szert, fiatal, erős munkabíró egyének kivándorolnak. Tegnapelőtt is 18 zempléni kivándorlót tartóztattak le az oderbergi csendőrség, mert az illetők utlevél nélkül indultak Amerikába.

— Öngyilkos joghallgató Klein Fülöp 20 éves joghallgató ma szüleinek a Kigyó-utca 2-ik szám alatt lévő lakásán löbe lötte magát és azonnal meghalt. Tettének okát nem tudják. Holttétét bevitték a törvényészi orvostani intézetbe.

— Házasság. Gyalui Rosenberger Vilám Gyaluról eljegyezte Farkas Imre nagyiparos Szászrégenből.

A t. c. közönség figyelmébe ajánljuk: **Kitűnő, ma-BORAINKAT, tokaji aszút és szomorodnit,** ugyszintén mindennemű magyar és francia cognacot és gyar fehér és vörös hegyi asztali peccsnye-pezzsgót, finom ó-szilviumot és különlegesség gyanánt valódi tokaji borecetet.

Telefon szám: **Radó és Társa Magyar borpince, Méréleg-u. 4. Fiókrudánk: Erzsébet-körut 56. (Royal-aszáló-val szemben.)**

— **Kirakatok.** December a kirakatok hónapja. Mikor este kigyúlnak a villamos ivlámpák, a belváros hatalmas házai között megindul a vándorlás s az ünnepekre készülődő emberiség sorra veszi minden bolt kirakatát, hogy előre is kiválaszthassa a kedves meglepetést. Tudják ezt a kereskedők és némely kirakat lényesebb és ragyogóbb is, mint maga az üzlet. De hát a mai talmi világban külsőség kell a népek s ha nincs fejlődési kirakat, semmit sem ér a bolt. De a kirakatok között is van különbség. Az egyiket, a szegényebbeknek valót, arról lehet megösmerni, hogy a kiállított árukhoz rögtön mellékelve van a „szabott ár” is, amelyből odabenn alig 50 percent engednek, a másik, a rideg, büszke utcai muzeum, ahol csak a finom holmik sokasága csábit és árakról az utcán át szó sem lehet. Egy egész város piperéjét rejti magában egy-egy kirakatok. Csillag-villogó ékszer, nehéz selyemruhák, apró dísz tárgyak, — s minden, amit csak rejt a nagy szultán birodalma, ott hivatkozik a kirakatokban s a járókelőknek bizony nehéz a választás. Gondolkozza, fontoskodva járják keresztül-kasul az utcákat s hamleti töprengés közben kérdezik önmaguktól: — Venni, vagy nem venni!... Ezt, vagy azt... Zsurokon, összejöveteleken az asszonyok titokban megbeszélik, hogy mit vegyenek s a lányok egy sarokban suttogva határozják el, hogy micsoda „fess” dolgot vegyenek *Neki*. A fiatal emberek pedig beszélgetés közben egész ártatlan arccal kérdezik:

— Nagyszám, mi a kedvence színe?

Ezer esellel, lufanggal tudják ki az elrejtett kívánságokat s karácsony napján a kisasszony kezét összeesapva ufjonga:

— Istenem! Mintha kitalálta volna!

Eme nagy következményeknek az előzménye pedig a sok karácsonyi kirakat, mely mindenkinél rejt valami szépet, kellemest, csak éppen azoknak nem, akik kopott ruhában, üres zsebbel, elhagyottan nézik a mások készülődését.

— **Az elrabolt hittérítő.** Ugy látszik, hogy a miss *Stoner* eljertett szomorú hírek nem tevének meg a valóságnak. Néhány nap mulva három hónapja lesz immár, hogy a hittérítő és kísérője Jóságba került. Alig volt még rá eset a Balkánon, hogy elfajta tárgyalások ily sokáig húzódnak, s épp ezért Szófiában az hiszik, hogy a rablók inkább váltságdíj nélkül szabadon bocsátották volna áldozataikat, sem hogy megöljék őket. *Dickinson* szófiai amerikai főkonzulnak 300.000 frank áll váltságdíj gyanánt rendelkezésére; a bostoni misszió-intézet a váltságdíj fizetését kénytelen volt elvi okokból megtagadni s a folyóvá tett összeg legnagyobb része csupán a miszionáriusok rokonai és barátai körében elosztott magányújtésnek köszönhető. A hittérítőnek nagyon szorult viszonyok között élő anyja 500 dollárt, a sógora pedig 10.000 dollárt írt alá.

— **Segítség a szegényeknek.** A szegény gyermekek teljesítia javára *Bíró Samu* soproni tanító beküldte jószívú tanítványai adományait, összesen 4 korona 8 fillért. Az összeghez a következők adakoztak: *Hoffner Ferenc* 2 korona. *Fábián Pál* 1 korona, *Krausz E.* 20 fillér, *Horváth Józsa* 28 fillér, *Dux Béla* 40 fillér, *Bíró tanító* 20 fillér. — *Pollák Manó* (Budapest 5 koronát küldött a teljesítia javára. — *Székelly Jenő* Nagy-Körörsől nemes szívre valló levél kíséretében 5 koronát küldött a teljesítia javára. — Az adományokat rendeltetési helyükre juttatjuk.

— **Örnagyból joghallgató.** *Carrière* francia örnagy nevét minden újságolvasó ember ósméri aközből az idökből, amidön a Dreyfus-pör izgalomban tartotta az egész világot, *Carrière* a rennesi pörben a vádló szerepét vitte. Most elérte a nyugdíjazáshoz megkívántató törvénys kor, bucsut mondott a katonai pályának és beiratkozott a párisi egyetem jogi fakultására. A volt örnagy tanulmányai befejezése után ügyvédi irodát fog nyitni.

— **Halálozás.** *Storch* Ernő nyugalmazott magyar királyi államvasuti felügyelő ma rövid betegség után, életének 68-ik évében meghalt. Neje és nevelt leánya gyászolja.

— **Elsmerés az Adriának.** *Szabó István* országgyűlési képviselő felkért bennünk a következő sorok közzétételére:

A képviselőház mai ülésén szó volt a kivándorlás kérdéséről is és a miniszterelnök ur többek közt hangsúlyozta azt, hogy a kivándorlás kérdésének megoldásában nagy szerepet játszik az, hogy a szegény megcsalott népek lehetővé tétessék a hazajövetel. Ezelőtt egy évvel én indítottam mozgalmat arra nézve, hogy az Amerikába vándorolt népek, ha tapasztalják, hogy az úgynökök részéről rut csalásnak esett áldozatul akkor, midön hitt a fennszer ígéreteknek, mód nyujtassák arra, hogy visszaterhessen hazájába. A megindított mozgalom sikerre is vezetett, amennyiben *Rosenberg Gyula* volt országgyűlési képviselő kieszakította hogy az *Adria* tengerhajózási vállalat teljesen ingyen hazaszállította azokat, akik vissza akartak térni hazájukba. Ez uton mondot tehát köszönetet *úgy Rosenberg Gyulának*, mint az *Adriának* azon számos szerencsésen nevében, akiknek úgy lehetővé tétetett, hogy megcsalódva ugyan, de teljesen kijózanodva visszatérhettek hazájukba. *Szabó István* országgyűlési képviselő.

— **Megvadt expresszvonat.** *Majna-Frankfurt*-ból jelentik, hogy a mai keleti expresszvonat, amelynek reggel 3 óra 35 percek kellett volna odaérkeznie, mástélórai késéssel érkezett és teljes erővel keresztülröbögött a vasúti gyaloghíd korlátján, ledöntötte a tömör kőfalat és betört a másodosztályú váróterembe. A vonat mozdonyból, szerkocsiból, egy podgyázkocsiból és öt személykocsiból állott. A gőzmozdony és a szerkocsi a váróterem kellő közepén áll, a podgyázkocsi pedig a gyaloghidon. A következő személykocsi kisiklott, a többi a vágányon maradt, úgy, hogy mindjárt el lehetett indítani. A vonaton hatnyolc utas volt, akiknek azonban semmi bajuk sem történt. A pályaudvaron is alig voltak emberek. A váróteremben csak két utas volt, akik még idejékorán elmenekültek, hogy a bedőlő kőfal nem tett kárt bennök. A romok eltakarítása valószínűleg egész nap fog tartani. A baleset oka valószínűleg az volt, hogy a lék nem működött. Az anyagi kár nagy. A pályaudvarhoz vivő utakat rendőrség és katonaság tartja elzárva.

— **Haladás.** A legújabb idők Magyarországon minden tekintetben haladást jelentenek s természetesen nem haladhattak el tehát nyom nélkül az általános izlés fölött, amelylyel a nemzet a szobrot és képet értelmezi. Az átalakulás e téren meglepő. Ugyanaz a közönség, amely csak két évtizeddel ezelőtől lakása földszintesében megelégedett a legprimitívebb színyomatokkal, a vásári munkával, ma már igazán művészi becsü képet keres ki ahhoz, hogy az otthona dekorációja legyen. Nem a piaci áru vásároljuk többé, hanem amit művész alkotott, művészek reprodukáltak s amelyeket olyan vállalkozás juttat el a nagyközönség közé, amely az általános fel fogás fejlesztését és a magasabb művészi igények kielégítését tűzte ki feladatának. Ez a vállalat a *Könyves Kálmán Műkiadó-Társaság*, amely amellett hogy nagy tevékenységet fejt ki az irodalmi termékek terjesztése terén, valóságos misszióra vállalkozott annak a feladatnak a szolgáltatásán, hogy mindenki a maga ízlésének megfelelő műrekekkel díszíthesse otthonát. A „*Könyves Kálmán*” magyar képek, dombornívét, magyar művészt által megrajzolt, magyar műparos készítette keretben terjeszt s persze oly módon, hogy hozzájáruljon az intelligenciának az a tulnyomó része is, amely nem nélkülözhet egyszerre még husz-három forintot se. Havonként kétféle három forintnyi kiadást azonban megérez. Ez a kiadó-társaság, mely mindig lelkes terjesztője volt a hazai irodalom jeles termékeinek, legújabbban festőművészek remekéből bocsát piacra különösen sikerült művészi reprodukciókat. A *Könyves Kálmán Magyar Műkiadó-Társaság* illusztrált katalógusban adta ki azoknak a képeknek és dombornívének a rajzokat, amelyek reprodukciói a vállalat révén szerezhetők meg. A képek között csak néhány van idegen, a többi mind magyar művész munkája. A jüzet már azért is érdekes, mert magyar kiadó magyar nyelven ilyet még nem adott ki. Ez az első, és tartalmasága, gyönyörű, művészi kiállítása arról tanuszkodik, hogy a társaság máris sikeresen versenyez a külföldi kiadó vállalkozásokkal. Az illusztrált katalógust a vállalat (Budapest, VIII., *Kerepesi-ut* 17.) kívánatra minden műbarátnak szívesen megküldi díjtalanul.

— **A füzö.** A mai postával az alább következő írást kaptuk. A rövid közlemény érdekes, soraitban leleményesség és ötlet nyilvánul. Érdekes arra, hogy mások is olvassák. Így szól a levél:

Olvastam a *Budapesti Napló* mai számában a *füzö* cím alatt megjelent cikket. Mint asszony és anya bátorodom ebből az alkalomból a füzö- és párbaj-kérdéshez hozzászólni.

Szerény véleményem szerint egy mód van a füzö kivégzésére: hozzák divatba a füzöküli viseletet — és teremtsenek ehhez illő ruházatot. Mindenben urakodik a szecesszió — legyen szecesszió a ruházatban is.

A divat a legnagyobb hatalom ezen a téren — ő tegye meg az első lépést a füzö ellen — és az ő parancsa döntő lesz.

A divatnak mindenki aláveti magát — parancsoljon hát a divat — és a büntetés felesleges lesz.

A párbaj-kérdés legegyszerűbb megoldása az amerikai párbaj volna. De úgy például, hogy a vesztés köteles lenne egy előzőleg megállapítandó összeget a szegények számára feljézteni. Ilyenképpen megmaradnánk a párbaj alapszelménél, mely minden férfi szívébe mélyebben van bevéve, sem hogy olyan könnyen taladna rajta.

Aki pedig mégis fegyveres elégtételt keresne, azt persze már büntetni kellene, még pedig nem államfogházra, hanem például arra ítélni, hogy egy bizonyos ideig a köztisztasági munkálatokban részt vegyen, utcát seperjen, locsoljon, havat lapátoljon. Biztosra veszem, hogy kevesebb lesz a párbaj akkor, mint ma, amikor az emberek az államfogházat válogással kitüntetésnek tartják.

Ideje volna már, hogy elérkezzék a párbaj nélkül új kor, hogy a szülök akik nagy áldozatok után minden reményüket és boldogságukat fiaikba vetik, ne ébredjenek oly gyakran arra, hogy legdrágább kincsük, gyermekük, párbajnak esett áldozatul!

— **A székesfehérváriak kívánsága.** *Székesfehérvár* város nagyobb küldöttsége tisztelte *Füth Pál* főispán vezetésével *Lukács László* és *Hegedüs Sándor* minisztereknél. *Lukács* pénzügyminiszterrel egy új pénzügygazdáltsági palota építését kérték, a kereskedelmi miniszterhez pedig egy új posta- és távirda-éplélet végett fordult a deputáció. Mind a két miniszter megígérte, hogy a költségvetés keretén belül a város óhaját teljesíteni fogja.

— **A soproni bankbukás.** Sopronból táviratozó, hogy dr. *Hartl Sándor* belügyminiszteri titkár és *Gunda Zoltán* számtanácsos, akiket a bankbukás következtében küldött a belügyminiszter Sopronba, hogy a város és megye pénzkezelését és számvitelét megvizsgálják, munkájukat ma másfélhavi tevékenység után befejezték és visszatértek Budapestre. Eljárásuk eredményéről terjedelmes jegyzőkönyvet vettek fel, melynek egy példányát a belügyminiszter elé terjesztik.

— **Szegény gyermekek felruházása.** A Fővárosi Szegény Gyermekek-Egyület *Akácia-utca* 32-ik szám alatti intézetében december 8-ikán délelőtől 11 óráig felruházási ünnepet rendez. Az egyesület 300 gyermekévére kap új téli ruházatot. Az ünnep sorrendje: Dr. *Grósz Sándor* előki megnyitja. Ünnepi beszéd. *Alkalmi költemény*, írta *Palgyi Lajos*, előadja *Török Irma*, a Nemzeti Színház tagja. *Walliscs Gyula* vallás- és közoktatásügyi miniszter és közéletünk számos kitűnősége helyezett kiállításba megjelenését a szép ünnepen.

— **Százegyen ember halála.** A londoni *Daily Express*nek jelentik *Sanghaiból*, hogy tegnapelőtt egy nagy naszád, amely zarándokokat vitt *Goába*, a parttól 400 yardnyira elsüllyedt és 140 ember vízbe fullt.

— **Csalás egy színésznő nevével.** *Kápolnai Irén*, a Népszínház fiatal tagja ma panaszt tett a rendőrség előtt. Valami szélhámos az ő nevére névjegyeket csináltatott s illos, rózsaszínű borítékba téve hordárán elküldte előkelő urakhoz. A névjegyre csak néhány sor van írva, amelyben a művésznő anyagi zavaráról való hivatkozással 30 koronát kér kölcsön az illetőtől. *Kápolnai Irén* értesült a szédeléséről s a rendőrségen azonnal jelentést tett az ismeretlen csaló ellen. Együttal kéri a közönséget, hogy ha valaki ilyen névjegygyel alkalmatlankodik, adja át azonnal egy közeli rendőrnek. A névjegy hosszúsága alaku, kerek széllel. A név: *Kápolnai Irén* egyes petít betűkkel van szedve. Ezt a névjegyét a csaló egyenesen a szélhámoskodásra csináltatta, mert ilyen alakú névjegy se sohaem volt *Kápolnai Irén*nek.

— **Vasúti baleset.** A Debreczelenl szomszédos *Kaba* községben délután 5 órakor a *Ladány* felől jövő személyvonat nekirohant az ott veszteglő tehervonatnak. Négy kocsi darabokra szúródott. Emberéletben nem esett kár.

— **Életuntak.** *Róza* Mihály kovácslegény tegnap este a *Bajza-utca* 47-ik számú ház második emeletéről az udvarra ugrott s azonnal meghalt. Az öngyilkosságot grógyíthatatlan betegség miatt követte el. Holtestét az orvostani intézetbe vitték. — *Dembus Erzs* 24 éves pinocéleány Népszínház-utca 30. szám alatt levő lakásán marólugót ivott. — A Zsidóközor-szállodában az éjszaka egy rendőri felügyelő alatt álló leány mérget ivott. A mentők eszméletlen állapotban találtak s így küldte nem volt megállapítható. Mindesét életuntat a *Rókusba* szállították. — *Béka János* 24 éves kazánlító ma este *Rákospalotán*, a *Rákus-utca* 48-ik szám alatt levő lakásán revolverrel a szájába lött. A minap valami verekedésben volt része s attól lett, hogy emiatt a bíróság elé került. Elvezesélyes állapotban vitték be a gró *Károlyi-kórházba*, ahol dr. *Fuchs* orvos kórházi igazgató rögtön operációt végzett rajta s így megmentette az életét. — Ma este fél nyolc tájban a *Margit-híd*ről egy ismeretlen ember a *Dunába* ugrott és elmerült a hullámokban. A hídön hagyta botját, kalapját és felöltözését, amelyben tíz darab névjegyét találtak *Honi Alojz* névre. A rendőrség még nem derítette ki, hogy ki volt az öngyilkos.

— **Rendőri hírek.** *Báthory János* közrendőr a nyugoti pályaudvaron le akarta tartóztatni *Foris István* csavargót, aki kést rántott elő és rátámadt a rendőrré. Hosszas dulakodás után sikerült csak a dühöngő csavargót letartóztatni akit azután bevitték a lökapitány-ságra. — Ma déiben az *Andrássy-ut* 86. számú házban pinocetiz volt, ahol szalma égett el. A VI. kerületi tűzországoltta el a tüzet. — *Müller Ferenc* köműves ma déiben a *Hungária-ut* 519. számú házban verekedett. Rendőrt hívtak, aki lo akarta csendesíteni a garázda embert, de ez a rendőrré is rátámadt. A rendőr erre kardot rántott és lovagta *Müller* jobb tület. Müllert a mentők a *Rókusba* vitték. — Nagy riadalmat keltett ma déiben az *István- és Aréna-ut* sarkán egy részeg ember *Hack György* napzamos alaposan berugva, revolvert rántott elő és a járókelőkre lövöldözött. Arra lovagolt egy tűzérőhadnagy is, akire szintén rálőtt a részeg ember. Erre a löhdnaggy kardot rántott és végig vágott a részeg fején. A mentők kötözték be a sebesültet és a *Rókusba* szállították.

— **Fővárosi Orfeum.** Évek óta nem kellett program Budapestem akkora föltűnést, mint a *Fővárosi Orfeum* decemberi programja. *Milla Barry*, a pikáns operetténekesnő, aki egy *Judic*-el vagy *Ivette Guilbert*-tel hasonlítható össze, finom előadásával elragadja a hallgatóságot. Az orfeum *Tarka Szinpadának* *Ne váljunk el* című darabja mindig nagy derűt keltekt és az *onyalvadások* című kiállításos balet 14 képben a kiállítás és kosztium pompájával elkápráztat. A balet ensembleja körülbelül 80 fiatal és csupa szép lány, úgy, hogy a programnak egyedül ez az egy száma is érdemes a meglektetésre. A program többi részeg egész sereg elsögrun erő és mutatványok, amelyek Budapestem most először láthatók.

(x) **A Zoltán-féle csukamájolaj iz és szagtalan** s tápereje igen nagy. Ara 2 korona. *Zoltán* gyógytárában, Budapest, Szabadság-ter.

(x) **Strelsky** császári és királyi udvari lénykénész; *Dorothy-utca* 9. Budapest. Az egyetlen első-

rendű fényírda, mely a földszinten van. A közelgő karácsonyi ünnepekre ajánlja aquarell-, olaj-, valamint összeállított csoportképeit, pillanatnyi gyermekfotóvételeket és legújabb Van-Dyck fényképeit (hölgyeknek különösen előnyösek). Ujdonságok: *metallin- és email-képek*. Felvételek rossz időjárásnál is 9-4-ig. Temperált öltözőszobák.

(x) Kérjünk mindenütt F. M. K. E. vagy E. K. E. gyűjtőt.

(x) Eredeti mikulások Kortész Tódornál.

(x) Elegáns, divatos szalonruhák készülnek Tereszky és Lalienberg írászabó-cégnél Budapest, Városház-utca 12.

A Szüllő—Vázsonyi-affér.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, december 6.

A Szüllő Géza és Vázsonyi Vilmos közötti afférben ma a lovagias formák befejeződtek a két fél között, de az ügy maga izgatón fejlődik tovább. A formális befejezés, amint előre megmondtuk, nem lett párbaj, hanem egyszerű Vázsonyinak és megbízottjainak, másrészt a kihívó félnek és megbízottjainak külön-külön nyilatkozatai. Vázsonyi kijelentette, hogy sérteni nem akart, de különben alvből sem ad fegyveres elégtételt. Ezt a kijelentését megbízottjai, Bessenyei Ferenc és Rózsa Vilmos közölték Szüllő segédeivel, Kubinyi Gézával és gróf Wilczek Frigyessele, akik ezzel nem elégedtek meg, mire Vázsonyi megbízottjai felük egy levelét adták át. Erre a kihívó fél segédei hosszú jegyzőkönyvet vettek föl, amelyben felük részéről befejezetnek nyilatkoztak az ügyet, de a jegyzőkönyvbe Kubinyi Gézának egy olyan nyilatkozatát is felvették, amely Vázsonyira nézve sértő.

Vázsonyinak és megbízottjainak levelei a következők:

Vázsonyi Vilmos orsz. képviselő urnak

Budapest.

Tisztelt Barátunk!

Megbizásod értelmében mai napon, d. e. 11 órakor megjelentünk Kubinyi Géza országgyűlési képviselő ur Sip-utca 3. sz. alatti lakásán, hogy ott Szüllő Géza képviselő ur által tőled kért elégtételt ügyében nevezettnek megbízottjai: jelesül Kubinyi Géza és gróf Wilczek Frigyes képviselő urakkal üzenetetet közöljük.

Nevezettek előtt nevedben kijelentettük, hogy a képviselőház f. é. december 4-diki ülésén Szüllő Géza ur közbeszólására adott válaszával őt sem egyéni, sem képviselői minősége, vagy becsületében sérteni nem volt szándékod, hanem az ő közbeszólása folytán egy oly tényállásról tőlünk említést, mely a lapokban megjelent és cáfolat nélkül maradt.

Mintthogy Szüllő Géza ur megbízottjai a fenti kijelentéssel be nem érték, hanem vagy teljes bocsánatkérés, vagy fegyveres elégtételt követeltek, mi megbízásodhoz képest átadtuk nekik alábbi levelet.

Budapest, 1901. december 6-án.

Baráti üdvözzel:

Bessenyei Ferenc,
Dr. Rózsa Vilmos.

Gróf Wilczek Frigyes és Kubinyi Géza uraknak

Budapest.

Önök lovagias elégtételt kértek tőlem Szüllő Géza képviselő ur nevében. Hogy tiszteletlen ne legyenek, megneveztem megbízottaimat, bár én lovagias becsülettel nem ismerek. Bérem azzal a polgári becsülettel, mely elég jó az ország dolgozó millióinak.

Sajnálattal hallok, hogy Szüllő Géza ur az ő közbeszólására adott válaszával sértőnek találja.

Sérteni nem akartam őt, csak próbálkoztam olyan tényállások alapján, melyek lapokban láttak napvilágot és cáfolat nélkül maradtak. Ezt önként jelentem ki. Fegyveres elégtételt nem adok, nem ismerek el. A párbaj ellen számos cikkben, nyilvános beszédben foglaltam állást, a párbajellenes mozgalom egyik kezdeményezője voltam. Nem tagadom meg önmagamot és nem akarom megtagadni elveimet.

Mint demokrata nemcsak a voksokat fogadom el polgártársaimtól, hanem meg is hajlom a polgári becsület előtt.

Tisztelettel
Vázsonyi Vilmos.

Az ügynek ezek a részletei már a délelőtti folyamán ismeretesebbek lettek és szélében-hosszá-

ban élénk megbeszélés tárgya lettek. A képviselőház folyosóján jóformán egyébről sem volt szó. Hangos, néhol izgatott csoportok tárgyalták a dolgot s a legkülönbözőbb vélemények merültek fel. Abban teljesen egyezők voltak a nézetek, hogy Vázsonyi nem követett el becsületsértést és arra nézve sem volt eltérés, hogy magartartása föltétlenül következetes. Voltak olyanok, akik egyenesen a parlamenti szólásszabadság ellen intézett merényletnek minősítették a kihívást, amely egy semmikép sem sértő, legfeljebb éles ríposztból, lovagias ügyet akart csinálni. Természetes, hogy voltak szószólói a párbajozó lovagiasságnak is.

Délután és este a politikai pártkörökben is erről folyt a beszélgetés és pedig fokozott élénkséggel, mert ekkor már ismeretesebbek lettek az ügy további fejleményei is. Az történt ugyanis, hogy dr. Rózsa Vilmos fővárosi ügyvéd, aki mint Vázsonyi megbízottja szerepelt, fölkerlte Vázi József országgyűlési képviselőt és Baracs Marcell ügyvédet, hogy nevében fegyveres elégtételt kérjenek Kubinyi Géza országgyűlési képviselőtől, Szüllőnek egyik segédjétől, azért a szokatlan eljárásért, hogy a lovagias ügy tárgyalása közben Vázsonyi Vilmosról sértőleg nyilatkozott.

És elterjedt a híre annak a közös akciónak is, amelyet a fővárosi demokrata-körök indítottak, hogy megvédjék vezérüknek elvi álláspontját a társadalmi presszióval szemben. Este együttes értekezletet tartottak a körök vezető emberei és lelkesen foglaltak állást Vázsonyi mellett. Fővárosszerte nagy utcai demonstrációról is beszéltek, de mindössze az történt, hogy a terézvárosi külterületi választópolgárok közt az a riasszó hír támadt, hogy Vázsonyit inzultálni szándékoznak, mire egy néhány száz fős, álló tömeg verődött össze és a belső rész felé indult, hogy tüntessen Vázsonyi mellett. A demokrata-kör tagjai közül néhányan hírt vették a készülő tüntetésnek és kisiettek a felizgatott polgárok közé s visszatarították szándékuktól.

A politikai és társas-körök hangulatát most már meglehetősen izgatja az eset. Erzik mindenfelé, hogy többé nem két embernek, hanem két társadalmi felfogásnak komoly összetűzéséről van szó és a fejlemények egyelőre kiszámíthatatlanok. Nem tartják lehetetlennek, hogy a parlamentben is lesz folytatása a dolognak.

A demokrata-körök ma esti közös értekezletéről a következő tudósítást kaptuk:

Az V., VI., VII. és VIII-ik kerületi demokrata-körök és szervezetek ma este 6 órakor értekezletet tartottak dr. Vázsonyi Vilmos afférének megbeszélése végett. A tárgyalás előtt nagy izgalommal pertraktáltak az affér s tiltakozásuknak adtak kifejezést. Az értekezletet dr. Bessenyei Ferenc nyitotta meg. Az első felszólaló dr. Baracs Marcel volt, aki kijelentette, hogy lovagiatlan férfi az, aki olyat megsért, ki az egész életén a párbajellenes mozgalom vezetője és a párbajnak elvi ellensége. Orvvadászok azok, akik ilyen férfi becsületére vádásznak. Utána dr. Bródy Lajos a VII-ik, dr. Ocskay a VIII. ker. demokrata-kör nevében, dr. Tolnay Lajos a Fővárosi Sport-Egylet s dr. Reik Ferenc az V-ik kerületi polgárok nevében szólaltak fel. Az értekezlet a következő határozati javaslatot fogadta el:

A fővárosi demokrata körök és szervezetek folyó hó 6-án tartott közös értekezlete melegen üdvözli dr. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselőt, aki a fegyveres elégtételt megtagadta és magára nézve polgári becsületét tartja kötelességének. Kijelenti az értekezlet, hogy dr. Vázsonyi Vilmos kihívásában nem lát egyebet, mint megfélemlítési kísérletet azok részéről, akik ellen dr. Vázsonyi Vilmos mindenkor küzdött és akik ellen legelőször képviselőházi beszédében erőlyesen állást foglalt.

Az értekezlet a budapesti összes demokrata polgárság nevében magáévá teszi dr. Vázsonyi Vilmos ügyét s magát vezérével teljesen azonosítja s egyuttal kijelenti, hogy a terrorizálás ismétlése esetén fog találni módot annak megtorlására.

Siettek Vázsonyi mellett állást foglalni a szociáldemokraták is. A magyarországi szociáldemokratapárt vezetősége ma tartott értekezletén a következő határozatot hozta:

Tudomásunkra jutott, hogy dr. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő ellen a parlament maradi elemei oly támadást intéztek, amely nem annyira az ő személyére, mint inkább a vélemény szabad nyilvánítása ellen irányul. Amár dr. Vázsonyi nem tartozik pártunkhoz, kijelentjük, hogy tudatában annak, miszerint az osztályuralomnak ré-

szesei akarják torkára forrasztani a szót, mert arcukba merre vágni azt, hogy az ország népe az osztrák uralom járma alatt nyűg: a szociáldemokrata-párt a reakcionáriusok szólásszabadságot veszélyeztető terrorizmusával szemben magáévá teszi dr. Vázsonyi Vilmos ügyét s amennyiben a jövőben ehhez hasonló merényletek előfordulnának a legkíméletlenebb fegyverekkel fog sikra szállani a szólásszabadság megvédésére.

Vilma királynő és férje.

Budapest, december 6.

Még egyre váltakozva cáfolatok és megerősítések érkeznek arról a vizsályról, amely Vilma királynő és férje, Henrik mecklenburg-schwerini herceg között támadt. Mint Párisból jelentik, a Havas-ügynökség megbízhatónak jelzett forrásból azt az értesítést kapta, hogy a hollandok királynőjének családi életében fölmerült zavar megszűnt, még pedig Emma anyakirályné és Vilmos osztrák-hercegnéjének. A királynő szombat óta maruira együtt ebédel leírjével. De van ennél keményebb cáfolat is, amely nem mástól ered, mint a királynő főkamerasától, Van der Saattól. Az amsterdami udvar e kiváló személyiségéhez kérdéssel fordult egy londoni újság, a *Central News*, s erre a kérdezősködésre egy ma érkezett londoni távirat szerint a főkamaras ur telet. Ezt pedig ugyancsak szigorúan, szinte dühösen. Ezt felelte:

— Az újságok hírei olyan arcátlanok és hazugok, hogy a hollandi újságok nem is vesznek róluk tudomást. Nem jóhatom föl, hogy a külföldi újságok honnan kapták ezeket a hazug híreket és ki koholta azokat.

Van der Saat kamarásnak bizonyára nem feladata, hogy az udvaráról elterjedt kényelmes híreket megerősítse s csak természetesen, hogy lejtia őket, ezzel szemben azonban a meghatározottabban jönnek még mindig hírek az amsterdami konfliktusról. Ennek részletes történetét a következőkben állapítjuk meg:

A Loo-kastélyban egy ebéd folyamán egy kis szóváltás keletkezett a királynő és Henrik herceg között. A királynő neheztelésének adott kifejezést, amiért a herceg nem elég figyelmes iránta s ezenkívül kellemtelen szót használt. Erre ingerültség fogta el a herceget, olyannyira, hogy sértő kifejezésekkel válaszolt. Van Tets, a királynő egyik kamarása, aki szintén ott volt az ebéden, nem hagyta szó nélkül a dolgot s figyelmeztette a herceget eljárásának helytelenségére. Ebből aztán párbaj lett, amelyben a kamarás, mint arról már szó volt, sulyosan megsebesült.

Hogy a herceg a királynővel szemben így megelégedett, azt azzal mentik, magyarázzák, hogy vadászatról jött éppen, amelyben többet ivott a kelletténél. A párbaj mindjárt az ebéd után történt meg, s kevéssel azután vívott meg még egy másik udvari személyiséggel is, ugyancsak ez esztől kifolyólag. Ebből az afférból is sértetlenül került ki a herceg, ellenfeleit könnyebben megsebezvén. A két párbaj annál feltűnőbb, mert Hollandiában nagyon ritkán esnek meg lovagias mérkőzések. De hollandiai diplomáciai körökben nem is akarnak semmit sem tudni ezekről a párbajokról, s a Havas-ügynökség tudósítójával közölték, hogy Van Tets nem is párbajozott a herceggel, mert néhány hét óta hashártya-gyuladásban fekszik az urechti kórházban.

A tegnapi hollandiai lapok felhatalmazást kaptak annak a közlésére, hogy a királynő megbetegedését korai szülés okozta. A hivatalos közlemény még arról is szól, hogy a királynő már teljesen magához tért.

Ennyi homlokegyenest ellentétes hír után, még ha szent is egyelőre már a béke Vilma királynő és férje között, s nem történik meg a válás, mint ahogy jelentették, annyi bizonyos, hogy a fiatal királynő boldogságára váratlanul nehéz felhő ereszkedett egy ideig. Es ez annál is inkább meglepő, mert hisz Vilma királynő az idén február 7-iken a legideálisabb szerelemből lett felesége Henrik hercegnek. Az egész világ tudta, mennyire áhitott az a kis királynő erre a szerelemre, s milyen boldoggá tette az, mikor végre rátalált. S a holland nép ujjongva pártolta ifjú uralkodójának ezt a frigyét, amelynél úgy szólván semmi köze nem volt politikai okoknak. Es mégis az amsterdami udvarhoz közelálló személyiségektől olyan hír is szivárgott ki a mostani eset alkalmából, hogy a királynő már korábban is megbetegedett hasonló izgalom miatt, amelynek szintén a herceg volt az oka. Alig néhány héttel az esküvő után borult volna az első árnyék a királynő boldogságára. Arról van szó hogy vizsálykodások állottak be a fiatal házaspárnál a miatt, mert a királynő nem akarta kifizetni férje legénykori adósságait. Az isten tudja, mi igaz ebből a dologból is. Mert úgy tudják másrésztől, hogy a hercegnek olyan vagyonra van, amely pénzügyileg függetleníti, s a német császár is szives figyelemmel támogatja, amikor erre szüksége van. Úgy

látszik, hogy a tiszta igazságot az amsterdami udvar ilyen módon felkavart dolgában mostanában nem lehet megállapítani s várni kell, amíg vagy elcsöndesedik a sok híresztelés, vagy valami döntő esemény történik, amely eloszlat minden kétséget.

A kenyér.

— Ostrom egy szolgai állásért —

Budapest, december 6.

Nap nap után olvasunk nyomorról és munkahiányról, kenyérért vívott hareről, elkeseredett konkurrenciaról. Olyan esetről azonban, mint amelyet az alábbiakban elmondandók vagyunk, még nem halottunk. Valósággal rémes a maga nemében, s fájdalom, a legnagyobb mértékben jellemző arra a rettenetes nyomoruságra és munkahiányra, amelyben a főváros lakosainak ezrei szenvednek.

Az eset a következő:

Virágh Géza hírlapíró kollégánk egy humorisztikus hetilapot indít, s a hetilap szerkesztőségi helyiségébe szolgát keresett. Apróhirdetést tett tehát közzé egy krajeáros újságban s a hirdetésben jelezte, hogy déli tizenkét órakor jelentkezzenek a pályázók. Másnap dél felé aztán el is ment a Nagykörönd-utca 34-ik számú házba, ahol a szerkesztősége van. Feltűnt neki, hogy a ház előtt az utcán nagy csődület volt. Sietős lévén a dolga áthatolt a tömegben, be a házba. Még nagyobb lett azonban meglepetése, amikor látta, hogy nemcsak az egész kapujára, hanem az udvar is szorongásig telve van emberekkel, sőt a lépcsőn egészen a harmadik emeletig ember ember hátán állt itt. Nagynehezen fölvergődött az első emeletig, de itt megrekedt. Nem esztették tovább. Még mindig nem tudta, mi okozza ezt a nagy csődületet, amikor egyszerre gunyos hangok szólaltak meg mögötte:

— Már cilinderes urak is pályáznak a szolgai állásra!

Ekkor értette csak meg, hogy mind ez a sok ember a szerényen dotált szolgai állás miatt csődült ide. Felküzdötte magát a harmadik emeletig, s itt becsöngetett a szerkesztőségi helyiségbe. Alig nyitották ki azonban az ajtót, az egész tömeg egyszerre nekiindult, bezúzta az ajtó szárnyait, berohant a helyiségbe, feldöntötte és összetörte a butorokat s ordítva, könyörgve rohant a belső szobába. Az ajtókat sarkaikból kivetette s szemtanuk bizonyossága szerint megtörtént, hogy egy kenyérért és egy csomag cukorért, amely a kredencen volt, tíz-husz ember nyult egyszerre, s amikor az egyik megkaparította, a többiek ököllel verték, csak hogy megszossza velük, ami nagy dulakodás után meg is történt.

A szerkesztő közben munkatársaival a legbelső szobába zárkózott, s az ajtó nehéz butorokkal torlaszolta el. Megvárta, míg egy kicsit lecsöndesült a hangulat, akkor kinyitotta az ajtót, s a legjobb képű embert beszólította. Óriási láрма következett erre. A többiek is mind be akartak rohanni, ordítottak, hogy ők előbb voltak itt, s amikor a szerkesztő egy pillanatra újból kinyitotta az ajtót, hogy a pályázókat csöndre intse, hirtelen minden oldalról papírra irt ajánlatokat, leveleket, kérvényeket dobta be a szobájába. Később összeolvasták: *negyvenhét* írott ajánlatot találtak a földön. Az első behívott emberrel való tárgyalás alatt megérkezett a rendőrség. Két rendőr jelentette, hogy az utcán megszakadt a közlekedés, s akkorára nőtt a tömeg a csődületre összeszaladt kíváncsiakkal együtt. A szerkesztő erre az utcaárányos ablakba ezt a felírást függesztette ki:

Az állás már be van
töltve!

Amire viharzó ordítás felelt az utcáról. Öklök, botok emelkedtek a levegőbe s az előtelevonó rendőröknek kellett a tömeget szétoszlatni. A házból is rendőrök szorították ki az embereket s bezárták a kaput. Fenn az első jelentkező, aki megkapta az állást, nem mert kimenni a házból, attól való félelmében, hogy agyonverik. A tönkretett lakásból pedig — mint konstataáltak — minden értékesebb holmi hiányzott.

A megrendítő jelenetnek különben szemtanuja volt *Visontai Soma* országgyűlési képviselő is, akinek ebben a házban van a lakása s aki könnyes szemmel beszélte el irodájában a látottakat.

FŐVÁROS.

(*) **Szilágyi Dezső-tér.** Több budapesti polgár azt a javaslatot tette, hogy az V. kerületi harmincad-utcat nevezzék el *Szilágyi Dezső-utcának*. A mérnöki hivatal kéri, hogy ezt az elnevezést mellőzzék. Egyrészt azért, mert a *Harmincad-utca elnevezés és történelmi alapokkal bír*, másrészt meg azért, mert — amint már a közmunkák tanácsa is reá mutatott — az utcák nevének gyakori változtatása nem helyesülhető s ebben az esetben annál kevésbé, mert a VIII-ik kerületben már van egy Szilágyi-utca. A mérnöki hivatal, ezek után javasolja, hogy Szilágyi Dezső emlékének a megörökítésére válaszként az *Új-vásártér*, amelynek a neve ugyanis elavult és semmitmondó. Ehhez a javaslathoz a középítési bizottság hozzájárult.

(*) **A Rökk Szilárd-alapítvány.** Rökk Szilárd tudvalevőleg végrendeletében nagyobb alapítványt tett, hogy annak a kamatából pestvárosi tanítóknak adjon a város jutalmát. Az alapító okirat megállapítása sok bajt okozott, hogy a budai iskolákban lévő tanítókat kizárják-e az alapítványból. Végre úgy állapították meg, hogy a budapesti tanítók kapják a jutalmat. A kultuszminiszter az alapító okiratot jóvá hagyta, de azzal a záradékkal, hogy a felekezeti iskolák tanítói sincsenek a jutalomból kizárva. A főváros újabb fölterjesztést intézett a miniszterhez, aki most tudta, hogy a záradékhoz ragaszkodik. Azt mondja a miniszter, hogy a záradék csak nem akarja kizárni a lehetőséget, hogy a felekezeti iskolák tanítói is megkaphassák a jutalmat, de nem kötelezi a tanácsot, hogy felekezeti iskola tanítójának adja oda.

(*) **A Szent-György-tér rendezése.** Széll Kálmán miniszterelnök december hónap 10-ikére értekezletet hívott össze, amelyen a budavári Szent-György-tér rendezésének az ügyét vitatják meg. Az értekezletre a főváros képviselőit is meghívta a miniszterelnök.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A Vígsház újonsága.** A *Vígsháznak* december havában még egy idegen bemutatója lesz; egy francia bohózat, amelynek véglegesen még meg nem állapított címe *Az ostorsapás*. A darabból ma tartották meg az olvasópróbát.

** **Nemzeti Színházak a vidéken.** A *Nemzeti Színház* két fiatal művésznője, *Hettyei Aranka* és *Mészáros Gizella*, a jövő évadra a vidékre szerződtek dr. *Janovics Jenő* szegedi társulatához.

** **A Zeneakadémia hangversenye.** Az *Országos m. kir. Zeneakadémia* növendékeinek második kamarahangversenye december 10-én, kedden lesz az intézet hangversenytermében. A hangverseny műsora a következő:

I. *Beethoven. Vonós négyes* (f-moll) op. 95. Előadják Anisz Aladár, Sabathiel Rezső, Kőszegi Sándor, Son Henrik. (Tanár: Popper Dávid.)

II. *Volkman. Zongora hármas* (b-moll) Előadják Fodor Ernő, Kőszegi Sándor, Son Henrik. (Tanár: Herzfeld Viktor.)

III. *Mendelssohn. Vonós négyes* (es-dúr) op. 12. I. és II. tétel. (Allegro és Canzetta.) Előadják Kőszegi Sándor, Sabathiel Rezső, Anisz Aladár, Kerpely Jenő. (Tanár: Popper Dávid.)

** **Hírek a Népszínházról.** A *Népszínházban* hónap, szombaton, *Bisson és Planquette* operettje, a *Teréz kapitány* kerül színre, a címszerepben *Kéry Klárával*. A többi főbb szerepet *Krecsányi Sarolta*, *Kápolnai Irén*, *Harmath Ilona*, *Kovács, Németh, Szirmai, Raszó, Szerdahelyi* játssza. — Holnapután, vasárnap délután *Kéry Klára* a *Lili* hármas címszerepében lép föl. Este a *Florelia szerelme* kerül színre, a nő főszerepben *Blaha Lujza* asszonnyal.

** **Yvette Guilbert a Vígsházban.** *Yvette Guilbert*, a híres francia chanteuse társulatot szervező-művelő legközelebbi európai körútra indul *Párisból*. A francia kuplé klasszikus énekesnőjének ez a körútja azért érdekesebb a korábbiaknál, mert ezúttal, mint színművész nő fogja bemutatni magát. A művész nő három estén a *Vígsháznak* is vendége lesz és pedig január 27., 28. és 29. én.

** **D'Annunzio díszpolgársága.** *Rimini* olasz városka díszpolgárul választotta meg *Gabriele d'Annunzio*-t, az ismert olasz színműíró, mert legújabb darabjával, *Francesca de Rimini*-vel — reklámot csinált a városkának.

** **Ibsen-darab Párisban.** A *párisi Nouveau-Théâtre* bemutatja *Ibsen*nek *Peer Gynt* című darabját. A darab bemutatója e hónap 16-án lesz.

** **Monstrehangverseny 3000 iskolagyermek felruházására.** A monstrehangverseny íránt, mely vasárnap, f. hó 15-én délután 4 órakor lesz a fővárosi Vigadó összes termeiben és amelyen 1000 iskolás gyermek énekelni fog, hogy 3000 szegény társának meleg téli ruhát szerezzen, a fővárosban általános érdeklődés nyilvánul. A rendező-bizottság már sok beléptijegyet árusított el és biztosra vehető az érdekes hangverseny óriási sikere. Magánosok és jótékony egyesületek gazdag pénzdományokkal támogatják a nemes célt. Az 1000 itju érdekes hangversenyének műsora a következő:

1. *Prolog.* Irta *Pósa Lajos*. Elmondja: *Debrezényi Mártha*, 1-6 éves övöképezdei növendék. 2. *Jókai-Erkel. Magyar király-himnusz.* Vegyes kar. Orgona a fővárosi VII. kerületi iskolák kísérete mellett. Éneklő a fővárosi VII. kerületi iskolák 100 növendéke. 3. *Invádó.* Kétszólamra, zongora kísérettel. Éneklő a Kazinczy- és dohány-utcai elemi iskolák 200 növendéke. 4. *Erkel. Ima a Bánk bán operából.* Női kar, zongora kísérettel. Előadja a VII. ker. dohány-utcai polgári leányiskola 250 növendéke. 5. *A boerok szabadság-dala.* 5 szólamu vegyes kar. Éneklő a VII. ker. Westély-utcai polgári fiúiskola 300 növendéke. 6. *Kés-márky. Szeresd a gyermeket.* 4 szólamu női kar. Előadja az Országos Óvónőképezde 100 növendéke. 7. *Huber. Nemzeti zászló.* Vegyeskar a honvéd-zenekar kísérete mellett éneklő a VII. ker. főgimnázium 150 növendéke. 8. *Lányi. Csatadal.* A honvéd-zenekar kísérettel. Éneklő a VII. ker. iskolák 1000 növendéke. 9. *Himnusz.* A honvéd-zenekar kísérettel. Éneklő a VII. ker. iskolák 1000 növendéke.

Belépőjegyet kaphatók az Erzsébetvárosi Körben (Roya-szálló A kapu) és *Ehrlich G. Gusztávnál*, a rendező bizottság elnökénél (Dohány-utca 12.)

** **A magyar Színház új operettje.** A *Magyar Színház* ismét új operettre készül. Az újdonság ezúttal francia eredetű; címe *A csepűragóg* s zenéjét *Ganne*, az újabb francia operett-irodalom egyik legtehetségebb szerzője írta. Az új operett betanulásához már hozzatottak s fő női szerepét *Ledsorsky Gizella*, a színház kitűnő szubrettje fogja játszani.

** **A Walkür a Telefon Hírműködésben.** *Wagner* Richard zene-drámája, a *Walkür* kerül előadásra ma este a *Magy. Kir. Operaházban*. Ez előadást a *Telefon Hírműködés* előzetős odahaza a lakásokban is végighallgathatják, mert a *Hírműködés* azt teljes egészében közvetíteni fogja. Az opera előadása után, melynek különben érdekességét az fog kölcsönözni, hogy *Ney Hermina* vendégfellépéssel kerül színre, az est folyamán érkezett legújabb értesüléseit olvastatja fel a beszélő újság, majd annak bevezetője 11 óráig még *csigányzene* lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Emke- és az Elite kávéházból közvetít az előzetes szórakoztatására a *Telefon Hírműködés*.

Sauer Emil

vagy

az elragadtatott budapesti hölgyek.

— A mai hangverseny. —

Budapest, december 6.

„Már első fellépésem a bécsi

filharmonikusoknál szerencsét ígért, de a következő négy hangverseny sikere minden várakozást felülmut. Közönség és sajtó szeretetével árasztott el, amely attól kezdve minden évben hű maradt hozzám és ma már, különösen a hölgyvilágban csaknem íjesztő mértékűt ölt. Még fokozottabb mértékben követ ez a szerencse Pesten, ahol a tízes magyar nők és lovagias magyarok annyira elkényeztetnek, hogy érthető, hogy ez a város szívében külön helyet foglal el.“

(Sauer Emil)

Sauer Emil mai hangversenyének műsorán feltűnő betűkkel hirdeti, hogy *W. Speemann* (Stuttgart és Berlin) kiadásában megjelent *Kunst: Meine Welt; Bilder aus dem Geheimfache meiner Kunst und meines Lebens* című könyve, — ára: 9 korona 60 fillér. Drága könyv, de *Sauer* semmit sem ad olcsón: ma este tizenhat koronát kért egy székért az első nyolc sorban. Furcsa egy könyv! Hihetetlen elfogulatlansággal beszél a harminchéteves virtuóz dicsőségéről, sikereiről, diadalairól, elbűvölt közönségről és meghatótt királyokról és uralkodókról. Különösen az utóbbiakról tud valami saját külön hangon beszélni...

Irtak már memoárokat angolul, németül, magyarul, latinul, franciánul, — *Sauer* az első, aki „tenorul” irt. Emlékírataiból idéztem a fentebbi mondatot. Képzhetni izgatottságot, amelylyel a mai hangversenyre siettem. Mi lesz itt? Mikor már Bécsben íjesztő mértékűt ölt a hölgyvilág rajongása, Pesten pedig még fokozottabb, ahol tízes magyar nők és lovagias magyarok annyira elkényeztetették *Sauer*-t, hogy...

Hamarjában megkérdeztem egynemely lovagias ismerősömet: mikor kényeztetették el *Sauer*-t? Nem emlékeznek, azt válaszolták. Erre fogtam magam és

megkérdeztem néhány tüzesvérű asszonyismerőmet: mikor kényeztetették el Sauer-t?

— Hallja, maga, — szölkáltak kissé elpirulva, — mitféle beszéd ez?

Majd a hangversenyen! gondoltam magamban és a Vigadóba rohantam. Ünnepléses oszond a Gizellatérben, pedig mások ilyenkor csak úgy torlódnak itt a kocsik, — vagy talán lekéstem, hiszen Sauer pódiuma előtt bizonyára pontosan jelennek meg az emberek, akárcsak királyi audiencián. Igaz, Istenem, már háromnegyed nyolc! Mulasztottam...

Szó sincs róla és ne légy izgatott, oh nyájas olvasó! Még el se kezdték.

A nagy terem csak úgy kongott az ürességtől. Iovagias magyarok és tüzesvérű asszonyok, hajh, kevesen voltak. Valóban aggódtam, hogy elegendő számban vagyunk-e Sauer elkényeztetésére. Nagyon kell majd begyőlködnünk, bizony. Mondtam is mindjárt egy szép asszonyismerőssömnek:

— Aztán nagysád, rajongjon a mesterért és őltsön ijesztő mérveket.

Sauer megjelen a pódiumon. 7 óra 46 p. 7 mp. volt. Végignéztet a szerény sokaságon minden harag nélkül. Majd leült a Mammuth-Bösendorfer elé...

Mozart: A-dur szonata, a zenei grácia e csudás szülötte hangzott fel. Az andante gracioso-tétel alatt a mester lefelé hátraszegi és merőn feltekint a magas plafondra. Példáját követi az egész közönség. Semmit se láttunk — ah persze neki bizonyára víziója volt. Sauer oly mesterien játszott, — ha nincs is víziója, hátás lelkesedéssel kellett volna tapsolnunk!

Az első szünet alatt resteltem, hogy ilyen kevesen vagyunk. Magam részéről hemzsegni kezdtem és szemrehányólag néztem a hölgyekre, akiknek rajongása a lelkes tapsvihár után semmiféle dimenziókat sem akart többé őlteni. Ez nem szép, — mit fog Sauer rólnunk írni a második kötetben?

Nagyon sajnálom, hogy e pillanatban cserbe hagy rimelő képességem: minő gyönyörűen játszott a mester Schumann c-dur ábrándját! Erről versben kellene referálni... Hát még Chopin! A valset Sauer szabban játszott, mint multkor Paderewski, akir pedig minap egy ihletett pillanatomban Chopin Blahánéjának neveztem ki, mert úgy éreztem, hogy nagyon meg kell tisztelnem.

És Schumann meg Chopin után „jelkes tapsvihárral adózott” ugyan a közönség, amint mi referensek írni szoktuk, amikor annyira sietünk, hogy nincs több gondolatunk, — de hát a rajongás, kérem, a rajongás hol marad?

És egyáltalán hogyan viselkednek a hölgyek? Még csak egy rongyos öngyilkossági kísérletet se követtek el eddig? Ha ezt Sauer észreveszi, rögtön laképnél hagy bennünket, — és jól teszi.

Kétségbe voltam esve és elővettem a bicskám. — Nagysád, — mondtam egy hölgynek, — itt a kés, — ne féljen, nem kívánom, hogy Sauerért meghaljon, az ilyesminek szívből kell jönnie, — de egyre kérem: vágja le gyönyörű haját és dobja oda a mester lába elé.

Nem tette meg, — ám végezze el ezt a dolgot a lelkiismeretével, ha tudja.

A mester most Mendelssohn gyönyörű poézisét hallatja. Nekem van egy nagy hibám: én csak hallgatni szeretem Sauer-t, látni nem. Méltatlan mókának, felesleges póznak tartok sokat, ami bizonyára lényeges, például, ha Sauer egy-egy tétel után nagyot ugrik vagy rug. Jobb ballonja van, mint Commaranónak, hogy balletnyelven beszéljek.

Mendelssohn után is volt tüntető taps, de még mindig nem az az igazi őrdjögés a hölgyek részéről. Az egész teremben egy bacchansnót se láttam, akinek rajongása valamilyen ijesztő mérveket ölthetett Sauerért. Avagy manapság már a hölgyek sem indikrétek?

De hah! Ugy látszik most... Sauer valami briliáns virtuoz darabocskát játszik, amelynek ezermesterkedő büvézete a Tűzföld lakóinak is imponálna... Viharos, viharos, viharos taps. Ilyet nem aratott se Chopinnal, se Schumannal.

És most Sauer egyszerűen csókolni való volt. Kéztelenül mellette ült Staub Viktor zongoravirtuoz, aki minap a filharmonikusok koncertjén oly szép sikert aratott. A taps percekig zug, már amennyire olyan kevés embertől kitelik, — a mester jelentős mosolygva Staub felé fordul, szinte háttal a közönségnek, — a két augur egymásra néz...

— Hát ez kell a magyarnak, — gondolhatták magukban.

Végre mégis csak lehalka a taps. Ez nem járja. A műsor utolsó száma Liszt egyik rapszodiája volt. Zengett a zongora, mint egy egész zenekar, — végül megpattant egy sodronya. Kannibál, aki ezt tőle rossz néven veszi. Sauer üti, veri, dőngeti, tombol, toporzékol...

És ekkor eszembe jutott, hogy tavaly előtt egy-

szer egy ihletett pillanatomban Sauer-t a zongora hőstenoristájának neveztem ki. Valóban, igazam volt.

Csinálhat Sauer amit akar, — mégis nagy művész.

(G—ly.)

Fontos okok!

— A Szabad Színpad programja. —

Tegnap ősmertették a Szabad Színpad programját. Ismertették, de pirulva kell megvallanunk, nem ismerjük. A programm ugyanis azt mondja, hogy az új vállalat olyan tehetséges hazai szerzők műveit hozza színre, amelyeket fontos okok miatt a fővárosi színházakban nem adhatnak elő.

Mik lehetnek azok a fontos okok, melyek arra készítetik a fővárosi színházakat, hogy tehetséges hazai szerzők munkáit visszautasítsák?

A veszélyeztetett hazai drámairodalom érdekében megbízott három munkatársunkat hogy járjanak sürgősen utána a dolognak. Tudakolják meg, van-e valami titkos szerződés, kartell vagy efféle a fővárosi színgazgatók között jó darabok visszautasítására nézve?

Fájdalom, a három megbízott munkatárs ma influenzát jelentett. Ugy látszik, nekik is fontos okok volt rá. De a drámairodalom sorsa még fontosabb. Nem hagyhattuk a kérdést elintézetlenül. Sorra felkerestük a közszíngazgatókat, s mellüknek szegeztük a kérdést.

Különös fájtáju zavartságot tapasztaltunk viselkedésükön. Meglátszott rajtuk, hogy valamit titkolnak. Gondosan, ügyesen, de titkolnak. Egy részük himezett, a másik rész hámozott; összbenyomásunk tehát az volt, hogy himeznek-hámoznak.

Késő este sikerült kiugratni a nyulat, vagyis a nyilatkozatot. Leszkay András kijelentette, hogy ő nem született diplomatanak, megmondja az igazat.

— A dolog úgy áll, mondá, hogy mi majd megveszünk örömmünkben, ha jó darabot kapunk, de a győnébbet sem utasítjuk vissza. Végre is a hazai szerzők... (itt erősen fújta az orrát. A trombitálás után azonban kiegyenesedett s férfiasan barsogott.) Hanem olyan darabot elő nem adunk, ha az atyauristen nyujtja is be, amelyben az a szó fordul elő: fuga.

— Miért? tudakoltuk lázasan.

— Fontos okok miatt.

Ennél többet nem lehetett belőle kivasalni. Esküjére hivatkozott.

Megtudtuk tehát, hogy a „fuga” szónak csakis a Szabad Színpadon van polgárjoga. Felesleges magyaráznunk, hogy ez milyen döntő fontosságú a hazai drámairodalom fejlődésére. A Szabad Színpad nagyon helyesen, igazságosan és demokratikusan járt el, mikor ennek a szónak színpadi létjogát biztosította. Kezdjük érteni a programját. Csak még azt nem értjük, hogy mért adta elő e program keretében első darabnak Goldstein Számít?

Kérdést intéztünk Feld papához, aki szokott nyíltságával így válaszolt:

— Fontos okok miatt.

— De hol a fuga?

— Már írja Matyi. Csak tessék várni...

Lucián.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ Feleki Sándor Lenau-fordításai. Lenau verseiből szép kis csokrot fűzött össze magyar fordításban Feleki Sándor. A műfordítások a Magyar Könyvtár kiadásában jelentek meg. Feleki Sándor tehetségének előismerő díszlettel kell adoznunk, ha végigolvassuk a szomorúság nagy költőjének ezt a néhány versét magyar nyelven, művészi formában, az eredetéhez méltó meleg közvetlenségben. A magyar születésű német lírikusról magvas ismeretést írt a kis füzet előszavában Feleki, aki a poeta őszinte érzésével mélyedt el Lenau lírájában s beesés, szép gyöngyszemeket halászott ki belőle. Mindenképpen érdemes munkát végzett Feleki és méltó érdeklődéssel várhatnók, hogy folytassa értékes műfordításait Lenau verseiből. Lapunk olvasói ismerik Feleki Sándor költői tehetségét, amely sikerhez segíti íme, a fordítás munkájában is. A szép fordításokból itt adunk egyet mutatónak:

Egy gyermeknek.

Te szép fiú, miért vagy oly bús,
Szemedből a könny mért perog?
Talán mert elrepült madárkád,
Az hánt téged, szegény gyerek?

Bűbánatodban föltekintesz
Óda, hol int a zöld csali,

Majd nézed álmód szemekkel,
Mint áll üresen a kalit.

Tamasztod az üres kalitra
Bégyádtán kis fehér kezed.
A rúcsokat vizsgálod egyre,
„Hogyan repült el?” — kérdezed.

Amott a fán hallod dalolni,
Ki szivednek kedves vala;
Hull forró könnyed, nincs szünetje,
Mig szól a kis madár dala.

Vigyázz, vigyázz, kedves fűcska,
Tán egykor ismét állsz te itt,
S keservvel siratod az élet
Legszebb, legdrágább kincsét.

S oda nyomod szíved fölébe
Viharpróbálta kezedet;
A szív fölé, mely sok nyomorba
És sok gyönyörbe vezetett.

Göröses kezod oda szorítod,
De ez a szív üres, sivár!
A harc közt elrepült belőle
Ártatlanság, e vad madár.

Hallod dalát, de messze, messze,
Tested törött, hajad fehér.
A kis dalost kishája szíved,
De vissza többé sohán tért.

○ Vergődés. (Ira: Auer István.) Egy fiatal költő versei ezek, az ő vergődő lelkének virágai, amelyekkel hosszú évek várakozása után áll elő. Auer István mint erőstollu, militáns újságíró ismerjük, mint a néppárti sajtó egyik erősen aktív munkását. Most mint lantját pengető poeta mutatkozik be, még pedig előreláthatóan szép sikerrel. Verseiben megtaláljuk azt, ami többi fiatal lírikusunknál többé-kévesébbé hiányzik: a temperamentum. Ebből a könyvecskéből fiatalos hév, nemes lendület hangja cseng felénk. Kiezzéjük, hogy minden sora a szívből lakadt, hogy mindenben hisz, amit leirt. Formáiréke is elsőrangú: keresi a formában a diskreét, az ujat, a változatosat. Mutatványul itt adjuk a kötet egyik kedves darabját:

Hogyha örömeiből volna megalkotva
Ez a földi élet:
Huszéves létemre nem számálhatnék meg
Mindössze egy évet.

De ha szenvedésből, gunyból, küzdelemből
All e rövid élet:
Akkor én sokáig, sokat éltem, s bizvást
Étemelhetnék.

A szerelmes versek után vallásos énekek, ódák, himnuszok következnek a könyvben. Ezek a hit erejével, az igazi költészet finom fellegásával vannak megírva. Meghatóak és szépek az édesanyjáról írott versei is. — A könyv szerzőnél az Alkotmány szerkesztőségében kapható. Ára fűzve 3 korona, díszes kötésben 4 korona.

○ Szájru-szájra. A magyarság szálló igéi. Gyűjtötte és magyarázza: Tóth Béla. Második, javított és bővített kiadás. Az Athenaeum kiadása. Ára 7 korona. Hogy a magyar közönség mennyire méltányolta és megértette Tóth Béla e munkájának fontosságát, minden fejtegetésnél jobban bizonyítja a második kiadás. Majdnem száz oldalal lett bővebb és a bevezetés után Alexander Bernátának egy a szálló igékről írt tanulmányát is közli. A munka a magyar publikumnak nagyon kedves olvasmánya, amely folyton fokozódó népszerűsége számíthat.

VIDÉK.

— (Az udvarhelymegyei tisztújítás.) Udvarhelymegyében nagyon élénk mozgalom indult meg a közönségi tisztújítás alkalmából. Csütörtökön Hollaki Artúr főispán elnöklése alatt értekezlet volt Székely-Udvarhelyen, a főbb állások betöltése ügyében. Alispánnak egyhangulag dr. Damokos Andor eddigi alispánt jelölték. Az értekezleten felszólalt Ugron János országyűlési képviselő, aki kijelentette, hogy e megyében, amint azt egy-két ember óhajtaná, pártalakítás kísérlet nem történt. Egy dolgot különösen figyelembe ajánl, azt t. i., hogy az egyhangu megállapodás a tiszt választások körül a megye békéjének érdekében szükséges. Széll Kálmán — ugymond — programjában már kijelentette, hogy a multa visszatekinteni nem szabad. Ha a múltért alvannánk bosszút állani, ugy nem lenne új korszak, rendszerváltozás. Többek hozzászólása után Hollaki főispán megjegyezte, hogy az összejövételnek nem lehet az a célja, hogy a majoritás pressziót gyakoroljon. Egyebekben az egész értekezlet egyhangulag helyeselte Ugron János kijelentését, amivel meg van cáfolva a Hazánk egyik utóbbi számának az a híre, hogy Udvarhelyben a szabadelvűpárt egy része új párt alakítására készül, mert elégedetlen Hollaki Artúr főispán működésével.

SPORT.

„Athléták téli viadala. A *Magyar Athlétikai Klub* vasárnap, 8-án délután négy órakor tartja téli viadalát a Nemzeti Lovardában. Versenypontok: ötven yardos siktítás, sulydobás, hármashúgrás, rudugrás, kötélhúzás négyes csapatoknak, tehát fős versenyek. A verseny keretében *biro-matches* is lesz *Ch. Tengler-Muldon* amerikai és *Sándorfi-Mayer* budapest birkozók között. Belépődíj egy korona, tanulójegy negyven fillér, a verseny előtt várható a lovardában.

Football. Erdekölődéssel várjuk a Műegyetemi Football Club és a bécsi Athletic Sport Club vasárnapi mérkőzését, annál inkább, mert a magyar csapat ez idő szerint kitűnő formában van s reméli, hogy mint győztesül hagyja el a küzdőteret. Tekintettel a korán beálló sötétségre, jó volna a küzdelmet 2 órára kitűzni.

A közönség egy versenybíró ellen. Az angol lapok egyhangúlag panaszkodnak a football-látogató közönség egy része ellen. Ugyanis három városban, Bolton, Gainsborough és Wolverhamptonban minden egyes alkalommal meg akarták linchelni Mr. Byet a játékírókat, ki említett városokban teljesítette a bírói tisztséget. Altitólág részrehaló itélkezés miatt fámadt ellene a felzudulás, ami a lapok szerint nem volt jogosult, mert mindhárom esetben igazságszóan ítélt. Nálunk is sokszor előfordult már, hogy izléstelen és durva kiabálással zavarták a bírókat, de közönségünk dícsőretére mondva, annyira mégsem fájult, hogy a bírót — mint említett helyeken — rendőrségnek kellett volna megvédelmezni a tetleges bántalmazástól.

Nyilttér.

SOMATOSE

(oldódó húsfehérny)

orvosi szaktekintély véleménye szerint „lápkezesítmények ideálja” betegnek és gyengének.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógygyszerházakban és gyógyszerkereskedésekben.

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Királyi elismerés.** *Wattay Dezső*, budapesti királyi táblai bíró saját kérésére ideiglenes nyugalmomba helyezték. A király ez alkalomból a bírói pályán szerzett érdemeiért elismeréssel tüntette ki.

§§ **A kormány sajtópöre.** A *Népszava* című szocialista újság rendkívül heves cikkben támadta meg *Darányi Ignác* földművelésügyi minisztert és *Szöll Kálmán* miniszterelnököt, amikor híre kelt, hogy az állam megvásárolta a csorbai tavat, amely már-már idegen kézre jutott. A királyi ügyesség a két miniszter felelősségét alapján sajtópört indított e cikk miatt a *Népszava* ellen, amely szerzőit *Tatay Gyula* betűszedőt szolgáltatotta ki.

§§ **A vén haramia.** *Sóvágó Jánost* a hortobágyi haramiát a törvényszék két ízben ítélte köztalálásra. A régi betyárvilágnak ez a veszedelmes maradéka, kinek lelkéhez nem egy gyilkosság tapad, úgy került el az akasztó-át, hogy a Kuria mind a két ízben megsemmisítette a halálos ítéletet. *Sóvágó* tudomásul vette a Kuria intézkedését s folytatta tovább a haramiáskodást. Ezelőtt két évvel harmadmagával a pallagi pusztán *Steiner Vilmos* bérlőt és családját támadta meg. A gazemberek álarcosan jöttek s el voltak látva fegyverekkel minden eshetőségre. De ennél az alkalomnál torukra forrott a gonosz szándék. A megtámadottak ugyanis helyt állottak, és a tanya népe megkergette a betyárokat. Ezt azonban elszánt dulakodás előzte meg, melyben a bérlő felesége *Steinerné* nem közönséges merészséggel lerántotta a haramiavezér álarcát és felismerte benne a hírhedt *Sóvágót*. A esendőrök harmadnapra elfogták a cinkosokat, s a debreceni törvényszék esküdtbírósa rablás kísérletének büntetőért elítélte négy és fél évi fegyházra. A kir. Kuria ma *Tassy* koronaügyész helyettes indítványára az ítélet ellen beadott semmisségi panaszokat elutasította.

§§ **Sírbontás.** Keszthelyről jelentik: *Csesznák Miklós* törvényszéki bíró, a nagykanizsai királyi törvényszék vizsgálóbírója, tegnap, december hó 5-én Keszthelyre érkezett s ma reggel 8 órakor a törvényszéki orvos jelenlétében a gyermekgyilkossággal vádolt s a nagykanizsai ügyesség fogházában levő *Laskay Tivadart* keszthelyi fakeskedőnek a keszthelyi temetőben eltemetett két gyermekének hulláját újból fölászta. A két gyermek koporsóját erős faladba zárva, a mai napon az országos vegyészeti hivatalhoz küldték fel újabb vizsgálat céljából.

TÁVIRATOK.

A horvát bán beszéde.

Zágráb, december 6. A tartománygyűlés költségvetési bizottsága ma a bán és mind a hat osztályfőnök jelenlétében megkezdte az 1902. évi autonóm költségvetés tárgyalását. Miután *Frank* a tiszta jogpárt és *Banjavico* a koalíció nevében a költségvetési előirányzatot visszautasították, a bizottság általánoságban elfogadta a költségvetést. *Kussevich* elnök ezután napirendre tűzi az 1897. évi magyar-horvát leszámolást. *Egersdorfer* előadó ajánlja, hogy a kiegyezési törvény értelmében vegyék tudomásul a leszámolást. Dr. *Frank* ennek ellene nyilatkozik és tiltakozik a miniszterelnöknek a képviselőházban tett nyilatkozatai ellen. Gróf *Khuen-Héderváry* bán kifejti, hogy a deficit ezelőtt 5 millióra rugott, most pedig csak 2 1/2 millió. Követeléseink csökkenése a többkiadások következménye, melyek azonban előnyt hoznak az országra. A pénzügyi kiegyezés megkötésével a helyzet javulása várható, ami által a deficit előreláthatólag el fog tűnni. A magyar képviselőházban nem irányadó oldalról tett nyilatkozatokat nem kell figyelembe venni, hanem csak azokat, melyek irányadó helyről tételnek. Nem hiszi, hogy a miniszterelnök oly nyilatkozatokat tett volna, amilyeneket *Frank* neki tulajdonít, mert a leszámolás a törvény alapján történt és mi csak azt kapjuk, ami bennünket a leszámolások szerint megillet. A bizottság többsége ezután a leszámolást tudomásul vette. A legközelebbi ülés holnap lesz.

Vilmos császár a párbajáról.

Borosló, december 6. A *Breslauer Zeitung* közli, hogy *Vilmos* császár az insterburgi halálos párbajár eseteivel kapcsolatban a tisztikarhoz császári nyilatkozatot intézett.

A bajor képviselőházból.

München, december 6. A képviselőház mai ülésén az igazságügyi költségvetés tárgyalása során báró *Haller* (szociáldemokrata) azzal vádolta a Schuckert-éle részvénytársaság felügyelő-bizottságát, hogy a kereskedelmi törvény ellenére járt el és az államügyész beavatkozását követeli. Bajor birodalmi tanácsosok is bele vannak keverve a dologba, — mondja a szónok. Több képviselő tiltakozik *Haller* álláspontja ellen.

Az igazságügyminiszter azt mondja, hogy nincs tudomása róla, vajjon volt-e oka az államügyészségnek a beavatkozására. Minthogy azonban *Haller* nyilvánosan büntetendő cselekményekkel vádolta a Schuckert-társaságot, az államügyészség foglalkozni fog a dologgal. A miniszter csak azt sajnálja, hogy belevonták a kérdésbe a bajor korona birodalmi tanácsosait, mielőtt még konstatálták volna, hogy fennforog-e büntetendő cselekmény és részesek-e benne az illető birodalmi tanácsosok. Az elnök utólag rendretesítia *Hallert* a birodalmi tanács egyik tagja ellen intézett támadásokért.

A német vámtarifa.

Berlin, december 6. A vámtarifa-javaslat általános tárgyalása még javában folyik s egyelőre kiszámíthatatlan, hogy meddig fog még tartani az első olvasás. Kedden lesz a legközelebbi ülés s akkor folytatni fogják a ma félbemaradt vitát.

Berlin, december 6. A vámtarifa-javaslat mai folytatódó tárgyalása során *Speck* (centrum) kifejti, hogy a tervezet úgy a mezőgazdaság, mint az ipar szükségleteinek megfelel. Sajnálja, hogy a ház elé nem terjesztettek memorandumot a kereskedelmi szerződésekre az iparra és mezőgazdaságra gyakorolt hatásairól. A vádvámok hatása még nem tekinthető át teljesen, mert ez nagy mértékben függ a világpiaci áralakulástól. Egészen téves az az állítás, mintha a centrum ellensége volna az iparnak. Mindenesetre szerencsétlenség volna azonban, ha az ipar tovább fejlődne és tiszta iparállammá válnánk. A politikai okosságnak híján volna, ha már most az egész világ előtt kijelentenék, hogy minden körülmények közt kereskedelmi szerződésekre kell jutnunk. Nem nekünk van szükségünk azokra, hanem a külföldnek. A szónok így végzi: Az ügyrend által adott minden eszközzel igyekeznünk fogunk a vámtarifát létrehozni.

Báró *Riedel* bajor pénzügyminiszter kijelenti, hogy a kormányok teljesen egyetértenek Bülownak ama nyilatkozatával, hogy a tervezet nem jelent elfordulást a tőrtárszerződések politikájától és hogy a szerződéseket nem szabad a legelőtérbevetőbb érdekek feloldozásával megkötöni. Tulmagas gabonavám hosszabb időre nem ajánlatos és a mezőgazdaságnak sem használná. Szó sem lehet arról, hogy itt éhségárral terjesztene el. A mezőgazdasági termékekre megállapított vámot szakértők helyesnek ismerték el. A miniszter az árpa és komló magasabb váma ellen nyilatkozik. A gabonavámok javasolt felemelésének távolról

sinosenek oly nagy hátrányai, mint a munkahiány. A szónok végül felhívja a házat, hasson oda, hogy Németország gazdasági tekintetben is erőteljes maradjon.

Peyer (délmet néppárt) kijelenti, hogy pártja nemcsak a minimális vámok ellen szavaz, hanem a gabona vámtarifa-tételei ellen is. Nem tarthatjuk — ugymond — a mezőgazdaság inségét oly komolynak és általánosnak, hogy ily költségesbeest eszközöközök kellene nyulni, melyek az egész országnak ártanak.

Pischek württembergi belügyminiszter elismeri a mezőgazdaság inséges helyzetét. Bebelnek elv szemben felhozott érvei tévesek, de a gabonavámok felemelésénél óvatosnak kell lenni és kerülni kell a túlzást. A tervezet a helyes uton jár.

Heil (Hernsheim) kifejti, hogy Heszzenben épen a kisgazdák érdeklődnek a gabonavámok felemelésé iránt. A 6 márkás minimális határt szakértők helyesnek tartják. Az új tarifának az a hátránya, hogy éhségárral, míg voltaképen minimális és maximális tarifát kellett volna felállítani. A nagyiparosok a minimális tételek mellett lesznek.

Törvényjavaslat Crispiről.

Róma, december 6. A képviselőház ma tárgyalta azt a törvényavaslatot, mely elrendeli, hogy *Crispi* holttestét *Palermóban* a *San-Domenico* templomban temessék el. *Sonnino* utal arra a hősiességű áldozásra, melylyel *Crispi* 1894-ben helyre tudta állítani az ország pénzügyi és politikai helyzetét és ily módon előkészítette a mostani költségvetés kedvező állását, amiből mindenkinek haszna van. (Tetszés a centruban).

Morgari szocialista hangsúlyozza, hogy az olasz proletárok nem feledhetik el azokat a szervezéseket, amelyek a kereskedelmi szerződéseket megszegéséből rájuk háramlottak sem pedig az olasz anyák fájdalomát az afrikai háború miatt és ezért a javaslat ellen szavaznak. (Tetszés a szélsőbaloldalon. Zaj a jobboldalon és a centruban.) *Galli* tiltakozik a *Crispi* emlékéért sértő szavak ellen. Felhívja a szélsőbaloldalt, hogy tiszteletké az ellenfelet, aki nem válassza hat és a sir szentségét. (Eves közbekiáltások a szélsőbaloldalon.)

Di Stefano előadó hangsúlyozza, hogy Palermo városa nagy fának a templomba való eltemetését követeli s a kamarának engednie kell e követelésnek. (Tetszés. Zaj a szélsőbaloldalon.) A vitát erre berekesztik. Holnap következik a titkos szavazás a javaslat fölött.

A lembergi ruthén diákok.

Lemberg, december 6. Eddig 400 ruthén diák hagyta el az egyetemet.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, december 6. A porosz kormány a jövő hónapban törvényjavaslatot fog beterjeszteni, mely az állami vasutvonal-hálózat kiegészítésére 500 millió márkát irányoz elő.

Dortmund, december 6. A dortmundi Union-részvénytársaság mai közgyűlése valamennyi szavazattal kettő ellenében jóváhagyta a mérleget, amely szerint a 172.917 márkát tévő tiszta nyereségből 17.272 márkát a tartalékalaphoz csatolnak és a többi új számlára viszik át, úgy hogy osztalékok nem fizetnek. A közgyűlés felhatalmazta az igazgatóságot, hogy a Hausmann Adolt-tárnát a jelügyelő-bizottsággal egyetértőleg megállapítandó feltételek mellett adja el. Ezáltal a részvénytőkét leszállítják 4 1/2 millió márkára és a fundált és függő adósságokat 4 millió márkával leszállítják, amitől a vállalat szanálását várják.

New York, december 6. (Törvényközlés.) (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 8 1/2 (8 1/2), dec-re 7.95 (7.95). Márciusra 7.94 (7.94). New-Orleansban helyben 7 1/4 (7 1/4). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.65 (7.65). Stand white Philadelphában 7.60 (7.60). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). — *Zsir*: Western steam 10.1 (10.15). Rohe és Brothers 10.30 (10.30). — *Tengeri* irányzata szilárd. Decemebre 72 1/2 (72 1/2). Márciusra — (—). — Májusra 72 1/2 (72—). — *Buza* irányzata szilárd. Páros őszi helyben 86 1/2 (86 1/2). Decemebre 83 1/2 (83 1/2). Januárra — (—). márc-ra 85 1/2 (85 1/2). Májusra 85— (84 1/2). Gabona szállítási díja Laverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 6 1/2 (6 1/2). Dec-re 6.50 (6.45). Márciusra 6.75 (6.65). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — *Cukor*: 3 1/2 (3 1/2). — *Olaj*: 25.85 (25.85). — *Réz*: 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, dec. 6. (Törvényközlés.) (Zárlat.): *Buza* irányzata szilárd. Dec-re 75 1/2 (75 1/2). Márc-ra 79 1/2 (79 1/2). — *Tengeri* irányzata szilárd. Dec-re 84 1/2 (84 1/2). — *Zsir*: Decemebre 9.77 (9.75). — Januárra 9.77 (9.75). — *Szalonna* short clear 8.85 (8.85). — *Serleshus*: decemebre 15.50 (15.47). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Az estharang.

— Radó Antal fordítása. —

Az estharang, az estharang!
Oh mennyi regét mond nekem e hang!
Az otthon, a szép kor leng körülöm,
Hogy utólszor érte zenéje fülem!

Ah elmerülnek e vig napok!
Sok szív, amely akkor vígadtott,
Homályba, csöndbe szunnyad alatt,
S már nem hall téged, estharang!

Igy lesz, ha én is elmenek,
Cseng-bong tovább is lány zenéd,
Míg más poéta-verte lant
Dicséri szavad, szép estharang!

Moore.

† **Japán kultúra.** Japán győzelme és Kína kudarcra óta mindig inkább ráterelődik a közfigyelem a japáni viszonyokra és arra a kivételesen gyors haladásra, melyet Japán az európai kultúra meghonosítása körül tanusított. Japánnak legjelentékenyebb diplomataja, Ito máriki, hazája kulturális viszonyai felől legutóbb így nyilatkozott: Alkotmánytervünket a poroszországi mintára csináltuk meg és viszonyainkhoz módosítottuk. Hajóhadunk számára természetesen az angol flottát szemeltük ki modellnek. Gyalogságunk szervezésében a francia minta lebegett előttünk, később a német militarizmus előnyösebbnek vélt szervezetéből sajátítottunk el sokat. Vízépítéssel és csatornaépítéssel tekintetben a hollandusoktól vetünk leckét, amennyiben kiküldöttünk tanulmányutra japán mérnököket Hollandiába, selyemiparunkat pedig olaszországi példákra okulva kezdeményeztük és fejlesztettük.

Arra a kérdésre, hogy e sok felől összehordott és Japánba átültetett kulturális vívmány nem fogja-e a japániai különleges nemzeti karaktert befolyásolni, Ito máriki így válaszolt: Nem egyikőnyen változik meg egy nép jellege, ha az évszázadokon át fejlődött olyanná, amilyen jelenleg. Az a körülmény, hogy a japán paraszt ébresztő-órával bir, amelynek gyakorlati ódszerűségét belátja, ez nem gátolja meg őt abban, hogy levett kalappal üdvözölje vallásos kegyeletének tárgyait. A vasut, a telegráf, a posta-üzemekötetés kiterjeszkedik ma mindenfelé és nem őrli meg azt a típust, mely eme kulturális faktorok nélkül keletkezett régenté. A régi rend túlélt időszak voltát és újabb kellett azt helyettesíteni. S a japánokat különösen jellemzi az a képesség, hogy gyakorlati érzéseket visznek bele az életbe s ennél fogva jól tudják megválasztani

mindazt, amit a kulturális fejlődés mint parancsoló szükség megkövetel. Különben megjegyzem, hogy a japáni természettől fogva eléggé ügyes arra, hogy kiállja a külföldiekkel a versenyt. Mi nem vetjük át az európai kultúra vívmányait, mi nem pláncoltuk át mint kész eredményt az idegen népek kultúráját hazánkba: csupán elletük másoktól azokat a mesterségokat, melyeket ők kitaláltak, vagy fokozatosan kifejlesztettek. Mi a magunk emberségéből állítjuk elő és szervezzük meg otthonunkban azt, amit másoknál látunk, tapasztalunk.

† **Az utolsó francia markotányosnő.** Franciaország egy kis vidéki városkájában meghalt Madame Vialar, az utolsó markotányosnő. Ez a markotányos név most már csak az operettekben fog szerepelni, mert Madame Vialar halálával együtt ez az intézmény is megszűnt. A markotányosnő mindig valamelyik altisztnak, vagy katonának a hites felesége volt s meneteleknél közvetlenül a zenekar mögött, az ezred előtt volt a helye. Különben pedig mosónője, szakácsnője s betegápolója volt az ezrednek. Madame Vialar „végigharcolta“ a krími háborút, az olaszországi és francia-német háborút s ezért Franciaország első markotányosnője címmel tüntették ki. A francia nyelvben a markotányosnői méltóságra két kifejezés van: *cantinière* és *vivandière*. Az előbbinek rendes, állandó székhelye van valamelyik kaszárnyában, míg a *vivandière* egy szekérral vonul mindig a sereg után. Madame Vialar ehhez az utóbbi fajtahoz tartozott, de azért *la première cantinière de France* volt a hivatalos címe. Most ez a rang (az első és utolsó) az ő halálával megszűnt.

† **Színházégek 1901-ben.** Bö aratása volt a mult esztendőben a színházégeknek. Egy bécsi újság érdekes statisztikát állított most össze a mult esztendő színházégeiről és a színházakban bármi okból támadt pánikról. Ime sorrendben valamennyi:

Chicago. Január 12-én a 12-ik utcában épült színházban vak tüzilárma keletkezett. A gőzfűtés csöveiből pattant ki néhány szikra. Borzalmas jelenetek játszódtak le a nézőtérrel s a közönség örülten rohant a kijáratok felé. Nyolc ember meghalt és igen sokan sebesültek meg súlyosan.

Páris. Január 29-én a *Boulevard des Italiens* névű színházban hajnali négy órakor tűz ütött ki s mindent elhamvasztott.

Götha. Február 5-én a gothai udvari színház díszlettára leégett és 80,000 márká értékű díszlet elégett.

Leitmeritz. Február 23-án egy operaelőadás alatt a városi színházban tűz ütött ki. Az előadást félbeszakították s a közönség szerencsére nyugodtan elszéledt.

Castagnola (Catania mellett). Február 24-én a színház teljesen leégett. Két ember meghalt, sokan súlyosan megsebesültek.

Budapest. Április 4-én az előadás megkezdése előtt leégett az Uránia-színház laboratóriuma. A közönség nyugodtan hagyta el a színházat.

Reggio dell' Emilia. Május 5-én az előadás megkezdése előtt leszakadt a színpad egy része. Nagy pánik támadt és sokan súlyosan megsebesültek.

Lemberg. A városi színház előcsarnokában május 18-án délelőtt tűz ütött ki. Nagy kárt okozott, mert nem találták a színház kulcsait s nem lehetett semmit megmenteni.

Linc. Május 19-én részben leégett a varieté-színház.

Namur. Július 21-én teljesen leégett a Sybille-cirkusz.

Saratov. Július 27-ikén földig égett le a városi népszínház.

Linc. Július 29-ikén előadás közben teljesen szétrombolta egy orkán a Henry-féle cirkuszt. A súlyos ponyvaüdél lezuhant és teljesen elborította a közönséget.

Lynn (Amerika) Július végén tűz emésztette meg a Watson-féle Opera-House-t. A kár 60,000 dollár volt.

Easton (Amerika) Július utolsó napjainak egyikén leégett a Wonderland-színház, amely fából épült.

Rjösán (Moszkva mellett.) Szeptember 1-én tökéletesen leégett a nyári színház.

Szentpétervár. Szeptember 1-én éjjel az ugynevezett kis színház teljesen leégett.

Majna melletti Frankfurt. Szeptember 18-án az operában a *Rajna kincse* előadása közben tűz ütött ki a kulisszák között. A közönség is látta a lángokat, de megnyugodott. A tüzet eloltották s a darabot tovább folytatták.

Kiel. November 2-án tűz ütött ki a városi színházban, amely elhamvasztotta a színpadot. A színházat egy Köhler nevű szerzetáros gyújtotta lő, aki a tűz kitörése után öngyilkossá lett.

Husley (Wisconsin) November 6-án leégett a színház. Tíz művész életét veszítette a lángokban.

Kolozsvár. November 12-én a nemzeti színház színpadán délelőtti próba közben tűz ütött ki. A színészek oltották el a tüzet.

Kuttenberg. November 24-én előadás alatt tűz ütött ki s mielőtt még a közönség észrevehette volna, eloltották.

† **Fagy ellen biztosított virágok.** Egy brookvillei műkertész kieszelte a módját, hogy miképpen lehet fagy ellen biztosítani a növényzetet. Földábrán szerzett tapasztalásai szerint a narancserdőknek az a széle, mely patakkal, folyammal vagy kisebb-nagyobb tavakkal határos, rendesen érintetlen marad a fagytól

REGÉNY.
TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(103)

A kozák arcát egyre pirosabbra festette az odátuduló vér és egyre feketébbre a rettenetes düh. Rikácsolva kiáltozott tovább.

— Tudom jól, hogy miért sért a szerelmem, hogy miért utálisz engemet! Másnak tartogatód magadat! Hanem hasztalanul, azt esküvel fogadom! Nem lesz a tiéd az a rongyos-lovag, az a gyáva, szeszegő lengyel fattyú! Halál reá! Nyavalya pusztítsa el! Csak meglátott téged, csak fordult veled egyet a táncban és már az övé voltál, én pedig szenvedhettem miatta! Csak rátaláljak! Megnyuzom és tuskével szuratom tele az eleven husát. Tudd meg, hogy maga Chmielnickij indul a herceg ellen és én vele megyek és fölknatam a kutyát, ha kell, a föld alá is, és ha visszatérek, eléd gurítom a fejét, a porban, végig az országuton!

Helena már nem is hallotta a kozák utolsó szavait. A fájdalom, a düh, sajnó sebe, a rettenetes izgalom és a zsbibasztó remülés megfosztották erejétől. Végtelen gyöngösgé fogta el, aléni kezdett, szeme fátyolos lón, a gondolatai össze-zavarodtak, a földre roskadt.

Bohun némán állott előtte kis ideig. Tajtékzott az ajka a haragtól. Mikor azután látta, hogy hajlik alá élettelenül, hófehérre fakulva az imádozott lány feje, irtózatossal ordított. Szinte nem is volt már emberi a hangja.

— Az istenért! Meghalt! Horpyna! Horpyna! Azután ő is odarokskadt melléje a földre.

A lány futva jött a szobába.

— Mi a baj?

— Mentsd meg! Mentsd meg! Megöltem! Én öltem meg!

— Elvesztetted az eszedet?
A kozák azonban egyre ordított, a kezét kétségbeesetten tördelve.

— Megöltem! Megöltem!
Horpyna ezalatt a leány szívére tette a kezét.

— Nem halt meg, csak elájult.
Azután kiküldötte Bohunt a szobából és hozzálátott, hogy Helenát életre hozza.

Kisvártatva felnyitotta szemét a lány.
— No látod, lelkeskedem, nem haltál meg! Oh nem adják a halált olyan olcsón. Azt megjárdtál tőle, elaléltál, ez az egész. Majd elmúlik a gyöngösgé. Oh, soká fogsz temég élni, erőben, egészségsben és boldogságban.

— Ki vagy?
— Hogy ki vagyok? A szolgálód, aki a parancsodat várom.

— Hol vagyok?
— Az ördögszakadékbán. Pusztaságban, ahol élő lelket rajtam kívül keresve sem találsz.

— Te itt lakol?
— Ez az én házam. A nevem Donzorona, a bátyám tiszt a Bohun csapatában. Ő háborúzik most, én pedig itthon maradok és reád vigyázok, hogy meg ne szokhass ebből az aranyos kalitkából. Mesébe való palota lett ebből a parasztházból! Csupa ragyogás! Es ezt mind a te tiszteletre rendezte így Bohun.

Helena bizakodva tekintett a leány arcába, amely őszintének látszott.

— Jó leszel hozzám?
Horpyna kacagott és előcsillant a fehér foga.

— Persze, hogy jó leszek! Hogyisne lennék! De néked is jól kell bännöd a kapitánnyal. Olyan ő, mint a sólyom, neves, híres dalia, s ha jól viseled magad —

A többit már a Helena fülebe sugta Horpyna és hangosan kacagott hozzá. A leány pedig undorodó irtózatossal taszította el magától.

— Takarodjál!

III.

Két nappal később, kora reggel ott állt Horpyna a Bohun oldalán egy fűz tövében, a malomkerék mellett és a hullámos, habos vízbe bámult.

— Tehát vigyázni fogsz reá, őrizni fogod, nem tágítasz egy percre sem mellőle, hogy ki ne juthasson a szorosból!

— Légy nyugodt felőle. Különben is, mivel ott elég tágas a tér, hát rakasd teli kövekkel a szorosnak a szűk száját, akkor azután úgy itt rekedtünk, mintha csak valami edény fenekén ül-génk. Ha én ki akarok menni, talállok azért rést.

— Miből fogtok élni?

— Cseremis kukoricát ültetett, meg szőlőnk is van és hálóval madarat fog. Nem fog a szerel-mesed éhen halni, hiszen te is hoztál neki nyál- lánkságot, csak éppen madártej nem lesz az asz- talán. Innen el nem menekül, s ha csak a te em- bereid szája el nem jár, egy lélek sem fogja meg- tudni, hogy itt tartogatód.

— Megesketttem az embereimet, hogy hall- gatni fognak. Derék, kipróbált harcos valamennyi, aki inkább darabokra vágatná magát, mintsem hogy csak egy szót is elárulna. Hanem azt bez- sélted nekem, hogy hozzád messzvidékről is sok- kan elzárándokolnak jóslatért!

— Barkovoból jönnek néhányan, meg másun- nan is, de csak ritkán, de ott a folyónál meg- állanak, a szorosba nem merészkednek bejönni nagy félelmekben. Láttad a csontokat az uton? Néhányan mégis betolakodtak: azoknak a csontjai hevernek ott.

— Te ölöd meg őket?

— Hogy ki ölte meg, az nem fontos. Az a fő, hogy aki jóslatot nézni jön, megáll a szoros szája előtt. En idejövök a kerékhez, benézek a vízbe s amit benne látok, azt hírülviszem a jós- latot várónak. Majd a te dolgodbán is megkérd- zem most a vizet. Csak azután lássak is benne valamit, mert a víz fősvénykedni szokott.

— Csak valami rossz jóslatot ne láss!

Ha a dér megcsipí a növényzetet, úgy az sohasem a víz mentében történik, hanem ott, ahol a hideg légáram szárazítottán barangol s innen ostromolja a vegetációt. E megfigyelésből azt a következtetést vezette le a növényvilágnak találékony védelmezője, hogy a vízpárák védőburkolatai a vegetábiláknak s amennyiben a természet helyett az ember teremti meg a növényzet számára a védőburkolatot: a végeredmény egy és ugyanaz kell hogy legyen. A brooklievi műkertész tehát artzi kutakat íratott a saját birtokán és az onnan merített 22 fokos vizet vascsövekben vezeti szerteszét. Egyes pontokon azután permetező készületek alkalmazott s ez által valószínűleg elhővel borítja be — így veszélye alkal-mával — ültetvényeit. A kísérlet, úgy mondják, sikerült. Hogy azután az artziát ki meg a sok vascső és permetező készületek anyagi státusz szempontból is bő fedezetet talál-e a megmentett virágokban? — ez más kérdés!

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület végrehajtó bizottságának Matlekovics Sándor elnöke alatt tartott legutóbbi ülésén a következő fontosabb ügyek nyertek elintéztést. A kereskedelemügyi miniszter felhívása folytán a közös hadsereg börtenei-és ruházati szükségleteiből a kisipar számára fenntartott rész felosztása ügyében tartandó értekezletre Gelléri Mór igazgatót, a jövő évre alakítandó tarifa-bizottságra pedig Thék Endre alelnököt küldte ki az egyesület képviselőit. A székelyvárosi polgármestere felkérte az egyesületet, hogy az új városi vámtarifa-tervezet ügyében tartandó értekezleten képviseltesse magát. Az értekezletre a bizottság Neuschloss Marcel és Thaly Zsigmond bizottsági tagokat és Gelléri Mór igazgatót küldte ki. Dr. Soltész Adolf titkár jelentést tett az egyesület november 26-án tartott telorvasó-üléséről, amelyen Palóczy Antal építész-tanár Budapest városépítési hibáiról tartott előadást. Beadó vita után a bizottság elhatározta, hogy a telorvasásban fölvetett eszméket nyilvános megbeszélés tárgyává teszi s mindenekelőtt az építési szabályrendelet reformjának ügyét tűzi ki megvitatásra. A konkrét program elkészítésére a bizottság Palóczy Antalt kérte fel. Több belső ügy elintézése után az ülés véget ért.

A newyorki tőzsde. New-Yorkból jelentik december 5-iki kelettel: A forgalom igen szilárdan indult, de nyereségrealizációk következtében, amelyek a spekulánsoknak egy csoportja jelentékenyebb értékpapiroknak keresztül vitt, gyengült. A spekuláció az árfolyamok állására hátrányos hatású volt, és az üzletmenet vontatott lett. A tőzsde nem állandó irányzattal zárult. Készvényforgalom 650.000 darab.

— Ha rosszat olvasok benne: nem mégy el tőlünk. Így is jobb volna, ha itt maradnál!
 — Menneem kell. Chmielnickij irást küldött utánam Barba, hogy nyomban jöjjék vissza, Ksryvonos is rám parancsolt. A lengyelek most nagy sereggel törnek reánk, ugyancsak össze kell tartanunk.

— Mikor jössz vissza?
 — Magam se tudom még. Olyan nagy csatánk lesz, mint semilyen még soha senki sem vívott. Vagy mi veszünk el, vagy a lengyelek. Ha megvénnek, idemenekülök, itt rejtőzöm el, ha mi győzünk, utnak indulok szép szerelmesemmel, s Kiewben telepszük meg.

— Hátha elesnél?
 — Azért vagy jősnő, hogy előre megmondod, ha így esik.

— Azt csak bizd reám. De mjt csináljak majd a leánygyal? Kitekerjem a nyakát?
 — Haesak egy ujjal is érinted őt, ökör farkára köttetlek, s úgy hurcollak a vesztőhelyre.

Elgondolkozott azután borongva a kapitány, s így szólott:

— Ha elesem, mondd neki, hogy gondoljon reám!

— A hátalán lengyel leány! Hogyan maradhat hideg ekkora szerelem láttára? Csak engemet választottál volna, majd nem húzódoznám! Nagyot nevetett, hogy elővillant valamennyi foga, és vihogva kétszer is oldalba bökte a kőzákot.

— Menj a pokolba!
 — Sohase szitkozódjál, ugysis tudom, hogy nem illem hozzád!

Bohun nem felelt, hosszan, merőn elnézte a vizet, mintha ő is jóslatot olvasna belőle. Azután megszólalt.

— Horpyna!
 — Mit akarsz?
 — Fog-e busulni, ha elmegyek?
 — Ha nem akárod őt amugy közákósan engedelmességre kényszeríteni, akkor jobb elmenned.

A köbányai polgári serfőző r. t. rendes közgyűlését folyó hó 20-ára hivta egybe: az igazgatóság részvényenkint 8 korona osztalék kifizetését fogja javaslatba hozni.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Földesi Lipót kereskedő Budapest (Muzem-körut 3.), Weiss Sándor kereskedő Miskolcz, Bródy Ernő kereskedő Borsod-Mező-Keresztcs, Fuszgänger Gyula kereskedő Kézmárh, Haas Rudolf kereskedő Brassó, Adler Sámuel kereskedő Zenica, Reichmann Sámuel kereskedő Beraun.

Szészarak. A kontingens nyerseszsz ára Buda- pesten pénzben 42.— korona, áruban 42.50 korona. Bécsben az irányzat lanyha. A kontingentált készszaru eladva 35.80 korona. Zárlat 35.80 korona pénzben, 36.20 korona áruban.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítők üzleti jelentése.) A mai betivásári nap dacára is a forgalom csak közepes volt. De a piaci irányzata mindazonáltal szilárdnak mondható. sőt vadiélek, tojás és vaj kitünő keresletnek örvendenek. Miért is ezen cikkek szállítása aáltalatos. — Ma a nagybani eladások a következő árak mellett történtek: Hus- lélek: vidéki marhahus eleje 50—60 K., hátulja 55—76 K., 100 kilónként öt borju bórben 80—90 fillér, öt sertés szalonnával pórkölve 74—82 fillér kilónként. Vágott lud, kacsa la áru 90—96 gyengébb minőségű 88—90 fillér, vágott pulyka kilónként 98—1.10 K. Tojas la friss, felt áru 95—98 K., gyengébb minőségű 93—95 K. Vaj la, teavaj 2.10—2.40 K., 16zóvaj 1.50—1.80 K. kilónként. Huslélek: nagy nyulak 2.40—2.50 K., süldök 1.20—1.60 K. darabonként, fogoly párja 2.40—2.60 íacáné 4.80—6.— K., szarvas egészben mérve 64—70 fillér, őz 1.10—1.20, vaddisznó 20—1.— és dámvad 80—90 fillér kilónként.

Borjувárá. 1901. évi december hó 6-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytar- saságtól.) Felhajtás: Belüldi élő borju 383 dar, leölt borju — db., bécsi borju — db., — db., nő- vendékmárha 12 darab, bárány élő — darab, élő bárány — darab, Argyezések. — Belüldi élő borju I. rendű 72—88 f.-ig, kivételes 90 f., II. rendű 64—70 f.-ig, 1 kilónként, leölt borju I. r. — f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. — f.-ig, Nyvendék marha — f.-től — f.-ig, I. r. — f.-ig, középmínőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig, 1 kilónként, Bárány élő — k., leölt bárány — K. kivételes ár — k.-ig páronként. — Elsőrendű borjúk árai a nagybók kereslet folytán 3—4 fillérral kilogrammonként emelkedtek.

Budapesti sertés-konzumvásár. A lerencvárosi petrózeum-rakodónál lévő székely-ővárosi sertés-kon- zumvásár Argyezése 1901. évi december 6-án Készlet 919 darab, Árkezett 1800 darab. Összesen 2719 darab. Eladott 2000 darab. Maradt 719 darab. Napí árak: 120—180 kilogramm súlyban 80—84 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 82—86 koronáig, 320—380 klg. súlyban 82—87 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 80—86 koronáig, Malac 64—72 ko- rona. Az irányzat élénk.

— Nem tehetek rajta erőszakot! Nem aka- rok, nem is tudok! Nyomban belé halna a szegény!

— Akkor essk menj és pedig minél előbb. Amig itt lát, tudni sem akar rólad. De ha itt csücsül már hónapok óta s nem lát más élő lényt, csak engem, meg Cseremist, akkor majd rád- fanyalodik.

— Hiszen ha egészséges lenne, papot hozat- nek Baskovból és összeesküdném magamat vele, de hogy beteg, hát félek, hogy a rémülés és az izgalom megöli. Láttad, hogy az előbb is...

— Ne papolj! Mióta sóhajtozik az igazi kozák a pap, meg az oltár után? Be sem eresz- tenék ide egy ilyen szoknyás szent embert. His- zen Baskovban táboroznak a dobrudzasabeli tatá- rok is, akik biztosan a nyakunkra jönnek vele. Akkor azután fölkapok az álad, elvinnék az orrod elől a kisasszonyodat, sohase látnád többé! Mi jutott az eszedbe? Azt mondom néked, lödülj innen minél előbb és minél később jöjj vissza!

— Előbb tekints a vízbe és mondd, hogy mit olvasol benne. Az igazat akarom tudni, ne titkold el, ha mindjárt halva is látom!

A leány odalépett a malom vályujához, s a zilip egy deszkáját kifeszítette helyéről. A habok vígabban futottak a vályun keresztül, gyorsabban forgott a kerék és a levegőbe szórta a sok apró vízcsöppet, hogy az alápermetező víz egész kis felhőbe burkolta, alul pedig tájékozott, buzogott a fodros, fehér hab.

Erre a tájtékra meredt a Horpyna fekete szeme, s a füle mellett fonatban leomló haját tépve, kiáltozott.

— Huhu, huhu! Jelenj meg! Ha rossz a hajó, a malomkerék alatt, a tájték közepette, a víz permetező párájában jelenj meg!

Bohun a lány mellé lépett, s ő is aggo- dalmas, kíváncsi arccal a vízre meredt. Egyszerre elkjáltotta magát Horpyna.

— Látom...

(Folytatása következik.)

A budapesti gabonátőzsde.

Budapest, december 6.

A mai buzaüzletben az irányzat tartott volt. Zárlat felé javult a vételkedv. Forgalomba került 29.000 métermázsza buza. Egyes tétéleknél az árak néhány fillérral emelkedtek.

Eladottak:
 Buza, Tiszavidéki: 2000 mm. 80 k. 9 K. — f., 100 mm. 78 k. 8 K. 82½ f., 200 mm. 78 k. 8 K. 72½ f., 100 mm. 78 k. 8 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 80 f., 300 mm. 77 k. 8 K. 70 f., 200 mm. 77 k. 8 K. 70 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 8 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 8 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 75 k. 8 K. 80 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 80 f., 100 mm. 75 k. 8 K. 40 f.
 Fehérmegyei: 300 mm. 78 k. 8 K. 80 f., 300 mm. 76 k. 8 K. 80 f., 100 mm. 75 k. 8 K. 10 f.
 Újszászi: 300 mm. 78 k. 8 K. 82½ f., 250 mm. 78 k. 8 K. 82½ f., 100 mm. 78 k. 8 K. 82½ f.
 Pestmegyei: 900 mm. 78 k. 8 K. 72½ f., 400 mm. 78 k. 8 K. 65 f., 200 mm. 77 k. 8 K. 70 f., 800 mm. 77 k. 8 K. 65 f., 200 mm. 77 k. 8 K. 72½ f., 100 mm. 77 k. 8 K. 65 f., 100 mm. 75 k. 8 K. 85 f.
 Bácskai: 3400 mm. 77 k. 8 K. 77½ f., 400 mm. 77 k. 8 K. 72½ f., 100 mm. 76 k. 8 K. 72½ f., 100 mm. 77 k. 8 K. 72½ f., 500 mm. 75 k. 8 K. 70 f.
 Zentai: 3400 mm. 74 k. 8 K. 55 f.
 Szávai: 2540 mm. 75 k. 8 K. 60 f.
 Dunas: 3000 mm. 76 k. 8 K. 50 f.
 Rakitáru: 2550 mm. 76 k. 8 K. 65 f.
 Szerb: 4000 mm. 74 k. 7 K. 80 f., 1000 mm. 78 k. 8 K. 80 f.
 Mind három hónapra.
 Ross: 600 mm. 7 k. 20 f., 100 mm. 7 k. 20 f. Készpénzfizetés mellett.

A készszaru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként — A minőség hektolitereként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig	K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki új	75	8,40	8,65	90	8,80
„	77	8,50	8,65	81	—
„	78	8,55	8,70	82	—
„	79	8,70	8,80	—	—
Fehérmegyei	75	8,25	8,35	80	8,75
„	77	8,40	8,65	81	—
„	78	8,45	8,65	82	—
„	79	8,60	8,75	—	—
Pestvidéki	75	8,30	8,45	80	8,70
„	77	8,35	8,50	81	—
„	78	8,40	8,60	82	—
„	79	8,55	8,70	—	—
Bácskai	75	8,20	8,40	80	—
„	77	8,30	8,45	81	—
„	78	8,35	8,50	82	—
„	79	8,50	8,65	—	—
„	75	8,45	8,60	80	—
„	77	8,50	8,65	81	—
„	78	8,55	8,70	82	—
„	79	8,70	8,85	—	—

Egyéb gabonanevek	Kilós	% kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Ross új elsőrendű	—	70—72	7,10
„ másodikrendű	—	—	6,90
„ takarmány	—	60—62	6,—
„ égetni való	—	60—64	5,85
„ sörfőzésre való	—	62—64	6,—
Zab	—	30—41	7,20
Tengeri	—	—	0,—
„ másonm	—	—	5,45
Repece új káposzta	—	—	—
„ káposzta	—	—	—
Köles	—	—	4,50

A határidőüzlet folyamán a következő kőtések

történtek:
 Áprilisi buza 1902 . . . 8,73—8,72—8,71
 Áprilisi rozs 1902 . . . 7,89—7,88—7,86
 Áprilisi zab 1902 . . . 7,60—7,58—
 Májusi tengeri 1902 . . . 5,60—5,59—5,58
 Augusztusi repce 1902. . . —

Déli egy óraker a következő záróárakat állapi- tották meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902 . . . 8,70 pénz 8,71 áru
 Áprilisi rozs 1902 . . . 7,86 „ 7,87 „
 Áprilisi zab 1902. . . 7,58 „ 7,59 „
 Májusi tengeri 1902. . . 5,58 „ 5,59 „
 Augusztusi repce 1902. . . 11,75 „ 11,85 „

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisi 1902. 8,71— 8,72
 Áprilisi rozs 1902. 7,86— 7,87
 Áprilisi zab 1902. 7,56— 7,57
 Májusi tengeri 1902. 5,58— 5,59
 Augusztusi repce 1902. 11,85—11,90

A budapesti értéktőzsde.

Kedvezőtlen osztrák belpolitikai hírek a mai előtőzsdét megnyitáskor gyengébb irányzatba terelték. Csak midőn a forgalom vaspapirokban megélenkült és Rimamurányiak újabb 7 koronával emelkedtek a teg- napi zárlathoz képest, akkor csoport át a szilárdság a többi értékre is. Itt azonban a javulás szűk keretben mozgott; összesen 1—2 koronával javultak. Hitelrész- vények és Államvasuti részvények, a helyi piacon pedig teljes esend uralkodott.

A déli tőzsde körülbelül folytatása volt az elő- tőzsdői ármozgalmnak. Rimamurányiak tovább emel- kedtek újabb 5 koronával Hitelrészvények és Állam- vasuti részvények esékely forgalom mellett megtart- hatták árfolyamukat, a helyi piacon pedig teljes nyugalom honolt.

Járadékokban is teljesen szünetel a forgalom, az árnyolamok pedig ennek következtében lemorzsolódnak.

11 óra 15 perckor zárulnak: Magyar hitelrészvény 665.—, Osztrák hitelrészvény 652.50, Államvasut 600.25, Rimamurányi 479.— korona.

1 óra 30 perckor zárulnak: Magyar hitelrészvény 666.50, Osztrák hitelrészvény 654.25, Államvasutak 650.—, Rimamurányi vasut 483.—, Közúti vasut 591.—, Városi villamos vasut 295.—, Salgótarjáni részv. 570.—, Koronajáradék 94.10 korona.

Utóhíradó. A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 665.—, Magyar hitelrészvény 666.50, Leszámitolobank 418.—, Rimamurányi vasut részvény 483.—, Osztrák-Magyar államvasuti részvény 651.25, Közúti vasut 592.—, Városi villamos vasut 295.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árnyolamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 41.—48.— korona, vörös aprószemű 39.—43.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bángási — korona, középszemű 45.—47.— korona, nagyszemű 48.—52.— korona, Disznózsír: budapesti 53.50—54.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 43.50—44.— korona, 3 darabos 45.50—46.— korona, lüstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.—14.50 korona 120 darabos —, — korona, 100 darabos 15.—15.50 korona, 85 darabos 16.—16.5—16.75 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.—14.50 korona, 100 darabos 15.—15.50 korona, 85 darabos 16.—16.25 korona. Szilvaiz: sláviai — korona, szerbiai 17.25—17.50 korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, december 6. (A Budapesti Napló telefon-jelentése) Az üzlettelenség ma még erősebb lett. Eleinte csak takarmányárak iránt mutatkozott némi érdeklődés, később buzában is létrejött néhány kötés. Rozsban azonban nem. Zab iránt kereslet volt s így e cikk behozta a tegnapi 4 fillér vesztését; buza és tengeri megtartotta tegnapi árnyolamát, rozs zárlatok még 1—2 fillérel gyöngült.

Buza tavaszkor 8.91—8.92, zab tavaszra 7.89—7.91, tengeri május—juniusra 5.90—5.89, rozs tavaszra 7.65—7.66. Zárlatok maradtak: buza tavaszra 8.89, rozs tavaszra 7.65, zab tavaszra 7.89, tengeri május—juniusra 5.87—5.88 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén gyöngye volt a forgalom, mely leginkább vas-papírokra szorított. Az irányzat szilárd volt.

A déli tőzsdén szilárd volt az irányzat.

Zárlatok gyöngült az irányzat.

Bécs, december 6. (Magyar értékek zárlata) 4%-os aranyjárdék 118.50, Ízsa és szegedi kölcsön sorsjegye 146.57, Magyar vasuti kölcsön ezüsten 100.70, Magyar keleti vasuti állam kötvény 119.—, Magyar eszámitolobank és pénzváltóbank 418.—, Rimamurányi vasut részvény 484.50, Magyar koronajárdék 94.—, 4%-os Magyar földterem. kötvény 93.10, Magyar hitelbank részvény 664.50, Magyar nyerményi kölcsön sorsjegye 175.25, Kassa-oderberg vasut részvény —, Magyar keresk. bank —, Magyar cukoripar 1750.—

Bécs, december 6. (Osztrák értékek zárlata) 4 2/3%-os papírjárdék 99.05, 4 1/2%-os osztr. aranyjárdék 118.80, 1890-es sorsjegye 149.85, Osztrák hitelsorsjegye 406.—, Angol-osztrák bank 265.—, Bécsi bankjegyesület 446.—, Osztrák-magyar bank 1605.—, Déli vasut 64.50, Dunagőzhajózási részvény 764.—, Dohányrészvény 290.—, Császár és királyi arany 11.33, Német bankaváltók 117.17, 4 2/3%-os ezüst járdék 98.95, Osztrák koronajárdék 95.90, 1864-iki sorsjegye 217.—, Osztrák hiteltőzsdéi részvény 654.75, Unionbank 538.—, Osztrák Lánclétebank 416.—, Osztrák-magyar államvasut 651.—, Elbavölgyi vasut 474.—, Alpesi bányarészvény 404.50, 20 bank arany 19.35, Londoni váltóár 239.40 Bécsi Tramway Litt B. 261.—, Bécsi, Tramway Litt A. 268.50 Lapót kősz. 380.—, Az irányzat szilárd.

Bécs, december 6. (A Budapesti Napló tudósítójának telefon-jelentése) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 654.25, Magyar hitelrészvény 685.—, Angol-Osztrák bank 266.—, Bécsi bankjegyesület 447.50, Union bank 538.—, Lánclétebank 417.—, Osztrák-magyar államvasut részvény 651.—, Déli vasut 64.50, Elbavölgyi vasut 474.50, Északnyugati vasut részvény 465.—, Dohányrészvény 291.90, Rimamurányi vasut 482.50, Alpesi bányarészvény 404.—, Májusi járdék 99.05 Magyar korona járdék 94.—, Török sorsjegye 101.75, Német birodalmi márika 117.25—27, Napoleon d'or 19.07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 6. (Zsolnai hírlap) A tőzsdé eleinte nem volt egyéges irányzatú. Vasrészvények alacsonyabb állottak arra a düsüllőre jelentése, hogy sok vasrut vettek ki alacsony árak mellett. Ellenben közönség részvények szilárdak voltak nagy aprózás-szállításokra. Beföldi és idegen járdékok jól tartották magukat. Spanyolok tartós spekulációra vették az értékeket. Vasrutak el vannak hanyagolva. Később bányarészek bányadátok voltak. Spekuláció eladások nyomatok az irányzatot. Magánészámítási kamattal 2 1/2%.

Berlin, december 6. (Zárlat) 4 2/3%-os papírjárdék —, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.40, Elbavölgyi vasut 127.—, Magyar koronajárdék 95.25, Osztrák-magyar államvasut 139.80, Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltóár 85.25, Magyar vasuti beruházási kölcsön 103.35, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Comandit 180.25, Aitalanos villamosági Edison 133.25, Gelsenkircheni 163.25, Laura-kohó 185.25, 4 2/3%-os ezüstjárdék —, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék —, Osztrák hitelrészvény 206.50, Déli vasut 17.25, Károlyi Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 218.25, 4 1/2%-os új orosz kölcsön 95.90, Török dohányrészvény —, Olasz járdék 100.40, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 157.25, Harpeni 162.40, Az irányzat nyugodt.

Berlin, december 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata) Esti forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.00, Magyar koronajárdék 95.10, Osztrák hitelrészvény 206.35, Osztrák-magyar államvasut 139.60, Déli vasut 17.50, Északnyugati vasut 216.20, Elbavölgyi vasut —, Orosz bankjegyek középső —, Buschthieradi —, Orosz bankjegy —, (Ultimo) Lombard —.

Páris, december 6. (Zárlat) Osztrák-magyar államvasut —, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.92, Osztrák Lánclétebank —, 3 1/2%-os francia járdék 101.60, Ottománbank 634.—, 3 1/2%-os francia járdék 101.67, Alpesi bányarészvény —, Déli vasut —, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 102.80, Párisi bankrészvény 1023, Olasz járdék 100.95, Francia törleszt. járdék 100.12, Osztrák földhitelintézet részvény —, Török dohányrészvény 317.—, Az irányzat szabálytalan.

Frankfurt, december 6. (Zárlat) 4 2/3%-os papírjárdék 99.30, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.50, Magyar koronajárdék 95.25, Osztrák-magyar bank 115.80, Déli vasut 16.20, Elbavölgyi vasut —, Londoni váltóár 2041, Bécsi bankjegyesület 113.50, Villamos részvény 119.50, 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 84.10, 4 2/3%-os ezüstjárdék 99.30, 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99.95, Osztrák hitelrészvény 205.50, Osztrák-magyar államvasut 139.60, Északnyugati vasut —, Bécsi váltóár 85.25, Párisi váltóár 811.83, Unio bank —, Alpesi bányarészvény 200.50, Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, december 6. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata) Árnyolamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 206.40, Német bank —, Disconto 180.—, Bérisi kereskedelmi bank 139.75, Gelsenkircheni —, Harpeni 163.20, Laura-kohó 186.50, Olasz járdék —, Szilárd.

Hamburg, december 6. (Zárlat) 4 2/3%-os ezüstjárdék 99.—, 1890. sorsjegye 141.50, Déli vasut 17.15, 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 101.20, Osztrák hitelrészvény 206.25, Osztrák-magyar államvasut 139.50, Olasz járdék 100.30, 4 1/2%-os Magyar aranyjárdék 100.—, Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 6. A sertésüzlet irányzata változatlan.

A) Húsolt sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) fillérg. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 93—94 fillérg. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 91—92 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) fillérg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) 88—90 fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 86—88 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 84—86 fillérg.

Sertésleltérszám 1901. december 4. napján volt készlet 34.320 darab. — 1901. december 5. napján letelejtett 719 darab. 1901. december 6. napján elszállított 1087 darab, 1901. december 6. napjára maradt készletben 33.952 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 6. —

Kinevezések. A belügyminiszter Hoffmann Antal Csepel községi urukot a m. kir. közigazgatási bírósághoz kezelel gyakorolná, a vallás- és közoktatásügyi miniszter Fára Mária okleveles tanítónő a domániai községi elemi iskolához rendes tanítónővé; a kereskedelemügyi miniszter Kovács Géza fővárosi tiszoltót és Egedi Ernő városi villamos vasuti kálauzt a budapesti állami felső iparisiskolához, Sütő Gábor kir. József-művelődési kisértő szolgálat pedig a budapesti állami népiskolákhoz ideiglenes minőségű szolgálat; a m. kir. dohányövedéki központi igazgatóság Zsrahall Gyula dohányövedéki tisztet m. kir. dohánybeviteli hivatali kezelővé, Kúler Lajos dohányövedéki segéd tisztet m. kir. dohányövedéki tiszté és lip. Tolnai Imre segéd tiszté teendőikkel megbízott dohánygyári gyártási ügyelőt m. kir. dohányövedéki segéd tiszté; a kolozsvári kir. ítélőtábla élénke Solymsy Gyula végzett joghallgatót a kolozsvári kir. ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká, a pécsi kir. ítélőtábla élénke Borhy Miklós mezőkövesdi lakos, közigazgatási gyakornokot a pécsi kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, Zsilé Károly pécsi lakos, végzett joghallgatót, a pécsi kir. ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a nagyvárdi ítélőtábla élénke a vezetése alatt álló kir. ítélőtábla kerületébe Köves Mihály ügyvédjelöltet díjas joggyakornokká; a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla élénke Kakasi Márton végzett joghallgatót, Nagy András m. pterlakai lakos végzett joghallgatót, Mihály Imre ügyvédjelöltet a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, a balassagyarmati kir. törvényszék dr. Bazovszky Lajos losonczygyűvédt a losonczy kir. járásbírósg mellett rendszeresített töl tomácsi állásra állandó tolmácsul kinevezte.

Áthelyezések. A dohányövedéki központi igazgatóság Grassely Norbert főlegyházi és Szolnok Lajos faddi dohány beviteli hivatali kezelőt és Olonki, illetőleg főlegyházi, Cangel Ödön hivatali dohányövedéki segéd tisztet pedig az érskölyvári m. kir. dohánybeviteli hivatalhoz helyezte át.

Pályázatok. A décsi ügyvédség pályázati állás 2 hét alatt. — Postamesteri állás Szent-Atalán (Zala vármegye) 3 hét alatt. — A pécsi pénzügyigazgatóság kerületében fogalmazói állás 14 nap alatt. — A nagyvárdi pénzügyigazgatóság fogalmazói állás 2 hét alatt.

Napirend.

Napló: Szombat, december 7. Római katolikus: Ambrus. — Protestáns: Ambrus. — Görög-ország: (november 24.) Kelemen. — Zsidó: Kislew. 29. Sabbath. Wa-jehev. — Nap kel: 7 óra 19 perckor. — Nyugszik: 3 óra 51 perckor. — Hold kel: 3 óra 37 perckor délután. — Nyugszik: 1 óra 48 perckor éjjel.

A miniszterelnök meg fogadnak. Nemzeti Múzeum. Képtár nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett tekinthetők meg.

Országos képtár az Akadémiában zárva.

Iparművészeti múzeum nyitva délelőtt 9 órától este 8 óráig.

Teknológiai iparmúzeum zárva.

Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9-10 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—11-g. Belépődij 1 korona.

Közlekedési múzeum zárva.

Téli tárlat a Múzeumban délelőtt 9—4 óráig Belépődij 1 korona.

A Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Terenciek-tere 9.) délelőtt 9 órától este 8 óráig. Elite-nap. Belépődij 1 korona.

A kiállítás egy hétig zárva marad.

Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 8 óráig.

Állatkerti Városiigazgatóság nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történelmi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparszarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, december 6.

Az alacsony légnyomás északnyugati Európát, a maximum pedig Közép-Európát borítja.

Angliában, Skandinávia nyugati felében és Olaszország déli részén az idő enyhe és esős volt, egybűtt azonban száraz és hideg.

Nálunk az idő száraz és hideg volt. A hőmérséklet az éj folyamán a Kárpátokban és Erdélyben —15 C fok alá süllyedt.

Küldés. Száraz és hideg idő várható, legfeljebb a tengerparton kevés esővel.

Viz állás.

Table with columns: Dec. Dec. 6. m. t. e. r. and Dec. Dec. 5. m. t. e. r. listing water levels for various locations like Dunán, Duna, Szeben, etc.

Advertisement for Dr. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos. Title: Titkos betegségek ellen. Text: 20 évi, részben katonai orvosi, a bécsi és budapesti katonakórházakban, részben magánorvos tapasztalatai által legelőlegesen ajánlható. D-Dr. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos. Electrotherapiai rendelő-intézet IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (Ajtárszás és lift használata). A legelhanyagottabb hűgyesófélyásokat, leg súlyosabb húgyhólyagbetegségeket, bűjkoros sebeket, szphyllit, az onförtözöttség utóbatján. Elgyöngült férfierőt az orvosi világ által legújabbban olyaanyira felkeltet és hatásában párdán sikerült. Electro-Massage vagy Psychrophor által, magómléseket, nőknél fehérőfolyás bűteskenderős nélkül, a legmákosabb bűrnetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrányosabbakat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alapsosan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7—8 óráig Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijáratt. Külön váróterem. Levélre díjtalanul azonnali válaszlatot; esetleg gyógyszerrekről is gondoskodva lesz.

CÉLSZERŰ AJÁNDÉK-TÁRGYAK I—25 KORONÁIG.

TEKINTETTEL A JELENLEGI VISZONYOKRA, OLCSÓ ÁRBAN AJÁNL

CÉLSZERŰ AJÁNDÉK-TÁRGYAKÁT

URI-, NŐIDIVAT ÉS FEHÉRNEMŰEK BEN

I KORONÁTÓL 25 KORONÁIG

LUSTIG EDE, KEREPESI-UT 2.

MINDEN CIKKEN AZ ÁR A KIRAKATBAN LÁTHATÓ, TULKÖVETELÉS KIZÁRVA.

ALAPITTATOTT 1876.

SZABOTT ÁRAK.

Zálogházból veszek cédulákat.

Eladok
13 éves ezüst évőkézeletet 12 személyre 140 frt, 6 személyre 65 frtot kezdve és felfelé. Mindennemű finom ezüst tárgyak barokk és francia stílusban. Nagy raktár arany fűző láncokból, masív aranygyűrűk 6 forint 40 kr. arany férfi-órák 12 frt, arany női órák 9 frtot kezdve 12 darab masív évőcsók 6 frt 50 kr.
Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.
Grünberger A. Béla
örököséi
Budapesten, Harisbazar.
Váci-utca 30. l. em. 23.

ELADÁS!

- KABÁTOK
- PALETOK
- GALLÉROK
- LEÁNY-FELÖLTOK
- BELÉPŐK
- PONGYOLÁK
- BLUZOK
- KARMANTYUK
- COLLIEREKBŐL

KARÁCSONYI és UJÉVI

OCCASSIO.

Minden darabon látható

LESZÁLLITOTT

szabott árak mellett.

HOLZER SIMON

női felöltők áruházában

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Budapest, Kossuth, Lajos-utca 9.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknak és nőknek: húgycsőfolyást, hólyagbajokat, bajakoros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs borbajokat és az önterőzéssel támadt idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény területi gyengeségnél (impotentia) egy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Levelekre díjtalannal válasz; kívánatra gyógyszerék.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, 1. emelet).

Béjrat a lépcsőnél. Külön váróterem. Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

98.664/I/1-a szám.

Póthirdetmény.

A vinkovcei kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó Orijak és Deszicsevo nevű 418 holdas erdőrezek faállományának eladása iránt

i. hó 21. napján tartandó versenytárgyalásra

vonatkozó 98.413/I/1-a számú hirdetmény kiegészítésével közlötetik, hogy a fatermelők és fakereskedők együttes kérelmére elrendeltet, miszerint az érdeklődők az eladásra bocsátott erdőrezek fatörzseinek nemét és számát — minden szavatosság kizárásával — a vinkovcei kir. főerdőhivatalnál megtudhassák.

Egyidejűleg tájékoztatjuk, hogy az ajánlatok elbírálásánál a vrbányei fűrész átvételére és üzemben tartására vonatkozó kötelezettség elvállalása 100.000 (Ezszázezer) koronányi egyenértékkel fog ajánlattevő javára számba vétetni. Budapest, 1901. december hó 6-án.

M. kir. földmívelésügyi minister.

„Reuma-szesz“

orvosi tekintélyek által kit. ell. külszer. Bámulatos gyors és biztos hatású, a testi bármilyen fájdalmat, u. m. reuma, cauz, ischias, köszvény, szagattás, zsúras, nyílaltás stb. ellen. Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet. 1 üveg ár. 1 korona, erősebb üveg: ár. 2 korona 40 filler. Kiszállítás a főváros és vidék összes gyógyszertárban, újszintén a kószító

Widder Gyula gyógyszerésznel

S.-A.-Ujhely.
Főraktár: Török József gyógyszer. úrnál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszertár a „Nador“-hoz.

Ki megtámadott egészségét

viszszakapli akarja, használjon Huszár gyógyszerész-féle Enjektio saktumot és Saktum-tokocskát,

melyek még idült némi bajoknál is kitünő biztos hatással vannak, feltölt enjektio 6 korona, 1 doboz 120 tokocskák 3 korona bérmentve. Legjobb vértisztító némi bajok után a Huszár gyógyszerész-féle 1 adag 5 K. 1 dupla (1 liter) 10 K. Sarsaparilla-kivonat Elegendő egy teljes kurúra . . . Kapható Bpesten: Török J. gyógyszerésztárában, Király-utca 12. Dr. Egger L. Váci-körút 17. valamint Huszár A. gyógyszerésztárában Újpest, Templom-tér 10. sz.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP...PAP...PAP...

1 ömlesztett vaságy 8 db	1 acél sodrony ágybetét	6.-
1 kivettelt matraccal — 10.-	1 tengertűi matracs — 4.50	
1 rongg paplan — 1.80	1 africque — 12.-	
1 — prima — 2.50	1 löszár — 5.-	
1 csuhim paplan — 1.80	1 aljak kőpár függöny — 1.50	
1 esztin — 3.80	1 tunis — 3.-	
1 alásas eszmír — 4.80	1 gyapj — 4.50	
1 szillem alásas paplan — 8.50	1 ágyl. 1 asztaltisztító beurt — 4.50	
1 fodros selyem ál. papl. 18.50	1 lapostyú ágyl. — 1.50	
1 10 úpekrós — 3.50	1 nagy szobanemű — 3.50	
1 10 vasson paplan lepedő — 2.-	1 ágyl. — 1.50	
1 ágyl. — 1.80	1 ágyl. — 0.50	
1 finasz ágylakaró pokróc — 2.50	1 ágyl. — 1.50	
1 gyapj — 5.50	1 ágyl. — 1.50	
1 10 úpekrós — 3.50	1 ágyl. — 1.50	
1 10 úpekrós — 4.50	1 ágyl. — 1.50	
1 10 úpekrós — 7.50	1 ágyl. — 1.50	

GICHNER JANOS

paplan, matracs és kárpitozott gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktár.
Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző árak kicserélhetők, vagy a pénz visszautadik.

Guzi kenőcs

Törv. védve. Minden cipőért 1 évi írásbeli jótállást vállalok, ha Guzi kenőccsel, melyet ingyen adok bekenel, a felő hór repedése ki van zárva. Posta költség vidékre csupán 30 kr. és portmentesen külföld nem megfizethető a postai visszaszámom. Mértéknek elegendő, ha hártyában egy papírlapra álvá a lábaitp körvonalát lerajzoljuk.
Képes árjegyzékem ingyen. Kizárólag magyar gyártmány.

Elegens gavallér víz	3.20	sárgalékben 10fl.40.
Erős víz sima cipő	3.-	férfi — 1.80
Elegens oroszokk csu-	3.80	Gyermek cipő, erős
gós, posztó szár	3.-	királyban 4 évig — 1.20
Eleg. orosz. füz. cipő	4.-	Kamérai fűző vagy
Salonlak gav.füz.cipő	4.-	disznóbőrű — 2.20
Legjobb találmányom az	4.50	Férfi v. női reggeli
álméreg talpsetét, orvosi-	4.50	cipő — 1.20
lag megelésző, a leg-	4.50	Feltűnő eleg. gavall.
egészségesebb viselőreuma	4.50	fűző cipő pártal
hídig lábak s megbűlés	4.50	díval, box v. kán-
ellen, ki egy pár calzmat,	4.50	guruorból, eleg.
vagy 3 frton felül rende-	4.50	szabás férfi 4.50,
lét tesz, ingyen kapja.	4.50	női ugyanna — 4.-
Rendelne párja 1 frt.	4.50	Női zsepp, fűző vagy
Bágaris eszma egy	4.50	cugos, erős kivitel
darábú hálóbőg,	4.50	Oroszlak, fűző vagy
gól bőgve, vimu-	4.50	cugos postozók — 3.40
tes dupla táppal — 7.-	4.50	Bársonbőrös fűző,
	4.50	premesegélyjű — 3.80

AGULÁR IGNÁC

Budapest, Deák-tér 6.

!!Nélfűzőhetetlen minden sérvbajosnak!!

a „POLITZER“ által feltalált és legújabbban ismét megjavított és. és kir. kizár. szab. gummsérvbűző, mert az eddigi sérvbűzők ószesek hiányzó pótlás és enyhülés meg nyugalmat szerez. A legújabb orvosi tekintélyek és orvosok a legjobbnak ismerték el és számos hely- és kórházi közzéadott irat bizonyítja cél-szerűségét. A tiszta gummból készült sérvbűző elnyeri, hogy teljesen elfűző a sérvkaput, nem csusszik, nem okoz kellemetlen nyomást és egy éjjel, mint nappal hordható.
Arak: egyoldalt 7 és 10 frt., kétoldalt 10 és 16 frt.
Megrendeléseket pontosan a legmagyobb titkárság mellett eszközöl Pollitzer Mór és Fia
os. és kir. szab. kőszereztek.
Budapest, V. Deák Ferenc-utca 10/h.
Legújabb cég- és szakkönyv a fővárosban.
Alapították 1858-ban.
Árjegyzék kívánatra zárt és fölirtatott kúli börtökben bérmentve küldötik.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szombat, 1901. december hó 7-én.
Ney Hermina vendégfellépéssel.

A walkür.

A „Niebelung gyűrűje” című zenedráma-trilogia első része, 3 felvonásban. Zenéjét és szövegét írta Wagner Rikárd. Fordította Csiky Gergely.

Személyek:
Siegmund Burrian Helmwige Györgyné
Hunding Szendrői Gerhilde F. Pevny
Wotan Ney D. Ortlinde M. Rötter
Sieglinde Ney H. Waltraute Szilágyiné
Brünhilde Diósy H. B. Schwerteite Bartolucci
Fricka Semsey M. Siegrune Kánn M.
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. december hó 7-én.

A bor.

Paraszt-vígjáték 3 felvonásban. Írta Gárdonyi Géza.

Személyek:
Baracs Imre Gyenes Eszter Gerő L.
Matyi Rózsahegy Gőre Gábor Ujházi
Faracsné Alszegny Gőrené Vizvári
Szanyogné Györgyné Durbint Vizvári
Rózi Ligeti Kácsa Faludi
Mihály Gabányi Bige Narcisz
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. december hó 7-én.

Florodóra.

Énekes játék 4 képből. Írták Owen Hall, Paul Rubens, Ernest Boyd-Jones. Magyarosította Bálint Dezső. Zenéjét szerezte Leslie Stuart.

Személyek:
Cyrus Gilfain Szilágyi Tweedlepunch Sziklai
Angela Turcsányi Leandro Palásthy
Dunegal Ráthonyi Dolores Ledófszky
Lady Holyrood Fedák Valida Dóri M.
Frank Abbot Dainoki
Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testvérek**, zeneműkereskedésben Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. december hó 7-én.

A páholy.

Bóhózat 3 felvonásban. Írták Lauuffs és Krantz. Magyarosította Kákos Ede.

Személyek:
Lipóci Józsiás Hegedűs Csiz Pepi Szerényi
Klára Nikó L. Dinszky Győző
Lili, leányuk Aranyosi Földes Dénes Binari
Kéri Annuska Pábián Paludán Vendrei
Hidas Bálint Tapolczai Paludán Rostagni
Éva, felesége Gazi M. Rendőr Dayka
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. december hó 7-én.

Teréz kapitány.

Operett 3 felvonásban. Írta Alexandre Bisson. Zenéjét szerezte: Robert Planquette. Fordították Fái J. Béla és Faragó Jenő.

Személyek:
Vardenül Szabó Duvet Kovács
Teréz Kűry Bouignac Deili
Hermino Krecsányi Campastro Nagy V.
Philippe Raskó Goinfrere Szerdahelyi
Tancredi Szirmai Margot Kápolnai
Sombbrero Németh Claudine Dellinó
Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. december hó 7-én.

Jóteknységi előadás.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. december hó 7-én.

Folt, a mely tisztít.

Dráma 4 felvonásban. Írta: Kechegaray J. A spanyol eredetű fordította Pathy Károly.

Személyek:
Mathilde Márkus Dolores Meszlényi
Enriqueta Maróthy Fernando Mihályfi
Concepcion Szacsavayn Don Justo Szacsavay
Kezdeté 7 óraker.

SZABAD SZINPAD.

Szombat, 1901. december hó 7-én.

Az új honpolgár.

Eredeti fővárosi életkép 3 felvonásban. Írta Kövessy Albert. Zenéjét szerezte Delin Henrik.
Kezdeté 8 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.
Minden este:

Mille Barry
mint vendég.

Az angyalvadások.

Kapriázes ballett 14 képből.

Tarka Szinpad

Vasárnap, december 8-án d. u. 4 óraker:
Első nagy családi előadás

nagyon mérsékelt árral, válogatott műsorról és

Az angyalvadások

ballettel.

Minden vasárnap délután

a télikertben hangversenyt ad

Vörös Elek kedvelt elővadásokra.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. szám.

Ma először a rendes árak!

Páholy 8 frt. Számozott hely 1 frt
50 kr. Belépő 80 kr. Erkelyszék 80
kr. Karzati ülő 40 kr.

A teljes műsor

CAROLA CECILIA.

Vasárnap délután 1/2 óraker:

Első délutáni előadás

félérek mellett.

Kiváló gyermekszám:

A majomtornászok.

Előadás után a kávéházban
Dajna Balogh Rudi zenekara.

Petánovits

METROPOLE-SZALLÓJA

A télikertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kitűnő zenekara játszik.

Van szerencsém a tisztelt közönségnek szíves tudomására adni, hogy 1901. december hó 10-étől

Dupla maláta kősör

cím alatt új minőségű sört fogok forgalomba hozni.
Ezen új sörmínőség, melyet különös tartósságánál és maláta-tartalmánál fogva a tisztelt közönségnek legjobban ajánlok, kizárólag kőbányai sörfőzdében lehetnek és a törvényes bejegyzett védjeggyel ellátva 25 és 50 majolika korsót tartalmazó eredeti ládáikban fog elárulni.

Kiseb mennyiségek a fűszerkereskedésben és kávéházakban a tisztelt közönség rendelkezésére állanak.

Dreher Antal serfőzdéje.

cs. k. árverező-intézet

BÉCS, I. Dorotheergasse 17.

Elvált: zongorát, cimbalmot, jó butort, díszített tárgyakat, kocsikat, fogatokat, műtárgyakat, hangyékókból és költözési tárgyakat, valamint mindenféle tárgyakat, új árak kivételével, elárverezésre.
Bejelentések naponta d. e. 9-12-ig.

Placht Testvérek

első, legnagyobb, 1830. évben alapított

hangszer és hurgyára

Schönbach 379. sz.

Eger mellett Csehországban

Ajánlja összes vonó-, ütő- és fuvóhangszereit, a hangszerekhez való összes hozzávalókat, mindennemű hurokat.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Royal-pörköltkavé

NEUMAN és ROSENBAUM
gyarmatúru és déligyümölcs nagykereskedésből
BUDAPEST, V. Alkotmány-utca 24. szám.
Ez a legzamatosabb! 204

Folies Moderne

Kerepesi-ut 63. szám.

Szenzációs műsor! Uj! A régi Ghetto. Uj!

Eredeti bohózat. Írta: Müller Malvin.

Személyek:
Moritz Schmöhl, magánzó Müller ur.
Teréz, felesége Müllerné assz.
Blumau Adél, színésznő. Halmi k. a.
Sperling Irldor. Halmi ur.
Zuckerhut Itzig Fleischman ur.
Fink Mizzi, varrónő. Werner k. a.
Stang, hármaser. Haura ur.
Lili, szobalány. Piccardi k. a.

PINKASZ & COMP.

Bohózat. Írta: Taubstein Louis.

PLAGIUM.

Bohóság. Írta: Plagizator, zenéje lopott.

20 SZÁM.

Budapest — **Neumann M.** — **Muzeum-körút 1.**

Arad — **Fiume**

Debreczen — **Nagyvárad**

Kassa — **Pécs**

Kolozsvár — **Temesvár**

Pozsony — **Zágráb**

Belgrád — **Szófia**

Budapest — **Neumann M.** — **Muzeum-körút 1.**

Alapítottatott 1845.

A ki egy városi bundát, utazó bundát vagy egy szörme saccot beszerezni óhajt, saját érdekében kérem előbb a budapesti legnagyobb bunda-raktárt csakis jobb genrében megtekinteni.

U. i. Rosz minőségű vásárárut nem tartok.

Szabott árak.

J. c. háziasszonyok!

A legmegfelelőbb karácsonyi ajándék az, mely egy-uttal praktikus is.

Még van idő

árjegyzéket kérni siring és siffonról ingekhez, brillantin, gradel és virágos damasztok ágyhuzatokhoz, ággyterítőszővetek és köper, valamint klotok és különböző bélelések a legszállítóképesebb forrásból hozhatók.

Minták kívánatra bérmentve.

„Columbia” szállítóház
Unter-Polaun, Csehország.

Mechanikai szövőde. Fehér- és bélelést-ru-gyár.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
d. u. Vasárnap este	—	Hannele A. Novelló A kaméliás hölgy	Ocsikay brigadéros A páholy	Lili Flórikaszerelem	A Gésák Florodóra
	Kukuska				

Minden szó egyszeri beiktatása... 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fill.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levéli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket... 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fill.

Intelligens. ki házból való... 10828

Okl. Izraelita... 10830

Kiszolgált altisz. Ugyes és intelligens ember... 402

Kertész nagyon szerény feltételek mellett... 402

Pallas Lexicon... 402

Vidék... 10834

Két teljesen új vagy keveset használt... 4028

Bármely állás... 10834

Egyetemi hallgató... 10832

A vadászati idején... 4020

Fiatal, nős ember keres... 4020

Szakavatott intelligens... 10816

Tanoncok... 4024

Könyvelő... 4024

KINÁLAT. Takarításért... 4026

Bizalmi vagy magánkézre... 4026

Gyermekruhavarróné... 4024

Ugyes könyvelő... 4028

Erdélyi fűstől... 10828

Mindenest, közönséges... 10828

Irodaszolgáink... 4097

Angol-francia nyelvtan... 4097

Videki 5000 lakossal... 4097

Varrógép... 4098

Börkereskedés... 10835

Hölgyek figyelme... 10835

Szakácsnők... 4028

Takarítás... 4028

Egy eszesen... 4028

Kitűnő szabóné... 4028

Cimriást... 4028

Privát kintós... 4028

800 holdas birtok... 4028

Leány... 4028

Csinos... 4028

Jóforgalmu óra... 4028

Állást keresők... 4028

Szagrádi aszn... 10815

Boroldás... 4028

Megedőltatás... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület... 4028

Két szoba... 4028

Zongora... 4028

Magyar ruha... 4028

Két butorozott... 4028

Szép búkkaszén... 4028

Singer-varrógép... 4028

Kitűnő fehérvarróné... 4028

Kerékpárok... 4028

Gymnázista... 4028

Kitűnő ruhavarróné... 4028

Bőnyitkezésben... 4028

Jésóné... 4028

Kitűnő szabóné... 4028

Minden alkalomra... 4028

Mindenki segítve... 4028

Zongora... 4028

A ki hegéd... 4028

Valódi Echo-Phono... 4028

Csinos... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Egy... 4028

Használt férfiruhákat... 4028

Kiváló műlapok... 4028

Szabadalmakat... 4028

PATAKY H. és W. utóda... 4028

dr. Wirkmann József... 4028

BUTOR. Beraktározott... 4028

Király-utca II. szám... 4028

Tornaeszközök... 4028

Seller Antal... 4028

Mindenki segítve... 4028

BUTOR. Remek kivitelü... 4028

ifj. Weisz Lajos-nál... 4028

Legjobb... 4028

Hoffmann Adolf... 4028

Kerepesi-ut 6. Bazarépület... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

Erzsébet-körút 23. Arjegyeket... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028

En Csillag Anna! 186 cm. h. óriás... 4028